BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLVIII
B
19
NAPOLI

XLVIII
B
19

XLIII B ~~17~~ 19

ANASTASII BIBLIOTHECARII SEDIS APOSTOLICÆ

COLLECTANEA.

Quæ in gratiam Ioannis Diaconi, cùm Eccleſiaſticam hiſtoriam meditaretur, è Græcis verſa concinnauit.

Nunc primùm in lucem edita ſtudio & opera
IACOBI SIRMONDI *Societatis*
IESV *Presbyteri.*

NAPOLI

B. R. NEAPOLIS

PARISIIS,
Ex Officina Niuelliana.
Sumptibus SEBASTIANI CRAMOISY,
via Iacobæa, ſub Ciconiis.

M.DC.XX.

Cum Priuilegio Regis.

Illmo & Rmo D.

SCIPIONI COBELLVTIO,

CARDINALI S. SVSANNÆ,

SEDIS APOSTOLICÆ Bibliothecario.

ANASTASII *Bibliothecarij cùm multa ſint è Grecis ab eo fontibus deducta, quæ ſacram hiſtoriã non mediocriter illuſtrant; tum verò ex iis quæ adhuc latent, parẽ expectari, fructum poſſe, ſi prodeant, fidem hęc, ni fallor, quæ ad te conuolant, Collectanea factura ſunt, Cardinalis Ampliſsime. Quis enim erit, qui modò aliquem bonarum rerum guſtum habeat, cui non ſtatim arrideat illa, quam in fron-*

te gerunt, Ioannis IV. tam diu à doctis expetita pro Honorio Pontifice Apologia? Quis deinde, quem Theodori, Martiníque Pontificum epiſtolæ, Maximi Confeſſoris, Anaſtaſij vtriúſque, tum Abbatis, tum Apocriſiarij, aliorúmve alia omnia, quæ hîs continentur, vtilitate, varietatêque ſua non pariter afficiant? Et erunt nimirum, quos, dum hæc legent, alios alia moueãt: nullus, opinor, qui Martini Papæ exilij obitúſque tempora, quæ ignorari antea videbantur, certis hîc notis inſignita non libenter recognoſcat. Erunt qui oculos ad Monothelitarum incõſtantiam & deliramenta conuertant; quòd poſt Heraclij ecthesin, typúmque Conſtantis, quorum ille vnam in Christo voluntatem ſanxerat, huic neque vnam, neque duas dici placuerat, eò tandem prolapſi ſint, vt vnam & duas, hoc eſt tres in illo volũtates operationéſque affirmarent. Quis non illa Maximi, cuius aurea ſemper dicta & ſcripta ſunt omnia, ſuſpicienda in primis & am-

plectenda iudicet, quibus Pōtificis Romani ſummum in Eccleſias omnes imperium, atque, vt eius verbo vtar, ἡγεμονίαν, & poteſtatem apud Græcos ipſos ſic extollit, vt mirum non ſit, apud Græcos eoſdem, poſtquam ab Eccleſia Romana deſciuerunt, trunca fere hanc partem & mutila eius opera reperiri? Vides hinc autem, Cardinalis Illuſtriſ. quo inſtructum apparatu, quibus copiis ornatū hoſpitē excepturus ſis Anaſtaſium. Tuas enim ille fores pulſat, apud te ſtatiua deſignat; haud ignarus metari ſe iuſtiùs nuſquam poſſe, quàm apud eum, quē & Bibliothecæ, cui olim præfuit, Curatorē, & ſacrarum Epiſtolarum, quas dictauit, Magiſtrum, vtriuſque muneris ſui longo interuallo ſucceſſorem videt. Nec verendum ſcilicet, ne à cæteris impar, aut indecorus hoſpes ſit tibi. Quanquam enim purpura caruit, qua fulges, ſuum tamen ille decus & nomen geſſit; quem & Imperatoriæ & Pontificiæ legationes honeſtarunt. Quod ſi lingua incul-

tior facundiam iſtam aſſequi non potuit, quam in te meritò amant & prædicant omnes; non debet illi deterioris æui culpam ſæculi noſtri felicitas imputare. Cur ergo diffidam, quin abs te tot nominibus humanitatem impetret, quam vel ignotis præſtare atque immerentibus ſoles? Ego verò, Cardinalis Ampliſsime, non modò non diffido; vt me potius admiſsionis huius auctorem factum gaudeam; quòd multis maximíſque beneuolentiæ tuæ vinculis obſtricto, cùm optandum eſſet quod offerrem, id mihi muneris ſua ſponte oblatum eſt, cuius apud te gratiam deterere nec tenuitas noſtra poſsit.

Ill^mæ^ & R^mæ^ D. T.

Addictiſſimus,

IACOBVS SIRMONDVS.

LECTORI.

De ſingulis opuſculis quæ in hoc volumine continentur.

QVÆ initio Præfationis loco poſita eſt Anaſtaſij Epiſtola, ea non inſtituti ſolùm operis rationem explicat; ſed Honorij etiam Papæ defenſionem continet aduerſus ſextæ Synodi cenſuram, qua perſtrictus inter Monothelitas videbatur. Indicem præterea texit librorum, quos in hanc collectionem coniecerat, non tamen omnium: plures enim reipſa exhibet, quàm promittit. Ioannem autem Diaconum, ad quem ſcribit, illum ipſum fuiſſe conijcio, cuius extant libri quatuor de vita S. Gregorij Magni. I. Pag. 1.

IOANNIS IV. Papæ Apologia pro Honorio, cùm ad Conſtantinum Imp. ſcripta ſit, quem menſibus tantum quatuor poſt Heraclij patris obitum regnaſſe Græcorum annales produnt, cõſequẽs eſt vt anno Chriſti DCXLI. quo ex vita exceſſiſſe dicitur Heraclius, ſcriptam fuiſſe intelligamus. Scribendæ occaſio nata ex Pyrrho Patriarcha, & aliis Monothelitis, qui Honorij ad Sergium Pyrrhi deceſſorem epiſtola abutebantur, quaſi ipſorum hæreſi faueret: quam Ioannes recto atque orthodoxo ſenſu dictatam probat. Huius Apologiæ teſtimonio vſus eſt S. II. P. XIII.

Maximus Confeſſor in Diſputatione ſua cum Pyrrho, quæ paucis poſt annis in Africa ſecuta eſt. Honorij verò ad Sergium litteræ, quarum nomine inſimulabatur, in ſexta Synodo actione XII. recitantur.

III. P. XXVI. & XXXV IOANNIS Epiſtolæ ſubdita ſunt Excerpta quędam ex tribus Epiſtolis Maximi eiuſdem. Ac de prioribus quidem duabus, quarum in altera quæ ad Marinum Preſbyterum ſcripta eſt, Honorij quoque ad Sergium Epiſtolam defendit, in altera ad Petrum illuſtrem Honorio itidem & Sophronio contra Pyrrhum patrocinatur, cur earum hoc loco iniecta ſit mentio, perſpi-
P. XLIV. cua res eſt. de tertia, non item. quò enim referri debeat, incertum eſt.

IV. P. XLVII PROXIMA eſt Epiſtola Theodori Papæ ad Paulum Patriarcham, qua eius Synodicæ reſpōdet, arguitque illum duplici de cauſa. Primùm quidem, quòd Ecthęſis Heraclianæ chartam publicis in locis à Pyrrho ſuſpenſam non ſuſtulerit. Deinde quòd Pyrrhi, qui Patriarchatum odio compulſus abdicarat, adhuc ſuperſtitis, & nondum damnati ſedem occuparit. Quare Synodum coram Apocriſiariis ſuis conuocari iubet, vt illius cauſa examinetur. Quod ipſum e-
P. LIX. tiam in altera Epiſtola ſcribit ad Epiſcopos, qui
P. LVII. Paulum conſecrarant. Ad Decretum verò Ectheſeos anathematizandæ Conſtantinopolim tranſmiſſum, quod inter vtramque Epiſtolam inſertum eſt, alludere videntur Epiſcopi Cyprij in Epiſtola ad Theodorum Papam, quæ in Synodo Romana Martini Papæ legitur Secreta-
P. LIII. rio II. At Serici Diaconi, quem Theodorus in

priore Epiſtola nominat, meminit etiam Honorius in altera ad Sergium Epiſtola, cuius pars quædam Synodi VI. actione XIII. continetur. Ex quo liquet illum perdiu & ſub diuerſis Pontificibus Apocriſiarij munere perfunctum.

QVÆ ſequitur ex alia S. Maximi Epiſtola V.
Cõmemoratio de Sedis Apoſtolicæ legatis, qui P.LXIII
Græcos ſcito reſponſo eluſerunt, cùm Romani Pontificis conſecrationem ſuſpenſam diutius tenerent, de iis legatis accipienda eſt, qui Seuerino poſt Honorij obitũ electo Conſtantinopolim eius cauſa miſſi ſunt anno Chriſti DCXXXIX. quo ipſo anno Ecthesis, de qua hîc ſermo, ab Heraclio Imp. promulgata eſt, & Sedes Apoſtolica, nondum ordinato Seuerino, vidua fuit. Itaque cùm Ioanne ac Theodoro anterior fuerit Seuerinus, ordinem temporum, quem in ceteris fere obſeruat, hoc loco neglectum ab Anaſtaſio dici neceſſe eſt. Seuerinus porrò miſſã ad Iſaaciũ Exarchum, ſibique Romæ oblatam Ectheſin conſtãter repudiauit, vt teſtatur Martinus Papa ſub finẽ Secretarij III. Synodi Romanæ.

DE MARTINI Papæ Martyris exilio du- VI.
plex hinc narratio. Prior duas ipſius Martini E- P.LXXI.
piſtolas continet, quibus ea commemorat, quæ Romæ paſſus eſt, cùm inde à Calliopa Exarcho vi abreptus Conſtantinopolim miſſus eſt. Diem autem ſui ab vrbe diſceſſus incidiſſe notat in feriam quartam XIII. Kalendas Iulias: quæ duo annum Chriſti DCLIII. ſine controuerſia deſignant. Altera ea perſequitur, quæ in illum Cõ- P.XXCI.
ſtantinopoli acerbè, crudelitérque geſta ſunt, priuſquam in Cherſonem relegaretur. Cui qui-

dem narrationi adnexæ ſunt aliæ Martini Epi-
P. CV. ſtolæ duæ, è Cherſone ipſa de exilij ſui calamitate ſcriptæ. Vtramque narrationem è Græcis à ſe verſam Martini Epiſcopi Narnienſis roga-
P. LXIX. tu iam antea ediderat Anaſtaſius, anno, vt eius præfatio declarat, DCCCLXXV. Extatq; editionis illius in Bibliotheca Pontificia vetus exemplar à Card. Baronio in Annalib. non ſemel laudatum.

VII. IN quæſtione de S. Maximo à Iudicibus
P. CXIV. Conſtantinopoli habita in Secretario palatij, multa ſunt animaduerſione digna; ſed hoc præ cæteris memorabile, quòd de Apocriſiariorum ſedis Apoſtolicæ hoc eſt Eugenij Papæ, vt reor, legatorum cum Byzantinis vnione commemorat. Rem anno DCLV. ſuperſtite adhuc Martino Papa geſtam fuiſſe certa ſunt indicia. Quod-
P. CXXXVIII. & CXLII. nam autem id dogma fuerit, cui aſſentiri Legatos coëgerunt, declarant Epiſtolæ Maximi ad Anaſtaſium diſcipulum, & Anaſtaſij eiuſdem ad Monachos Caralitanos, quæ ordine ſubſequuntur. Ex his enim liquet. Monothelitas hæreticos eò tandem prolapſos, vt duas & vnam, id eſt tres in vno eodéque Chriſto voluntates & operationes prædicarent. Cæterum peracto hoc iudicio Maximus Bizyam, quod oppidum eſt Thraciæ, à Conſtante Imp. in exilium actus eſt.

VIII. DISPVTATIO verò Maximi eiuſdẽ cũ Theodo-
P. CXLIX ſio Cæſareæ in Bithynia Epiſcopo, & procerib. qui cum illo venerãt, Bizyæ in exilio ipſo peracta eſt, anno vt menſis Aug. & XIV. Indictionis nota docet, DCLVI. Quare in Annalibus Eccleſiaſticis rectè huic anno adſcribitur. malè autem Iudicum quæſtio, quæ Maximi exilium, vt dictum

eſt, anteceſſit, in ſequentem annum ibidem cõiecta eſt, cùm ad præcedentem referri deberet.

ANASTASII Apocriſiarij ad Theodoſium Gangrēſem Epiſtola, præter ea quæ de Maximi eius magiſtri, & Anaſtaſij alterius condiſcipuli obitu narrat, eximiam continet ex Hippolyti Portuenſis Epiſcopi teſtimoniis diſputationem aduerſus errores Monothelitarum. Huic nos Græca Hippolyti verba ex Franc. Turriani noſtri codice olim decerpta inſeruimus, idem in reliquis collectionis huius partibus præſtituri, ſi ad manum Græca exemplaria fuiſſent. IX. P.CXLIX. P.CCIX.

RESTAT Hypõneſticũ, cuius auctores Theodoſius ac Theodorus Monachi fratres ipſi ſe prodũt. In eo verò non ſolùm Martini Papæ, & Maximi, atque Anaſtaſij Abbatis agones & exceſſus cõpendio recēſentur; ſed Anaſtaſij etiam Apocriſiarij, & Theodori atque Euprepij, aliorumque, de quibus apud alios nulla mentio. Narrationem hi ſuam perducunt ad annum vſque DCLXIX. Quo fit vt annorum XXX. hiſtoriam hæc Opuſcula comprehendant. Quibus nos COLLECTANEORVM nomen fecimus, nõ antiqui codicis, cuius nobis copia facta eſt ex Bibliotheca Eccleſię Laudunenſis, auctoritatem ſecuti, ſed ne titulo carerent; cùm ita inſcribi poſſe viderentur, quæ in vnum corpus ex diuerſis collecta & congeſta eſſent. Tu boni omnia, Lector, conſule, & vale. X. P.CCLI

SYNOPSIS CHRONICA
ANNORVM XXX.

Præcipua quæque digerens & illuſtrans, quæ in his Collectaneis comprehenduntur.

ANNO CHRISTI DCXXXVIII Honorius Papa ſepultus eſt IV. Idus Octobris. Vacat Sedes annum I. menſ. VII. dies XVIII. Seuerini electi conſecratione dilata. Pag. 39 64.

AN. CH. DCXXXIX. Capitula nouem Alexandriæ à Cyro edita. Pag. 40. 126. 154. ECTHESIS fidei vnam in Chriſto ſtatuens voluntatem ab Heraclio Imp. Conſtantinopoli promulgata. Pag. 53. 126. Seuerini legati de ea interpellati Græcos eludunt Pag 64. Sergio Patriarchæ CP. mortuo ſuccedit Pyrrhus Indictione XII.

AN. CH DCXL. SEVERINVS Papa XXX. Maij ordinatus, ſepultus eſt IV. Nonas Auguſti. Pag. 39 Vacat ſedes menſes IV. dies XXIX. Ioannes ordinatur pridie kal. Ianuarias.

AN. CH. DCXLI. IOANNES IV. Papa ſedit annum I. menſes IX. dies XIX. ad Pyrrhum ſcribit ecthesin damnans, quam ille publicis in locis ſuſpenſam affixerat. Pag. 53. 60. 132. Heraclius ad Ioannem ſcribit ſe auctorem Ecthesis non fuiſſe, ſed Sergium. Pag. 38. 132. moritur menſe Martio Indict. XIV. Poſt eum Conſtantinus filius imperat menſibus IV. Ioannes pro Honorio apologeticam ſcribit ad Conſtantinum pag. I. Valentinus rebellat. pag. 90. Conſtans factus Imperator. Paulus Pyrrho Patriarcha pulſo eius ſedem occupat menſe Octobri.

AN. CH. DCXLII. Ioannes Papa ſepultus IV. Idus Octobris. Vacat ſedes menſem I. dies XIII.

THEODORVS Papa Nouembri menſe ordinatus ſedit annos VI. menſes ,. dies XVIII.

AN CH. DCXLIII. Theodori Synodica ad Paulum Patriarcham, Ecthesin è medio tolli, Pyrrhique

cauſam in Synodo examinari iubens. pag. 47. Decretum ad Conſtantinopolitanos, vt Ecthesis anathematizetur pag. 57. Epiſtola ad ordinatores Pauli. pag 59. Scripſerat idem ad Conſtantem Imp. de Pyrrho in vrbem mittendo.

AN. CH. DCXLV. Diſputatio Maximi cum Pyrrho in Africa menſe Iulio, Indict. III. pag. 126.

Pyrrhus Romæ libello fidei Theodoro Papæ oblato ſuſceptus eſt. pag. 97. 98. 99.

AN. CH. DCXLVI. Gregorius Prætor Africæ rebellat. pag. 116. 117.

THEODORVS & Euprepius fratres fidei cauſa capti, & in Cherſonem exules miſſi. pag. 257. 258.

AN. CH. DCXLVIII. TYPVS fidei à Conſtante Imp. editus Indictione VI. ſilentium indicens, ne vna aut duæ in Christo voluntates, vel operationes doceantur. pag. 120. 121. 126. 129. 131. 134. 157. 158. 184.

AN. CH. DCXLIX. THEODORVS Papa ſepultus eſt pridie Idus Maias. Sedes vacat dies LII.

MARTINVS Papa Iulio menſe ordinatus ſedit annos VI. menſem I. dies XXVI. Synodus Romana III. Nonas Octobris Indict. VIII. pag. 127. 135. 136. 161. 170. 202.

AN. CH. DCLI. Olympius Exarchus Romam veniens Martino Papæ inſidias fruſtra tendit. Pag. 76.

AN. CH. DCLIII. Martinus Papa Iunio menſe à Calliopa Exarcho Roma abductus Pag. 79.

EVGENIVS Papa Martini loco Septembri menſe creatus ſedet annos II. menſes IX. dies XXIV.

AN. CH. DCLIV. Martinus anno in Naxo Inſula exacto Conſtantinopolim perductus XVII. Septembris. Pag. 80. 85.

Paulo Patriarcha defuncto Pyrrhus iterum ſedit menſes IV. deinde illo mortuo Petrus ſucceſſit. pag 112. 150.

AN. CH DCLV. Martinus Conſtantinopoli diris modis vexatus Cherſonem relegatur Byzantio digreſſus die cœnæ Domini Cherſonem peruenit Idibus Maiis. pag. 102 106.

Collatio S. Maximi cum Iudicibus in palatio Conſtantinopoli, eiuſque exilium Bizyenſe. pag. 114.

Monothelitæ VNAM ET DVAS in Christo volunta-

ſes & operationes docent, & Apocriſiarios ſedis Apoſtolicæ aſſentiri cogunt. pag.127.139 146.
Anaſtaſij monachi Epiſtola ad Caralitanos. pag. 142.
S. Martinus Papa exul obiit XVI. Septembris Indict. XIV. pag.104. 262.
Euprepius Theodori frater moritur XXVI. Octob. pag. 262.

AN. CH. DCLVI. Eugenius moritur II. Iunij. Sedes vacat menſ. I. dies XXVIII.
VITALIANVS Papa ſedit annos XIV. menſes VI.
Collatio S. Maximi cum Theodoſio Epiſcopo, & aliis Bizyæ, IX. Kal. Septemb. Indict. XIV. pag.149. S. Maximus Bizya tranſlatus Perberim. pag. 189.190.

AN. CH. DCLXII. Anaſtaſius Abbas Maximi diſcipulus obiit XXIV. Iulij Indict. V. pag. 264.
S Maximus in Lazica, tertio exilio, mortuus die Sabbato XIII. Auguſti. pag.196. 264.

AN. CH. DCLXV. Anaſtaſius Apocriſiarius exul è Lazica epiſtolam mittit ad Theodoſium Gangrenſem cum Hippolyti teſtimoniis. pag. 192.

AN. CH. DCLXVI. Anaſtaſius apocriſiarius obiit die Dominica, V. Idus Octobris. pag. 206. 256.

AN. CH. DCLXVIII. Theodoſius & Theodorus fratres exemplum epiſtolæ Anaſtaſij à Gregorio monacho accipiunt XX. Auguſti, Indict. XI. & Hypomneſticum proxima, vt videtur, Indictione ſcribunt. pag. 251. 265.

INDEX.

ANASTASII *Bibliothecarij Epiſtola ad Ioannem Diaconum Vrbis Romæ.* pag. 1.

Ioannis IV. *Papæ Apologia pro Honorio, ad Conſtantinum Imp. filium Heraclij.* 13.

Excerptum ex Epiſtola S. Maximi ad Marinum presbyterum, apologiam inter cetera pro Honorio facientis. 26.

Ex Epiſtola eiuſdem S. Maximi ad Petrum illuſtrem, vbi Pyrrhi, & Sophronij Hieroſolymitani, ac Papæ Honorij mentionem facit, 35.

Ex Epiſtola eiuſdem S. Maximi ad Marinum presbyterum Cyprium de proceßione Spiritus ſancti. 44.

Theodori Papę Synodica ad Paulum Patriarcham Conſtantinopolitanum. 47.

Eiuſdem Propoſitio tranſmiſſa Conſtantinopolim. 57.

Eiuſdem Epiſtola ad Epiſcopos qui cõſecrarunt Paulum Patriarcham Conſtantinopolitanum. 59.

Commemoratio quid legati Romani Conſtantinopoli geſſerint, ex Epiſtola S. Maximi ad abbatem Thalaßium. 63.

Exilium S. Martini Papæ.

- *Anaſtaſij Biblioth. Epiſtola ad Martinũ Epiſcopum Narnienſem.* 69.
- *Martini Papæ Epiſtola ad Theodorũ.* 71.
- *Eiuſdem Epiſtola* II. *ad Theodorum.* 74.
- *Commemoratio eorum quæ in S. Martinum Conſtantinopoli acta ſunt, ex Epiſtola cuiuſdam ad Occidentales.* 81.
- *Martini Papæ Epiſtolæ duæ ab exilio ſcriptæ.* 105. 107.

Relatio facta motionis in S. Maximum & ſocium eius coram Principibus in Secretario. 114.
S. Maximi Epiſtola ad Anaſtaſium monachum diſcipulum ſuum. 138.
Anaſtaſij Monachi Epiſtola ad Monachos Caralitanos. 142.
Relatio de dogmatibus quæ agitata ſunt inter S. Maximum & Theodoſium Epiſcopum Caſareæ Bithyniæ, & proceres qui cum eo erant. 149.
Anaſtaſij presbyteri & Apocriſiarij Romæ Epiſtola ad Theodoſiũ presbyterum Gangrenſem, vna cum ſubiacentibus teſtimoniis & ſyllogiſmis. 192.
Hypomneſticum declarans geſta SS. Maximi, & vtriuſque Anaſtaſij, atque S. Martini Papæ, necnon Theodori & Euprepij, aliorúmque. 251.

Summa Priuilegij Chriſtianiſſimi Regis.

LVDOVICI XIII. Franciæ & Nauarræ Regis Chriſtianiſſimi authoritate conceſſum eſt SEBASTIANO CRAMOISY Bibliopolæ Pariſienſi Iurato, typis mandare, & venalem habere, ANASTASII BIBLIOTHECARII *Sedis Apoſtolicæ* COLLECTANEA, &c. aliiſque cuiuſcũque conditionis interdictum eſt intra decennium, vt patet in Diplomate Regio dato Pariſiis 6. Martij 1620.

Subſignato

RENOVARD.

ANASTASII BIBLIOTHECARII SEDIS APOSTOLICÆ Collectanea,

AD IOANNEM DIACONEM vrbis Romanæ.

Cariſſimo fratri Ioanni digno Chriſti Leuitæ Anaſtaſius exiguus in Domino ſalutem.

ECCLESIASTICAM ſcripturæ ad multorum inſtructionem hiſtoriam induſtriæ tuæ promiſeram ex Græco me ſibi ſermone quædam in Latinum vecturum eloquiũ. Dixeras enim, & ſumma veritate docente perhibueras, Eccleſiaſticam te ordiri non poſſe fidenter Hiſtoriam, niſi vtriuſ-

que linguæ quædam rerum geſtarum conſcripta ſeries ad tuam notitiam deueniſſet. Quapropter qui tantæ me imperitiæ recognoſco, vt nec ipſius linguæ meæ, in qua natus ſum, ne dixerim alienæ, vim penetrare ſufficiam; ac per hoc nunquam interpretandi quacumque ratione conamen arripere præſumpſiſſem; conſentiens à magiſtris reprehēdi, quàm te à prædicta torpore meo texenda Hiſtoria remouere, ſatisfacere tibi ecce pro viribus maturaui. Credēs planè à te corrigendum, quicquid meum diſtortum, poliendum quicquid repertum fuerit impolitum. Sanè fateor, teſtimonium mihi perhibente conſcientia, mallem hæc & huiuſmodi ab aliis fieri, non tam laborem fugiens, quàm imperitam vndecúmque ſcientiam meam, ſi tamen ſcientia, & nō magis inſcitia ſit dicenda, non neſciens, ſi ſalua pace fraternitatis tuæ, ſeu ſcribendæ à te Hiſtoriæ propoſito, hæc omittere potuiſſem: qui profectò tanta luce ſapientię rutilas, vt à me non quod neceſſarium, ſed temerarium experiri ſaporem propoſuiſſe videaris. Itaque mihi, interueniente obedientia, ſata ab aliis ruſtica falce collegiſſe, & ad

aream Latinitatis fideli humero tranſuexiſſe ſufficiat, nil videlicet addenti vel minuenti. Tuum autem erit, adiectis ſententiis, veluti quodam ventilabro iudicij opus hiſtoriȩ dilatare, & verba noſtra, quæ in ea inſerenda decreueris, quaſi quædam frumenta purgare. Verùm nos ſic & hæc & alia interpretandi propoſitum ſumpſimus, vt nec ab ipſa verborum vſquequaque circumſtantia diſceſſiſſe noſcamur, nec pro poſſe à ſenſus veritatȩ decidiſſe videamur. Porrò nouiſſimorum temporum breuia quædam Opuſcula tranſtuli, quoniam priorum temporũ geſta priores, immò maiores noſtri transferentes, nos in huiuſcemodi opere præuenerunt, quemadmodum & longè præſtantiùs tranſcenderunt. Igitur poſt Chronographiam tripertitam, quam te hortante tranſtulimus, & alia quædam breuiſſima Opuſcula, quæ ad petitum diuerſorum patrum & fratrum noſtrorum interpretati ſumus, ad manus noſtras venire contigit Apologiam quarti IOANNIS Romani Pontificis pro HONORIO Papa à calumniatoribus impetito, quòd vnam Domini noſtri IESV CHRISTI tantùm ſcripſerit volũtatem. Quæ vide-

licet Apologia ſatis hunc, vt reor, excuſabilem reddit, licet huic ſexta ſancta Synodus quaſi hæretico anathema dixerit, & in Dei ſolius iam iudicio poſitum reprobationis telo cōfoderit: cùm hæreticus non ex erroris tantùm deceptione, quantùm ex electione non recta & contentioſa pertinacia generetur. Quis autē erit, qui nobis interim dicat, vtrum ipſe pro certo dictauerit Epiſtolam, de qua illum anathematizandi fomitem calumniatores ſuſceperunt: cùm & ex ſcriptoris vel indiſciplinatione, vel in Pontificem odio quid contingere tale potuerit? Quamuis non ignoremus, docente ſancto Maximo in Epiſtola ſua, quam Marino ſcripſit Preſbytero, ſanctiſſimum hāc ſcripſiſſe IOANNEM Abbatem. Eſto, & ipſe dictator extitit: quis hinc illum interrogauit? quis intentionem inueſtigauit? quis hunc corrigere voluit, & ille percontanti, aut emendare conanti reſtitit, vel contentionibus ſeruiens reſultauit? præſertim cùm in Euangelio illo, quo dicitur, *Nolite iudicare, & non iudicabimini*, & cetera, nihil aliud præcipi magnis etiam magiſtris Eccleſię videtur, niſi vt ea facta, quæ dubiū eſt quo animo

Luc 6.17.

fiant, in meliorem partem interpretemur. Sunt quippe quædam facta media, quæ ignoramus quo animo fiant, cùm bono & malo fieri poſſint, de quibus temerarium eſt iudicare, maximè vt condemnemus. Denique duo ſunt, in quibus temerarium iudicium cauere debemus, cùm incertum eſt quo animo quicquam factum ſit, vel cùm incertum eſt qualis futurus ſit, qui nunc vel malus vel bonus apparet. Quantum autem temerarium ſit iudicium præcauendum, apertè Dominus indicat, qui de Sodomitis more noſtro loquitur, dicens: *Deſcendam, & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint, an non eſt ita, vt ſciam.* Et rurſus per Moyſem, *Ne maledicas ſurdo*, ait, *nec coram cæco ponas offendiculum.* Quòd eiſdem penè verbis Apoſtolus monet, *Vnuſquiſque*, inquiens, *noſtrûm pro ſe rationē reddet Deo. Non ergo ampliùs inuicem iudicemus, ſed hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum fratri, vel ſcandalum.* Quis autem magis ſurdus, vel mutus dicendus eſt, quàm is, cui, cùm exanimis & diſſolutus iacet in ſepulcro, nec auris patet ad obiecta ſolemniter audiendum, nec os aperitur ad obiecta rationabiliter re-

Gen. 18. 21.

Leuit. 19. 14.

Rom. 14. 13.

ſellendum. Verùm de huiuſmodi iudiciis ſufficiunt quæ venerabilis ANASTASIVS Apoſtolicæ Sedis Præſul ad ANASTASIVM Imperatorem ſcribens, ſacræ Scripturæ auctoritatis pondere grauida docet. Sed ne videamur tam ſanctam, támque reuerendam Synodum accuſare, vel temere reprehendere, licere nobis opinamur de illa ſentire, quæ ſanctos Patres noſtros de Chalcedonenſi magna Synodo ſenſiſſe non ignoramus. Quorum vnus, ſanctus videlicet Papa GREGORIVS, vſque ad prolationem tantummodo canonum hanc ſuſcipiendam fore ſignauit. Beatus autem æquè Papa GELASIVS in tomo de anathematis vinculo qualiter eadem Synodus recipienda ſit, luculentis exemplis, & nonnullis diuinis teſtimoniis innuit, vbi horum circumſtantiam tali deliberatione concludit. „ Hæc, inquiens, & huiuſmodi exem„ pla nos edocent, & teſtimonia diuina „ confirmant, nō omnia paſſim à quocunm„ que dicta, vel vbicúmque ſcripta indiſ„ ferenter accipere, ſed retentis bonis quæ „ noceant refutare. Nam & hanc quoque ſanctam Synodum canonica quædam Capitula promulgaſſe, Græcorum ſcri-

pta teſtantur, quæ tamen penè omnia, quia Sedes Apoſtolica non approbauit, tota Latinitas reprobauit. Sed quid de hac ſola dicimus? cùm & ſecundam vniuerſalem Synodum, quæ primò Conſtantinopoli celebrata eſt, in cauſa primatus Eccleſiarum, Sedes Apoſtolica non admittat: quin & omnes Synodos ſic recipiendas decernat, vt Chalcedonenſem Synodum admittendam fore prædictus ſanctus Gelaſius Papa deſcribat, pro fidei ſcilicet communione, & veritate Catholica & Apoſtolica, pro qua hanc fieri Sedes Apoſtolica delegauit, factámque firmauit? Verùm, ſi omnia exaggerare volumus, quæ in HONORII Papæ excuſationem colligere poſſumus, faciliùs charta nobis quàm ſermo deficiet, & interpretandi propoſitum ad dictationis profectò vertemus eloquium. Vnum tamen dicemus, quod reticere proculdubiò non debemus, quia talis eſt dictus Honorius, qualis eſt & pronunciatus: quòd ſi talis non fuit, cui ſit præfixa ſententia, profectò non erit: quoniam ſicut ſcriptum eſt, *Homo videt in facie, Deus autem in corde.* 1. Reg 16. 7.

SED ecce, dum prolixiùs Præfatio ad

te noſtra dirigitur, ab interpretandi ſtudio procul abſceſſimus: oſtendere geſtientes, quòd in Apoſtolicæ Sedis petra, quantum ad fidem pertinet, nec etiam per Honorium inuentum ſit vnquam ſerpentis, id eſt virulentæ ſectæ, veſtigium. Sume igitur iam memoratam IOANNIS Papæ pro HONORIO Apologiam: ſume etiam & pro eodem ipſo Apologiam ex Epiſtola MAXIMI Monachi, & reuera Philoſophi, Chriſtique Dei noſtri Martyris, miſſa Marino Presbytero, diſſloratam. Ipſe quippe beatiſſimus Maximus non ſolùm in iam dicta, ſed & in ea quam ſcripſit ad Abbatem THALASSIVM Epiſtola, iam nominatum defendit Honorium. Verùm etiam in Epiſtola ſua dogmatica, quam ad PETRVM ſcripſit illuſtrem, magnum hunc & diuinum appellat. Ex qua ſcilicet Epiſtola de eodem Papa Honorio, & Hieroſolymitano Sophronio, de quo in tranſlatis à nobis ſcriptis ſæpè memoriam fecimus, atque de Pyrrho Conſtãtinopolitano hæretico Patriarcha, diſſlorata quædam atque tranſlata en tibi afferimus. Præterea interpretati ſumus ex Epiſtola eiuſdem ſancti Maximi ad Marinum

ſcripta Preſbyterum circumſtantiam de Spiritus ſancti proceſſione, vbi fruſtra cauſari contra nos innuit Græcos, cùm nos non cauſam vel principium Filium dicamus Spiritus ſancti, vt autumant; ſed vnitatem ſubſtantiæ Patris ac Filij non neſcientes, ſicut procedit ex patre, ita eum procedere fateamur ex filio, miſſionem nimirum proceſſionem intelligentes: piè interpretans, vtriuſque linguæ gnaros ad pacem erudiens, dum ſcilicet & nos & Græcos edocet ſecundum quiddam procedere, & ſecundum quiddam non procedere Spiritũ ſanctum ex Filio: difficultatẽ exprimendi de alterius in alterius linguæ proprietatẽ ſignificans. Siquidem & huiuſmodi pia interpretatione ſanctus olim Athanasivs Orientales & Occidentales ſuper ſubſiſtentiæ vel perſonæ nomine diſſidentes vniuit, dum vnum idémque vtróſque corde credere, ſenſúque retinere perdocuit: licèt ob linguæ varietatem aliter átque aliter ore confiterentur, & importunis contentionibus deſeruirent. Tranſtulimus etiam quaſdam Epiſtolas Theodori Papæ ſucceſſoris prædicti Papæ Ioannis, iuxta quod ordo

poſcebat, ſcriptas ad Paulum ſucceſſorem Pyrrhi, & conſecratores eius: quorum, ſcilicet Ioannis ac Theodori, eximiorũ Sedis Apoſtolicæ Præſulum, ſtylus Epiſtolarum Latina redolet eloquentia: ex quo liquidò cònſtat, non Græcè illas, ſed Latinè fuiſſe dictatas. Vnde notandum, quòd nonnulla, quæ Latinè fuerunt edita, Latinitas funditus mole obliuionis obruta deploraſſet, niſi ex Græcorum pòſt fonte librorum hæc hauſta ſitibundo pectore reſumpſiſſet, ſicut Epiſtolam beati Papæ Felicis in Petrvm ſententiam proferentem Antiochenum damnationis. Quinimmò ſicut & ipſum quoque Clementem, quem Rufinus noſtræ linguæ redd tum, reſtitutũ, & redeuntem ad Gaudentium ſcribens innuit: & quòd Latinè ſcriptus fuerit & amiſſus, rurſúſque receptus, ſignanter oſtendit. Excerpſi nihilominus, & tibi ecce tranſlatam præſento, quandam narrationis circumſtantiam ex Epiſtola ſancti Maximi ad Thalaſſium ſcriptam Abbatem, quid Conſtantinopoli Legati Romani geſſerint, gratiâ imitandæ conſtantiæ in cauſa maximæ pietatis ad redargutionem puſillanimorum, & agno-

ſcendæ poteſtatis Apoſtolicæ Sedis, contra eos qui ab ipſa quid violenter extorquere nituntur. Porrò ecce nihilominus exhibeo tibi exilij geſta ſancti Papæ MARTINI, quæ ad petitum venerabilis Martini Epiſcopi Narnienſis edideram: vnà cum Hypomneſtico declarante breuiter geſta ſanctorum Maximi Philoſophi, & vtriúſque Anaſtaſij, nec non & Theodori, ac Euprepij, & aliorum.

S. MAXIMI MARTYRIS DE IOANNIS PAPAE *Epiſtola Teſtimonium,*

EX DISPVTATIONE MAXIMI eiuſdem cum Pyrrho Patriarcha.

PYRRHVS. *Quid de Honorio ad reſpondendum habes, qui apertè anteceſſori meo vnam voluntatem Domini noſtri Ieſu Chriſti eſſe tradidit?* MAXIMVS. *Quis fuerit fide & auctoritate dignus epiſtolæ huius interpr. s, qui eam ex perſona Honorij ſcripſit adhuc ſuperſtes, & qui totum Occidentem cum aliis virtutibus, tum dogmatibus fidei Chriſtianæ illuſtrauit; an ij qui Conſtantinopoli quæ ex corde erãt loquebantur?* PYRRHVS. *Qui hanc compoſuit.* MAXIMVS. *Is igitur ipſe, cum ad diuum Conſtantinum Imperatorem ex perſona rurſus ſancti Papæ Ioannis de hac epiſtola ſcriberet, dixit: Vnam voluntatem diximus in Domino, non diuinitatis eius & humanitatis, ſed humanitatis ſolius. Cum enim Sergius ſcripſiſſet, quòd quidam duas voluntates in Chriſto contrarias dicerent; diximus, Chriſtũ non duas voluntates cõtrarias habuiſſ., carnis inquam & ſpiritus, ſicut nos habemus poſt peccatum: ſed vnam tantum, quæ naturaliter humanitatem eius ſignabat, &c.*

IOANNIS
PAPÆ ROMANI
AD CONSTANTINVM
Imperatorem filium
Heraclij,

APOLOGIA PRO HONORIO PAPA,

Propter vnam in Chriſto voluntatem, cuius aiunt eum calumniatores mentionem feciſſe.

DOMINVS, qui dixit de tenebris lucem ſplendeſcere, qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum in admirabile lumen ſuum, lumen veritatis, & veritas luminis, in quo complacuit omnem plenitudinem diuinitatis habitare, & per eum reconciliare omnia, in ipſo pacificans per ſanguinem crucis eius, ſiue quæ in cœlis ſunt, ſiue quæ in terris, propter eminen-

tem magnitudinem diuitiarum bonitatis ſuæ in faciem Eccleſiæ ſuæ reſpiciens, veſtram præcognitam ſibi & prædeſtinatam benignitatem ad fidei nunc integritatem vocare dignatus eſt: itavt omni fallaci caligine procul amota, per vos victricem faciatveritatem. Quantum enim ex diuerſis ſuggeſtionibus, quæ ad nos cateruatim venerunt, quinimmò & ex ipſo quoque auditu didicimus, omnes Occidentales partes ſcandalizatæ turbantur, fratre noſtro Pyrrho Patriarcha per literas ſuas hucatque illuc tranſmiſſas noua quædam & pręter regulam fidei prædicante, & ad proprium ſenſum quaſi ſanctæ memoriæ HONORIVM Papam deceſſorem noſtrum attrahere feſtinante, quod à mēte catholici Patris erat penitus alienum. Igitur vt veſtra benignitas cauſam totam rei diſcere poſſit, ſubtiliſſima veritate quæ ante breuis intercapedinem temporis geſta ſunt, enarrabo. SERGIVS reuerendæ memoriæ Patriarcha prędicto ſanctę recordationis Romanæ vrbis Pontifici ſignificauit, quòd quidam in Redemptore noſtro domino IESV CHRISTO duas contrarias dicerent voluntates. quo præ-

fatus Papa comperto, reſcripſit ei, quia Saluator noſter ſicut eſſet monadicus vnus, ita & valde mirabiliter ſuper omne genus hominum conceptus & natus eſſet. Et ſancta quoque ipſius incarnata diſpenſatione docebat, quia Redemptor noſter ſicut eſſet Deus perfectus, ita eſſet & homo perfectus: vt quam primus homo per præuaricationem amiſit, ſine aliquo peccato natus primę imaginis nobilem originem renouaret. Natus ergo eſt ſecundus Adam nullum habens naſcendo vel cum hominibus conuerſando peccatum. etenim verbũ caro factum in ſimilitudine carnis peccati, omnia noſtra ſuſcepit, nullum reatus vitium ferens ex traduce præuaricationis exortum. Similitudinem ergo intelligimus, non carnis eius, ſed peccati. Etenim carnem Dominus veram ſuſcepit ex intemerata & beata Virgine Dei genitrice, conſubſtantialis nobis effectus. Ergo ſimilitudinem carnis peccati ſanctus dicit Apoſtolus, quam ſimilem nobis peccatoribus ſine peccato cum anima rationali ſuſcepit. & idcirco vnam voluntatem ſecundum primam formationẽ Adæ naturalẽ humanitatis ſuæ Dominus noſter Iesvs

CHRISTVS habere dignatus eſt, non duas contrarias quemadmodum nunc nos habere dignoſcimur, qui de peccato ſumus Adæ geniti: quoniam corruptibilis per tranſgreſſionem primus homo effectus, & Creatori ſuo ſubdi contemnens, ſenſit carnem, quæ priùs erat ſibi ſubiecta, nihilominus repugnantem, & peccato ſuo totum genus humanum fecit obnoxium: ſicut dicit Apoſtolus, *Regnauit mors ab Adam vſq; ad Moyſem, etiam in eos qui non peccauerunt in ſimilitudinem præuaricationis Adæ.* Quapropter & nos qui per præuaricationem & peccatum illius naſcimur, duas contrarias habere voluntates dignoſcimur: duas autẽ dico, mentis & carnis inuicem reluctantes, ſicut idem beatus docet Apoſtolus, *Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem. Hæc autem inuicem aduerſantur, vt non quæcumque vultis, illa faciatis.* Et hoc omne humanum patitur genus ſub peccato conſtitutum, quoniam nemo eſt mundus ab hoc peccato præuaricationis, nec infans, ſicut ſcriptum eſt, cuius eſt vnius diei vita ſuper terram. Et quemadmodum Spiritus ſanctus per Dauid ait, *Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in delictis*

Rom. 5. 14.

Gal. 5. 17.

Pſ. 5. 7.

delictis peperit me mater mea. Sicut enim in 1. Cor. 15.
Adam omnes peccauerunt, ſecundum Apo- 22.
ſtolum, *ita in Chriſto omnes iuſtificabun-*
tur. Et ſicut per vnum hominem peccatores Rom. 5. 19.
conſtituti ſunt multi, ita & per vnum ho-
minem iuſti conſtituentur multi. Ergo v-
nus & ſolus eſt ſine peccato mediator
Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus,
qui in mortuis liber conceptus & natus
eſt. In diſpenſatione itaque ſanctæ car-
nis ſuæ duas nunquam habuit contrarias
voluntates, nec repugnauit volũtati men-
tis eius voluntas carnis ipſius. Neque
enim habuit quodcumque peccatum,
qui venit dimittere peccatum mundi,
quemadmodum & ipſe dixit: *Quis ex vo-* Ioan. 8. 46
bis arguet me de peccato? & aliàs taliter ait,
Venit princeps mundi huius, & in me inuenit Ioan. 14.
nihil. Vnde ſcientes, quòd nullum in eo, 30.
cùm naſceretur & conuerſaretur, eſſet
omnino peccatum, decenter dicimus, &
veraciter confitemur, vnam voluntatem
in ſanctæ ipſius diſpenſationis humani-
tate, & non duas contrarias mentis &
carnis prædicamus, ſecundum quod qui-
dam hæretici velut in puro homine deli-
rare noſcuntur.

SECVNDVM hunc igitur modum

iamdictus deceſſor noſter prænominato Sergio Patriarchæ percontanti ſcripſiſſe dinoſcitur, quia in Saluatore noſtro duæ voluntates contrariæ, id eſt, in membris ipſius penitus non conſiſtunt, quoniam nihil vitij traxit ex præuaricatione primi hominis. In nobis enim, non in
Rom. 7. 18 eo, coaptatur quod ſcriptum eſt, *Scio enim quia non habitat in me*, id eſt in carne
Ib. 19. 20. mea, *bonum*. Et iterum, *Non quod volo bonum hoc ago, ſed quod nolo malum hoc facio. Si autem quod nolo malum illud facio, non iam ego operor illud, ſed quod habitat in me pecca-*
Ibid. 23. *tum*. & poſt hæc, *Video enim aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ eſt in membris meis.* Hinc ergo hæ duæ contrariæ voluntates mentis & carnis, quas Apoſtolus docet, in noſtro nequaquam Saluatore fuerunt, eo quòd hic luctaminis ſtimulus ex præuaricatione protoplaſti ſumpſit initium: quoniam à Redemptore noſtro natura ſuſcepta eſt, non criminis culpa. Sed ne quis nonnunquam minus intelligens reprehendat, quamobrem de humana tantùm natura, & non etiam de diuina natura docere ſciatur. etenim Chriſtus in duabus naturis in

vna perſona vnitis cognoſcitur, adoratur, & colitur Deus & homo perfectus. Debet qui ſuper hoc ambigit ſcire, quoniã ad hoc facta eſt reſponſio ad iamdicti Patriarchæ interrogationẽ. Præterea & hoc fieri ſolet, vt ſcilicet vbi eſt vulnus, ibi medicinale occurrat auxiliũ. Nam & beatus Apoſtolus hoc ſæpè feciſſe dinoſcitur, ſe ſecundum auditorum conſuetudinem præparans: & aliquando quidem de ſuprema natura docens, de humana penitus tacet: aliquando verò de humana diſpenſatione diſputans, myſterium diuinitatis eius non tangit. Etenim ipſe hîc quidem de diuina natura ait, CHRISTVS *Dei virtus, & Dei ſapientia.* 1. Cor. 1. 24.
alibi autem de incarnatione eius ita dixit: *Quod ſtultum eſt Dei, ſapientius eſt hominibus; & quod infirmum eſt Dei, fortius eſt hominibus.* Ibid. 25.
Sapientia autem & ſtultitia, virtus & infirmitas, contrariæ adinuicem abſque dubietate ponuntur. Ergóne contraria ſibimet docet beatus Apoſtolus? abſit. ſed audientibus ſemet configurat ſapienter, ſecundum tempus docens, vt prouida nutrix paruulis quidem lac præbens, perfectis autem ſolidum tribuens cibum. Quid ergo eſt quod ait,

Quod infirmum eſt Dei, fortius eſt hominibus, & quod ſtultum eſt Dei, ſapientius eſt hominibus? Hoc totum capitulum de diſpenſatione Chriſti, non de ſuperna natura illius docere videtur: volens oſtendere, quia Deus homo factus animam habuit & corpus humanum, quod ſtultum aſſerit & infirmum. Sapientia enim humana diuinæ collata ſtultitia eſt: fortitudo verò carnis cum Dei virtute comparata, infirmitas eſt. Quia profectò condita humana ſapientia cum conditrice ſapientia comparata, ſtultitia eſt. Igitur connectentes vtraque, & Chriſtum Dei virtutem & Dei ſapientiam ſecundum diuinitatem, naturam diuinitatis eius confitemur: & ſecundum eius ſanctæ carnis diſpenſationem, quod ſtultum & quod infirmum eſt Dei, naturam humanitatis veraciter prædicamus, quoniam hoc infirmum & ſtultum, fortius & ſapientius eſt omnibus hominibus. Omnes enim homines, ſicut etiam ſuperiùs dictum eſt, ſub peccato præuaricationis naſcuntur. Dominus autem noſter IESVS CHRISTVS abſque peccato exiſtens, & nullum ſecum vitium ferens vetuſtatis, non ſolùm fortior, ſed & ſapientior eſt

omnibus hominibus, quamuis infirmum noſtrum & ſtultum ſolâ miſericordiâ ſuſcipere ſit dignatus. Qui verò ex peccato primi hominis nati ſunt, filij iræ ac tenebrarum à ſanctæ Scripturæ magiſterio nominantur. At verò Chriſtus, cùm lux vera ſit, ſedentes in tenebris & vmbra mortis illuminare dignatus eſt. Quid enim doceat Apoſtolus ſcribens ad Epheſios audiamus. *Et vos*, inquit, *cùm mortui eſſetis delictis & peccatis veſtris, in quibus aliquando ambulaſtis ſecundum ſæculum mundi huius, ſecundum principem poteſtatis aëris ſpiritus, qui nunc operatur in filiis diffidentiæ, in quibus & nos aliquando conuerſati ſumus, in deſideriis carnis, facientes voluntates carnis & cogitationum, & eramus naturâ filij iræ, ſicut & ceteri.* Ecce iſtæ ſunt duæ voluntates contrariæ, mentis ſcilicet & carnis, quæ in Saluatore noſtro modis omnibus non fuêre. Nos has ex peccato progenitoris Adæ, qui & ſe, & omne humanum genus obnoxium fecit, habere dinoſcimur, vt aliquando quidem, carnis aculeus menti reſiſtere appareat, aliquando verò voluntas mentis voluntati carnis contradicere ſatagat: vt taliter cum Apoſtolo gementes confi-

Epheſ. 2. 1. 2. 3.

Rom. 7.25 teamur, *Mente quidem ſeruio legi dei, carne verò legi peccati.* Dominus autem noſter vnam voluntatem humanitatis naturalem ſuſcipere dignatus eſt, quam in propria carne poteſtatiuè vt omnium Dominus circumferebat, eo quòd omnia ſeruiant Deo: nullum profectò habens vel afferens ex præuaricatione peccatum, quoniam ſolùs ſine peccato & crimine præuaricationis eſt natus.

Prædictvs ergo deceſſor meus docens de myſterio incarnationis Chriſti dicebat, non fuiſſe in eo, ſicut in nobis peccatoribus, mentis & carnis contrarias voluntates: quod quidam ad proprium ſenſum conuertentes, diuinitatis eius & humanitatis vnam eum voluntatem docuiſſe ſuſpicati ſunt. quod veritati omnimodis eſt contrarium. Verumtamen vellem, vt interroganti reſponderent, ſecundum quam naturam dicant Chriſti Dei vnam voluntatem. Si ſecundum diuinam tantùm, de humanitate ipſius quid reſpondebunt? quoniam & homo perfectus eſt, vt non cum Manichæo condemnentur. Porrò ſi ſecundum humanitatem Chriſti dixerint, quòd hæc voluntas Deus eſſet perfe-

ctus, obſeruent ne fortè cum Photino & Hebione iudicentur. Iam verò ſi ex vtráque natura vnam voluntatem eſſe dixerint, non ſolùm naturales voluntates, ſed & ipſas naturas confundent; vt nec hoc, nec illud, id eſt diuina & humana, intelligi poſſit. Sicut enim vtráſque naturas in adunatione vnius Chriſti, vt impius Neſtorius, non partimur; ita differentiam naturarum penitus non negamus, ſed neque confundimus, quoniam vtraſque naturas cum adunatione vnius perſonæ Chriſti Dei inenarrabili conſonantia confitemur. Quia enim vnam voluntatem dicunt diuinitatis Chriſti & humanitatis, & vnam ſimul operationem; quid aliud, niſi quia & vnam naturam Chriſti Dei ſecundum Eutychianam & Seuerianam diuiſionem operari noſcuntur? Denique orthodoxi Patres, qui in toto mundo claruerunt, ſicut vtráſque naturas, ita & voluntates ac operationes Chriſti docere concordi prædicatione monſtrantur. Comperimus autem, quòd Charta quædam mandata ſit, in qua Sacerdotes ſubſcribere coacti ſunt contra tomum beatæ memoriæ Papæ Leonis, & Chalcedonenſium

Synodum: in qua Charta quædam ſint per nouitatem compoſita, quæ dogma Eccleſiaſticum refutare omnino dinoſcitur. Inſpiret ergo diuina clementia Chriſtianiſſimæ pietati veſtræ, & cùm ſitis cuſtodes immaculatæ fidei noſtræ, vos ad compunctionem incitet, quo eos, qui nouis ſunt adinuentionibus corrumpendi, imperatoriis ſanctionibus arceatis, & prædictam Chartam, quæ in ſcandalum properat fidei, & locis publicis eſt ſuſpenſa, præcipiatis depoſitam ſcindi. Omnes enim, qui in Occidentalibus partibus hoc audierunt, ſed & populi qui ſunt Regiæ veſtræ vrbis, cognita prædictæ Chartæ cõcinnatione, corde perculſi ſunt. Erit enim per auctoritatem veſtram & Apoſtolicam perfectionem prædicta Charta, quæ contra Chalcedonenſem Synodum eſt compoſita, nunc & in omni tempore otioſa, & cunctis virtutibus irrita. Perfectio verò fidei quemadmodum vſque in præſens refulſit, oramus, vt & per vos, ſicut etiam per piæ memoriæ CONSTANTINVM [c] diuino auxilio in robore ſuo permaneat. Propter quod Chriſtianiſſimi & Chriſti fidei cuſtodes, donate hoc munus in pri-

mordiis veſtris Eccleſiæ matri veſtræ, cuius eſtis poſt Deum opitulatores, vt fidem Sponſi eius ſerpentina calliditas non audeat violare. Hoc in primordiis ſalutare ſacrificium afferte Domino Deo noſtro, & ab eius Eccleſia omnis nouitatis nebulam radio pietatis veſtræ diſpergite: quatinus Dominus Deus noſter vicaria ope omnes, quæ contra vos ſunt, conterat nationes, quæque pacem & inepugnabilem Deum repellunt. Quatinus vobis ea quæ ſunt Dei curantibus, Deus quæ veſtra ſunt benignus dignetur perficere. Propter quod etiam mentis inclinato genu tota mecum Eccleſia ſupplicat, vt ab integritate immaculatæ fidei noſtræ, quam ſancti Apoſtoli nobis tradiderunt, & ſanctiſſimi Patres doctrinis luculentiſſimis conſignauêre, nouæ confuſionis turbinem amouere dignetur. Quatinus Deus & Dominus noſter, cuius fides immaculata cuſtoditur, miſericordias ſuas merito vobis & copioſiſſimè largiatur, qui eſt omnipotens & Dominus ſempiternus. Creator omnium ad veſtrum benignè reſpiciat imperium, & gentes, quæ in ſua feritate confidunt, inexpugnabili ſuo potentatu proſternat.

DIFFLORATIO EX EPISTOLA S. MAXIMI AD MARINVM PRESBYTERVM,

APOLOGIAM INTER CETERA PRO HONORIO FACIENTIS.

HONORIVM etiam Romanum Papam non diffiteri reor naturaliter in Chriſto voluntatum dualitatem, in Epiſtola quam ſcripſit ad Sergium, eo quòd vnam dixerit voluntatem; ſed potiùs confiteri, & hanc fortaſſis etiam conſtabilire. Nam hoc non in reprobationem dixit humanæ Saluatoris & naturalis voluntatis: ſed quòd nullatenus conceptionem eius, quæ fuit ſine ſemine, vel incorruptam natiuitatem præceſſerit voluntas carnis, vel cogitatio vitioſa. Sola námque voluntas diuina atque paterna, per Filium vnigenitum per ſemet operantem, pro-

priam incarnationem, ſanctique Spiritus conuentionem hanc operata eſt. & quòd hunc ſenſum ſectetur hinc eſt manifeſtum. Cùm enim dixiſſet, quia propter ineffabilem vnitatem humanæ ac diuinæ naturæ, & Deus dicitur pati, & humanitas de cœlo cum diuinitate deſcendiſſe: & hoc modo oſtendiſſet eorum quæ naturaliter inſunt vtrique naturæ vnius Chriſti & Dei Filij per commutationem ſummam redditionem, ſubinfert. Vnde, inquiens, & vnam voluntatem fatemur Domini IESV CHRISTI, quomodo ait, Quia profectò à diuinitate aſſumpta eſt natura noſtra, non culpa. id eſt, non à peccato, propemodum cum magno effatus Athanaſio, qui hæc contra Apolinarium impium ſcribit: Natus eſt ex muliere, de prima plaſmatione hominis formam ſibi erigens in oſtenſione carnis abſque carnalibus voluntatibus, & humanis cogitationibus in imagine nouitatis. Voluntas enim ſola diuinitatis eſt, quoniam natura tota diuinitatis eſt. Denique Verbi propter nos ſecundum carnem natiuitatis ſuper nos progreſſio facta eſt. Non enim carnis vitioſa præceſſit voluntas vel cogitatio, ſicut

in nobis aſpicitur, propter generis deſiderium, quod à deceptione primi parentis obtinuit: ſed voluntas diuinitatis ſola per filium, qui ſecundum beneplacitum Patris, & cooperationem Spiritus ſancti, propriam, vt dixi, per ſe operatus eſt incorporationem, gerens in ſe, & per ſe nouiter inuentum naturæ modum natiuitatis, & ſine ſemine ſuam ipſius patrans conceptionem ex ſancta Dei genitrice ſempérque Virgine Maria. Hac ergo ineffabili natiuitatis eius inſpecta ratione, ille quidem voluntatem ſolam in eo diuinitatis dixit, hic vero voluntatē vnam Domini IESV CHRISTI. Quia profectò, inquit, à diuinitate aſſumpta eſt natura noſtra, nō culpa, abſq; carnalibus voluntatibus, & humanis cogitationibus, vt ſacratiſſimus Athanaſius ait. Non tamen perhibuit eum tanquam hominem, quia eſt quoque naturâ Deus, non habere humanam voluntatem & naturalem, quemadmodum & diuinam atque paternam. Idipſum autem etiam in ſubſequentibus innuit, aſſerens, ſine peccato conceptus eſt de Spiritū ſancto, & ſancta immaculata ſempérque Virgine Dei genitrice Maria, & ſine conta-

gione ex ea ſecundum carnem natus eſt. «
Diuinam quoque Scripturam in laudem & vituperationem profert carnis memoriam facere: non aliam, abſit, natura & ſubſtantia Domini carnem[1], quàm noſtram commonens intelligendam: qui etiam hanc ſciebat aſſumptam ex noſtra ſubſtantia, id eſt ex congenitæ nobis ſemper Virginis & Dei matris ſanctis viſceribus: ſed alienam à vitio, & nullatenus legem præuaricationis habentẽ, ſicut nos, in membris repugnantem ſpiritus legi. Non enim aſſumpta eſt, ait, à Saluatore caro à peccato corrupta, quæ repugnaret legi mentis eius. Cuius enim ſementationem, quæ per peccatum efficitur, non præceſſit generationis lex, huius omnino nec in membris eſt, ſed lex diuinæ iuſtitiæ ad imaginationem nobis oſtenſa, & eam quoque, quæ ex præuaricatione naturæ illata eſt, perfectè demolitur. Venit enim ſine peccato quærere & ſaluare quod perierat, id eſt naturam humani generis quæ peccauerat. Alia enim lex in membris eius, aut voluntas diuerſa vel aduerſa, non fuit in Saluatore. Hinc oſtendit, non quòd non habuerit humanam vo-

luntatem & naturalem, (non enim hoc dixiſſe videtur) ſed quòd ſicut homo neque ſecundum corpus per membra quamlibet habeat præter naturæ leges operationem: neque rurſus ſecundum animam voluntatis contrarium, vel ſine ratione motum, veluti nos: quia & ſuper legem natus eſt humanæ naturæ. Expreſſiùs autem & in ſubſequentibus comprobat, quòd ſermo ſibi eſſet tãtum, vitiatam & non naturalem à Saluatore diſterminandi voluntatem, & quòd in naturali ac humana ad paternam ac diuinam coaptaretur quidem, ſed nullam haberet ad illam ex repugnatione diuerſitatem. Normam autem dans nobis ſeipſum, quod propriè ſuum erat, voluntariè ſubiiciebat; commendabat verò paternum. Quatinus & nos imitati, quod noſtrum eſt reprobato, quod diuinum eſt omni ſtudio expleamus, di-
Ioan.6.38 cens ita: Licèt enim ſcriptum ſit, *Non*
„ *veni facere voluntatem meam, ſed eius qui*
Marc. 14. *miſit me Patris.* Et, *Non quod ego volo, ſed*
36. *quod tu Pater*, non ſunt hæc diuerſæ vo-
„ luntatis, id eſt, contrariæ ac repugnan-
„ tis, ſed diſpenſationis humanitatis aſ-
„ ſumptæ, quæ ſua compaſſibiliter fecit

quæ noſtra ſunt. Iſta enim propter nos « dicebat, quibus dedit exemplum pieta- « tis magiſter, vt ſequamur veſtigia eius, « & non ſuam vnuſquiſque noſtrûm, ſed « Domini potius in omnibus præferat vo- « luntatem. Non ergo interemptionem, « vt dixi, naturalis & humanæ voluntatis, ſed vitioſæ, ac eius quæ eſt extra naturam, facit: & totum fateamur ab omni peccato Deum liberum eſſe, teſtatur, qui ſecundum nos propter nos incarnatus eſt. Et vt compendio dicam, per vnam voluntatem, ſolam eius ſecundum carnem natiuitatem eum diuinam præceſſiſſe voluntatem indicare coniicio. Per id verò quod ait, non eſſe voluntatis eius diuerſitatem, contrarium vel repugnans quid non eum habere perhibet, ſed conueniens & prorſus vnitum ex toto. Vnde cùm noſtram quidem naturam de diuinitatis voluntate dicit aſſumptam, vnius mentionem facit. Illud autem quod introducit, *Non veni facere voluntatem meam*, in medium verbo præponit omiſſo numero. Non ſunt, inquit, hæc diuerſæ voluntatis, id eſt contrariæ atque aduerſatricis. Ex quo duas ſecundum naturam exiſtere in Saluatore vo- *Ioan.6.38*

luntates manifeſtè colligitur. Si enim contrariam non habuit, naturalem habuit tanquam homo. Quod enim non eſt contrarium, naturale profectò eſt. Et nemo contra-dicit. Nihil quippe in natura, vel in his, quæ ſunt ſecundum naturam, eſt omninò contrarium. Timor ergo eſt opinari, quod in eius propriè non eſt ſermonibus ſcriptum, & moliri aduerſarios propriæ opinionis tanquam non bonæ ad velamentum illius viri literas faciendum: ſecundum vtrúmque has præter illius intentionem falsò referentes. Aduocatum quippe habet rationis ſermonem omnem calumniatoris abigentem incurſum. Et ego quidem ſic ſe illius habere ſenſum exiſtimo, ab omni ſuſpicione purgatum. Certiorem autem mihi hunc ſanctiſſimus fecit Preſbyter, dominus videlicet ANASTASIVS Abbaş à ſeniori Roma reuerſus, vir ſcilicet incomparabilis, virtutéque diuina & prudentia venuſtatus: qui aſſerens, quòd multum ſermonem mouerit ad ſacratiſſimos magnæ illius Eccleſiæ viros, propter Epiſtolam, quæ ab eo fuerat ad Sergium ſcripta, percontans cuius rei gratiâ, vel qualiter in ea inſerta

fuerit

fuerit vna voluntas, & inuenit hæſitantes in hoc, & rationem reddentes. Inſuper & eum, qui hanc per iuſſionem eius Latinis dictauerit dictionibus, dominum videlicet Abbatem IOANNEM ſanctiſſimum ſymponum, affirmantem, quòd nullomodo mentionem in ea per numerum fecerit vnius omnimodis voluntatis: licèt hoc nunc ſit fictum ab his, qui hanc in Græcam vocem interpretati ſunt: verùm nec quamlibet exinanitionem vel abolitionem naturalis ſecundum humanitatem Saluatoris voluntatis, ſed eius quæ noſtra eſt, & reproba facta, perfectam deiectionem & interemptionem. Iuxta quod & in inuicem eorum quæ vnius generis ſunt efficitur bellum. Oſtendere volens, ab omni eſſe peccato mundam aſſumptam carnem, ſecundum ſacratiſſimorum eloquiorum, & paternarum doctrinarum traditionem. & apparet qualiter huiuſmodi ſermones concinentes ſint cum his, quæ modo ſunt ab exiguitate mea recitata, & veluti aſtipulatores factæ pro HONORIO defenſionis. Ego, cùm hæc ille ratiocinando reſpondiſſet, miratus ſum, oppidò cognoſcens ſubti-

litatem ipſorum, & obſtupui quodammodo ſuper aſtutia eorum, qui pro vno fruſtra omnia gerere impiè audent, & volunt, ſicut eis ab olim moris, & nunc eſt, furtiuis & falſis narrationibus, eos, qui contra ſe magnanimiter agonizant, taliter, quin & abſque omni ratione ad ſe ipſos attrahere, & ſenſum fraudare, qui ſe nullatenus ſequitur. Neceſſario ergo & hoc cùm didiciſſem, ſignificaui tibi domino, honorabilis Pater, quatinus per omnia munitus, habeas qualiter inſequaris aduerſariorum phalanges: verbóque indefeſsè iaciens, & fide potenter ſuperans, gloriámque hinc Vnigeniti in præconium habens, & diadema huius communionem per gratiam & ynitatem.

DIFFLORATIO
EX EPISTOLA
EIVSDEM S. MAXIMI
SCRIPTA AD PETRVM
Illuſtrem,

Vbi Pyrrhi & ſancti Sophronij Hieroſolymitani Epiſcopi, atque Papæ Honorij mentionem facit, ita poſt aliqua proſequutus.

VEstris laudabilibus ſyllabis dignatus es ſignificare indigno ſeruo tuo propter Abbatem Pyrrhum. *Et poſt pauca.* Et futurum profectò eſſet, vt hac fortè pro cauſa ad redargutionem illius & omnium, qui ſecundum illum impiam nouitatem ſectantur indifferenter, ad diuinitus conſeruanda tua & famoſiſſima veſtigia properarem. Quatinus ſcirent omnes, qui ſecundum vos pietatis ſunt amatores, illorum vna

cum omni prorſus inſcitia, impietatis quoque ſuperfluam abundantiam. Sed timui ne putarer extra ſacra quicquam agere iura, præter voluntatem hoc faciens ſanctiſſimæ Sedis Apoſtolicorum virorum, qui vniuerſam plenitudinem, Catholicæ Eccleſiæ benè ducunt, & ordinatè ſecundum diuinam legem deducunt. Quoniam hac diuina videlicet lege conſiſtunt cæleſtia & terreſtria, & oportet ab ea nequaquam exorbitare, ſed quæ ſunt diuina ſecundum Deum agere illos, qui ſanctè ſecundum vos viuere propoſuerint: quatinus & Deum geſtorum habeant curatorem, & ſine ſucceſſu receptionem. Quoniam, famoſiſſime domine, peior his eſt, quod & antea intimaui, etiam ab antiquis hæreticis noua fides & expoſitio. Hanc enim multis quibus perdurauit annis in Epiſcopatu ad manifeſtationem reprobæ mentis ſuæ, (nam Deus & ad nequitiæ propalationem ſæpè nouit longanimiter ſuſtinere: non vt hanc ampliorem per inducias reddat, ſed vt hanc ampliorem factam iuſtiùs puniat) deceſſor quidem eius impiè in vtero aluit, iſte verò magis impiè genuit. & rurſus poſteriores ho-

rum in contemptum excolunt diuinitatis. *Et paulo pòſt.* Et quod adhuc deterior illis eſt mos, & veluti ſpeciale omnium peruerſorum hæreticorum indicium, quia & ſuæ ipſius impietatis obnoxios, deſcribunt innoxios. Sophronium quippe, qui prudenter diuina perdocuit & prædicauit Eccleſiæ Catholicæ dogmata, ſe in errorem mouiſſe hac illácque ſuſurrant. *Et poſt pauxillum.* Diuinus enim Sophronius, vt ipſi teſtamini, laudabiliſſimi, in Afrorum regione mecum & cum omnibus peregrinis Monachis moras agebat, cùm ipſi peruerſitates illas fabricarent aduerſus omnes. *Et poſt puſilla.* Et erat quidem domus omnium per diuinam concordiam & vnanimitatem in vnum Dei fauente gratia in vniuerſitate, quæ ſub ſole conſiſtit, pacifica & tranquilla fide munitis Eccleſiis. Hi verò, qui horum inuidebant conſonantiæ, ac in Chriſtum Deum confeſſioni, veluti quandam caliginoſam nubem, & ſtridentem vel grauem fluctum maris ac barbarorum, nemine hos mouente, quàm ſolo dæmone turbationis amico, qui genus humanum ad ſimultatem concitauit, repentè contra veram Chriſtia-

norum fidem nouam excogitauerunt ecthesim. Deinde ſententias pro ea, & compoſitiones iniuſtas. Dein actiones monumentorum. Deinde Synodos latrocinales, & concurſus Epiſcoporum non voto conuenientium, ſed violentia contractorum, non exhortatione properantium, ſed ex fuga barbarorum peregrè proficiſcentium. Dein iuſſiones & minas huc atque illuc aduerſus pios tranſmiſſas. Nam eum, qui tunc imperabat, ſophiſticè muneribus in ſeruitutem redigentes. *Et poſt pauca.* Ex proprio nomine viro ecthesin producere perſuaſerunt. *Paulo pòſt.* Fit autem horum inimicus pariter & defenſor, an potiùs aſſerendum fautor & accuſator horum publicans argumentum: & innoteſcens quòd ipſe nequaquam ex ſe fuerit motus, ſed ab illis coactus, impiiſſimam fecerit ecthesim in ſcriptis pro ſe ipſo hæc dicens, & rationem reddens Ioanni ſanctæ memoriæ quondam Papæ ſenioris Romæ. *Et poſt pauxillum.* Conuincunt autem ſeipſos, quòd iſti valde manifeſtè fortiſſimi hanc fecerint, & nullatenus ille. Neque enim quodlibet ſuper hoc habuit ſtudium, vt pote ad alia cir-

cumlatus. *Poſt breuia.* De quibus omnibus miſeri nec ſenſus Apoſtolicæ facti ſunt ſedis, & quod eſt riſu, immò, vt magis propriè dicamus, lamento digniſſimum, vt potè illorum demonſtratiuum audaciæ, nec aduerſus ipſam Apoſtolicam Sedem mentiri temerè pigritati ſunt: ſed quaſi illius effecti conſilij, & veluti quodam ab ea recepto decreto, in ſuis contextis pro impia ecthesi actionibus ſecum magnum HONORIVM acceperunt, ſuæ præſumptionis oſtentationem ad alios facientes viri in cauſa pietatis maximam eminentiam. Quis itaque, ô famoſiſſime, & qualis Sophronius hæc & tam atrociter & per tantum temporis facere his falſiloquis perſuaſit? quæ hos non rogauit Eccleſia? quis pius & orthodoxus non ſupplicauit Antiſtes, ceſſare illos à propria hæreſi clamando & obteſtando? Siquidem vltima ſua expirabat ſacer Archadius, & ſpiritum Deo tradebat, ſed nec vſque ad horam illam eos rogare ceſſauit. *Et poſt pauca.* Quid autem & diuinus HONORIVS, quid verò & poſt illum Seuerinus ſenex, quid denique & is, qui poſt hunc extitit, ſacer Ioannes? Porrò is qui nunc præſidet

beatiſſimus Papa, omiſit quicquam ſupplicationi conueniens? Nónne Oriens totus & Occidens lacrymas, lamenta, obſecrationes, deprecationes ex æquo tam Deo per orationes, quàm his per Epiſtolas afferebant? Sed Deus quidem horum profectò beatorum virorum fidem admiſit, & pro ea viciſſitudinem in ſæcula conſeruauit. Illi autem Domini contemnentes inducias, ad conuerſionem hos benignè cohortantes, & horum egregiorum facta per tot tempora ſupplicatione torpentes, ſuæ nequaquam paſſi ſunt cæleſtem fidem præferre. *Poſt aliqua.* Diuinus ergo magnúſque Sophronius tunc Alexandriam veniens, mox ex prima lectione (dederat enim etiam ipſi Cyrus ad retractandum illa nouem impietatis capitula) lugubre quiddam & ingens vociferatus, fontes emittebat lacrymarum, illũ feruidè obſecrans, ſupplicans, expoſtulans, in pauimento ipſius veſtigiis prouolutus, quo nihil horum ſuper ambonem contra Catholicam Dei Eccleſiam prædicaret, quippe cùm hæc liquidò impij eſſent Apolinarij dogmata. *Et paulo poſt.* Taliter viri, ô mihi præ omnibus reueren-

dum caput, diuina Deo peroſis inſultationibus, & inuicem ſcenicis quodammodo illuſionibus lacerabant, & ſacratiſſimum Sophronium tam miſerabiliter lamentatum, vtpote contritionem more cuiuſdam ſecundi Hieremiæ Catholicæ deflentem Eccleſiæ, tantúmque diuinorum lapſum benè valdè & compatientiſſimè dogmatum deplorantem, nullatenus conſolati ſunt. *Et poſt nonnulla.* Si enim Romana Sedes non ſolùm reprobum Pyrrhum, ſed & malè ſentientem & malè credentem non neſcit, perſpicuum profectò eſt, quia omnis, qui eos, qui Pyrrhum reprobauerunt, anathematizat, Sedem Romanam, id eſt Catholicam Eccleſiam anathematizat. Omitto enim dicere, quia vtique & ſeipſum, qui talis eſt, ſi duntaxat Sedi Romanæ communicat, Catholicæque Dei Eccleſiæ. Obſecro igitur, benedicte domine mi, præcipere omnibus, ne Pyrrhum ſanctiſſimum vel almificum nominent. Neque enim tale quid ſacra regula eum vocari permittit. A cuncta enim cecidit ſanctitate, qui nimirum ab Eccleſia Catholica ſponte proſiliit. Non enim fas eſt illum ex quacúmque laude

cognominari, qui iam olim damnatus eſt & abiectus ab Apoſtolica Sede Romanæ vrbis, ob externæ ſenſum opinionis, donec ab ea recipiatur conuerſus ad ipſam, immò ad Dominum Deum noſtrum per piam confeſſionem, & orthodoxam fidem, qua ſanctificationem recipiat, ſanctúmque vocabulum. Itaque ſi vult hæreticus neque eſſe, neque audiri, non iſti aut illi ſatisfaciat, ſuperfluum quippe hoc & irrationabile eſt. quia ſicut vno contra eum ſcandalizato omnes ſcandalizati ſunt, ita quoque vno ſatisfacto, omnes proculdubio ſatisfiunt. Feſtinet pro omnibus Sedi Romanæ ſatisfacere. Hac enim ſatisfacta, communiter vbique omnes pium hunc & orthodoxum prædicabunt. Nam fruſtrà ſolummodò loquitur, qui mihi ſimiles ſuadendos ac ſurripiendos putat, & non ſatisfacit & implorat ſanctiſſimæ Romanorum Eccleſiæ beatiſſimum Papam, id eſt Apoſtolicam Sedem, quæ ab ipſo incarnato Dei Verbo, ſed & omnibus ſanctis Synodis, ſecundum ſacros canones & terminos, vniuerſarum, quæ in toto terrarum orbe ſunt, ſanctarum Dei Eccleſiarum in omnibus & per omnia percepit

& habet imperium, auctoritatem & poteſtatem ligandi, atque ſoluendi. Cum hoc enim ligat & ſoluit etiam in cœlo Verbum, quod cœleſtibus virtutibus principatur. Si enim alios quidem ſatisfaciendos ducit, & beatiſſimum Romanum Papam nequaquam implorat, ſimile quiddam agit ei, qui fortè homicidij, vel alterius cuiuſdam criminis redarguitur, & inſontem ſe non ei, qui ſecundum leges iudicandi iura ſortitus eſt, exhibere feſtinat: ſed tantum inutiliter & ſine lucro aliis & priuatis hominibus munditiam monſtrare ſui ſatagit actus, qui nullam habeant ſe ſoluendi à crimine poteſtatem. Quapropter, benedicte mi domine, adhuc magis extende præceptionem, quæ benè vobis & ſecundum placitum Dei viſa fuiſſe dinoſcitur, quo nemini licentiam habeat iſte quicquam loqui & obloqui dogmatis cauſa. Sed liquidò diſcite voluntatem huius abundantiùs inueſtigantes, ſi velit annuere penitus veritati: & ſi hoc agere ſtuduerit, & ad id ſecundum rationem accelerat, hortamini eum ſuggeſtionem conuenienter facere ad beatiſſimum Papam Romanum: quatinus ſic per illius

diuinam præceptionem, regulariter quæ circa ipſum ſunt & decentiſſimè moderetur ad gloriam Dei, & veſtræ laudem ſublimitatis.

EXCERPTVM EX EPISTOLA S. MAXIMI DE PROCESSIONE Spiritus ſancti,

Scripta ad Marinum Preſbyterum Cyprium.

NON in tot huius ſanctiſſimi Papæ Synodica, quot ſcripſiſtis, capitulis Conſtantinopolitani reprehenderunt, ſed in duobus tantùm. Quorum alterum eſt de diuinitatis ratione, quia dixit, aiunt, procedere etiam ex Filio Spiritum ſanctum. Alterum verò de diuina incarnatione, quoniam ſcripſit, inquiunt, abſque originali & actuali peccato Dominum eſſe. Et in priore quidem conſonantia protulerunt teſtimonia Latinorum Patrum, necnon & Cyrilli Alexandrini de

ſacro ipſius opere, quod in ſanctum Euangeliſtam fecit Ioannem. ex quibus non cauſam Spiritus ſancti filium ſe facere monſtrauerunt. Vnam enim norunt cauſam Filij ac Spiritus eſſe Patrem: alterius quidem ſecundum generationem, alterius verò ſecundum emiſſionem: ſed vt hunc per eum prodire inſinuarent, & hac ſubſtantiæ communionem & indiſſimilitudinem demonſtrarent. In poſteriori autem non eſt opus omnino defenſione. Quæ enim in hoc ſit altercatio, quamuis ita calumniatoribus ob ſuam peruerſitatem videatur? Verùm proſecuti ſunt, dicentes, quòd nec in mente habuerit peccatum, ſecundum quod primus vitiatus fuiſſe apparet Adam, nec actionem mali & operationem. Ergo iſti quidem hæc, de quibus non rationabiliter impetiti ſunt: illi autem, de quibus & valde iuſtè, nullam nunc vſque fecerunt apologiam, quia nec abiectionem eorum, quæ ab eis introducta ſunt. Porrò, ſecundum iuſſionem veſtram, rogaui Romanos interpretari propria dicta, causâ furtiuas aduerſantium ſurreptiones effugiendi. Verumtamen more obtinente ita faciendi

atque mittendi, neſcio vtrum conſen-tiant. Alias autem nec valent in aliena dictione ac voce ſenſum ſuum, ſicut in propria vel alumna, ſubtili exprimere diligentia, vel etiam quemadmodum nos in noſtra noſtrum.

SYNODICA SANCTISSIMI THEODORI PAPÆ, AD PAVLVM PATRIARCHAM Conſtantinopolitanum.

SYNODICAS fraternitatis veſtræ literas datas per Georgium Preſbyterum & Petrum Diaconum nos ſuſcepiſſe ſignificamus. quarum percurrentes textum, inuenimus eam inter ſpem & metum, quemadmodum inter fidum gemini litoris portum confidentem pariter & fluctuantem, & non fruſtra. Nam ſacerdotium graue onus eſt, quod ſcilicet aliorum vitæ cura fatigat, 2. Cor. 11. iuxta quod ſcriptum eſt, *Quis infirmatur*, 29.

& ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non vror? Et quanto metu ſacerdotalis mens concutitur, ne fortè per ſilentium vel immoderatum eloquium maculetur, tanto ſpe & maxima propriæ fortitudinis penna ad altitudinem ſubleuatur, quando de ſubiectorum profectu gratu-
Prou.14.4. latur. Scriptum eſt enim: *Vbi plurimæ ſegetes, ibi manifeſta fortitudo boum.* Hinc
» econtrà metus reuerberat. Scriptum
Ibid. 6.1. & ſeqq. namque eſt, *Fili mi, ſi ſpoponderis pro amico tuo, defixiſti apud extraneum manum tuam.*
» *Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis*
» *ſermonibus. Fac ergo quod dico, fili mi, &*
» *temetipſum libera, quia incidiſti in manum pro-*
» *ximi tui. Diſcurre, feſtina, ſuſcita amicum*
» *tuum: ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dor-*
» *mitent palpebræ tuæ. Eruere quaſi damula de*
» *manu, & quaſi auis de inſidiis aucupis.* Audiuimus, dilectiſſime frater, per timorem periculum noſtrum, audiamus per ſpem repromiſſum conſolationum ſola-
Num. 18.20. tium. *Ego ſum*, inquit Deus, *pars hereditatis tuæ.* Et iterum: *Sacerdotes tui induant*
Pſal. 131.9 *iuſtitiam.* Timor autem concutit, cùm
*Luc.*12.48 aliàs dicitur: *Cui multùm creditur, multum*
*Sap.*6.7. *ab eo exigetur.* Et iterum: *Potentes potenter tormenta patientur.* Et rurſus ſpes nos
refouet,

refouet, vbi ait: *Labia Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem exquirent ex ore eius, quoniam Angelus Domini exercituum eſt.* Mal. 2. 7. Inter tot ergo procellas atque tranquillos fluctus æſtuare profundum, quid aliud eſt niſi in portu aſperrimi litoris nauim mentis noſtræ tempeſtatibus concuti? Sed quia maiorem fiduciam ex longanimitate Dei Euan geliorũ habere cognoſcimur, ſpe gaudentes huiuſmodi æſtum nullo modo formidamus. Nos ergo quid niſi diſpenſatores vnius paſtoris ſumus? Ipſo enim paſcente paſcimus, & regente regimus, quoniam omnes ſub eodem paſtore cum ouibus ipſius oues paſcuæ ſumus. Neque enim noſtris viribus, ſed Dei gratiæ deputamus quod ſumus. Tantum reſtat, vt cum diuino auxilio petendo, quærendo, pulſando, fide & opere donum gratiæ irreprehenſibiliter exhibere poſſimus, quo conculcatis vitiis virtutum repromiſſa præmia percipere mereamur. Superbia, quæ eſt initium omnis peccati, longè à Sacerdotum mentibus fiat. Auaritia rurſus, quæ eſt idolorum ſeruitus, atque omnium malorum radix, abſciſa, & à turbine pulueris ſui procul amota deſtruatur,

quæ excœcat etiam oculos ſapientum. Dilectionem igitur omnium virtutum matrem, ſine qua nihil perficitur, & in qua omnes virtutes pacis completæ vinculo indiſſolubiliter continentur, fide recta & ſpe certa ſtudio indeſinenti teneamus. Et quoniam fide hominum corda purgantur, lecti apices dilectionis veſtrę limpida fidei fluenta vos de fontibus Saluatoris hauſiſſe, & ſicut prædicamus prædicare, & quemadmodum credimus credere, & ſicuti docemus indiminutè docere manifeſtarunt. His ergo ita ſe habentibus, cùm ea quæ à Pyrrho aduerſus Apoſtolicam fidem noſtram ad ſubuerſionem Synodalium decretorũ prolata ſunt, tam per dogma Sedis Apoſtolicæ, quod expoſitum eſt à prædeceſſore noſtro, quàm per iuſſionem filij noſtri manſuetiſſimi Principis deſtructa ſint: quamobrem fraternitas tua à publicis locis Chartam, quæ ſuſpenſa pridémque caſſata fuerat, non abſtulit? quæ ſcilicet ſcandalum ſanctis Dei Eccleſiis non modicum intulit. Corde enim creditur ad iuſtitiam, ore autem confeſſio fit in ſalutem. Si deiciendum ergo eiuſdem Pyrrhi conamen fraternitas veſtra

ducit, qua pro cauſa prædictam Chartam de pariete non depoſuit? Nemo quippe quod abominatur colit. Si autem, quod abſit, huiuſmodi ſcriptum amplectitur, cuius rei gratia nobis hoc per propria Synodica ſua minimè patefecit? Neutrũ enim ſine horum alterius dejectione indemniter ſtare poteſt. Nam ſi recta fides, quæ à tot Conciliis roborata eſt, ab Heraclio & Pyrrho cum quadam additione & emendatione corrigitur: ergo fides à Patribus ſubtiliter examinata commoueri cognoſcitur, & mortui vacua ſpe beatitudinis deciderunt, quod auertat Deus à fidelium cordibus. Hi enim qui defuncti ſunt minimè perierunt. Pretioſa namque in conſpectu Domini mors Sanctorum eius. Et qui viuunt in hac fide, mundi effecti ſunt: Patrúmque dogma ſignata fide verum & pium firmiter eſt poſteris traditum. Reſtat igitur, quod contra fidem promulgatum eſt, irritum fiat, & cum auctore proprio deſtruatur. Porrò, mirati ſumus quia Epiſcopi, qui fraternitatem tuam conſecrauerunt, ſanctiſſimum illum in literis ſuis dixerunt. Sed & quia propter vulgarem turbationẽ & odium

Eccleſiæ hunc Conſtantinopolitanæ abrenunciaſſe ſignificauerunt. Propter quod etiam in ambiguitate poſiti, quæ à fraternitate veſtra ſcripta ſunt iudicaueramus ad modicum quid differre, donec iam dictus Pyrrhus ab Epiſcopatu Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ pelleretur. Nam turbatio & odium populi Epiſcopatus gradum neſcit auferre. Canonica enim vindicta ſuper eo debuerat prouenire, quo fraternitatis tuæ conſecratio irreprehenſibilis & firma conſiſtat. Scri-
Rom.7.2. ptum eſt enim, *Si vir eius mortuus fuerit, ſoluta eſt à lege viri. Si autem vir eius viuit, adultera vocabitur ſi fuerit cum alio viro. Erunt enim duo in carne vna. Myſterium au-*
Epheſ. 5. 32. *tem hoc magnum eſt*, ait Apoſtolus; *Ego autem dico in Chriſto & Eccleſia.* Etenim licèt indigni ſimus, locum tamen eius in Eccleſiis adimplemus. Viuente itaque prædicto Pyrrho, & nondum naturâ vel culpâ extincto, ne forte fieret ſchiſma oportuerat præcaueri. Vt ergo fraternitatis veſtræ ſacerdotalis robuſtior ordo permaneat, oportet debitum aduerſus eum colligi Epiſcoporum ex propinquioribus locis conuentum. Præcepimus enim ſuper hoc etiam cariſſimis filiis noſtris

Serico Archidiacono, & Martino Diacono, & Apocriſiario, quibus & locum noſtrum ad huius rei deliberationem credimus: quatinus cum fraternitate veſtra prædicti Pyrrhi culpa regulariter exquiratur. Non enim præſentia eius neceſſaria eſt, vbi exceſſus eius, & ſcripta veritati repugnantia præſto ſunt, vt cùm de his diiudicatur, modis omnibus condemnetur. Primò quidem, quoniam Heraclium, qui anathematizauit inuiolabilem orthodoxorum Patrum fidem, diuerſis laudibus extulit, & ſophiſticam iuſſionem ipſius, in qua quaſi ſymbolum fidei compoſuit, ſubſcribendo firmauit, furtiuiſque ſurreptionibus quoſdam Sacerdotes apud ſe ſingulatim nota prædictam Chartam roborare coegit, & in publicis locis ſuſpendere ad deſtructionem Chalcedonenſis Concilij audaci tranſgreſſione præſumpſit. Vnde non modicum diſſenſionis ſcandalum Eccleſiis Dei diſſeminauit, & obteſtatione conuentus à deceſſore noſtro corrigi paruipendit. His igitur & aliis in Synodo fraternitatis veſtræ requiſitis, canonicæ hunc executioni ſummittite, vt ſacerdotali ordine & Epiſcopali legiſla-

tione, ac regulariter eo ſacerdotio denudato, non ſolùm fides illibata permaneat, ſed & fraternitatis veſtræ gradus Epiſcopalis firmior conſeruetur. At verò, ſi diligenter fraternitas veſtra, dum conſiliatur, perſpexerit fautores iam dicti Pyrrhi circumſtrepere, & ſenſeritis crebrò, inſolẽter pręſenti negotio quod diffiniendum eſt impedimentum per dilationem afferre, vt proprium compleant quandóque conſilium, vobis contradicentes, niſi iuxta votum ſuum quicquam proueniat. & ſi ob hoc fraternitatem veſtram obnoxiam facere, vel etiam ſchiſma de eadem perſona temptauerint, poſſibile eſt vt abſcidatur etiam in huiuſmodi capitulo talis verſutiarum ipſorum intentio, & obtineatur iuſſio à Domino noſtro & filio Chriſtianiſſimi Principis, quoniam de hoc enixiùs eum per literas noſtras popoſcimus, vt ſcilicet ſæpè dictum Pyrrhum ad hanc Romanam vrbem iubeat mitti, quatinus conuentu Synodico à nobis effecto, pro ſua temeritate iudicetur. Sic enim & fraternitatis veſtræ Epiſcopalis dignitas omni futuro contrariorum ſchiſmati firmior apparere. valebit, &

ſcandalum nouitatis ab orthodoxa fide pulſum necabitur, atque Dei Eccleſia continuæ paci donabitur. Deleri namque ab Eccleſia Dei ſcandala debent, & extirpari. Multa enim poſſunt oriri diſſenſionis zizania contra promotionem fraternitatis tuæ, niſi canonica falce ne proficiant radicitus reſcindantur. Si quidem cùm patitur vnum membrum, compatiũtur reliqua corporis membra. Abſit ergo, vt ſchiſmata & diſſenſiones proueniant, ſecundum quod & manſuetiſſimum dominum & filium noſtrum Principem per literas noſtras petiuimus, quo ab Epiſcopatu fraternitatis veſtræ omnia quæ nuper exorta ſunt ſcandala recidantur, & nos quidem veluti fraterna viſcera condolentibus prouidentiæ noſtræ medelam afferentes appareamus. Verumtamen prædictam Chartam, quæ contra orthodoxam fidem & Chalcedonenſe Concilium ſophiſticè probatur expoſita, cunctis viribus irritam eſſe deliberamus, & vinculo anathematis refutatam, atque vt à nobis & ab omnibus orthodoxis Epiſcopis abominatam reſpuimus. Sufficit námque nobis fides, quam ſancti Apoſtoli prædicauerunt, Conci-

lia firmauerunt, & ſancti Patres conſignauerunt, per quam renati & docti facti ſumus, quámque docemus, nullum augmentum in Symbolo fidei, quod à Synodis eſt firmatum, recipientes. Anathema his qui addunt, anathema qui demunt ſancto mathemati, id eſt ſymbolo, quod in Concilio Nicæno diffinitum, Conſtantinopolique firmatum, & in Epheſino primo, atque Chalcedone, à ſanctis & orthodoxis Patribus, qui in Catholica fide floruerunt, gratiâ ſancti eſt Spiritus ſtabilitum. Hæc & his ſimilía concordi ſenſu fraternitas veſtra prædicando nobiſcum ore & opere confiteatur. Similiter autem anathematizantes omnes hæreſes & auctores earum, vt id ipſum dicamus omnes, ſicut ſcriptum eſt, & ſchiſmata nullomodo germinent in Eccleſiis Dei, quæ ſpirituali iam & bís acuto ſententiæ gladio ſunt reciſa. Porrò præſentem literarum latorem fraternitati veſtræ in omnibus commendamus, quoniam & mores eius exigunt, vt eum vobis nos commendare debeamus: quia manifeſtè veſtram nobis præſentiam exhibere venerabilitas eius atque perfectio morum dinoſcitur.

EXEMPLAR PROPOSITIONIS TRANSMISSÆ CONSTANTINOPOLIM

A THEODORO SANCTISSIMO Papa Romano.

DOMINVS ac ſaluator noſter in Euangeliis Apoſtolis ſuis ita dixit, *Quicumque ſoluerit* *Mat.5.19.*
vnum de mandatis iſtis minimis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum. Sed & alia Scriptura dicit, *Ne transferas terminos æternos, quos poſuerunt* *Prou.22.*
patres tui. His ergo ſic ſe habentibus, ad *28.*
notitiam fraternitatis veſtræ deducimus, quia Pyrrhus, qui quondam Eccleſiæ Conſtantinopoleos Epiſcopatum ſurripuit, & inſtar lupi ſub prætextu paſtoris latitabat, contra orthodoxam fidem cornu bellico erecto, quædam nouitatis figmenta compoſuit, & Chartis à ſe dictatis, quoſdam furtiuis ac ſurreptitiis modis ſubſcribere compulit Sacerdotes: verſutè gerens, vt hæreticum præſumptionis ſuæ dogma ſurreptis aliorum

ſubſcriptionibus ſtabiliret, & veluti nouum mathema contra colendum, nobiſque traditum à ſanctis Patribus Symbolum componere conaretur. Et quoniam in Chalcedonenſi Concilio anathema poſitum eſt his, qui addiderint, vel demſerint quid in fide, quæ à tot patribus eſt roborata: huius rei gratiâ dilectionem veſtram præmunire conſiderauimus, vt his quæ à prædicto Pyrrho aduerſus Apoſtolicam fidem præſumpta ſunt reprobatis, eandem fidem ſicut & ſiſi ſumus retineatis, quam ex ipſo lacte vberum ſanctæ Eccleſiæ ſimul ſuxiſtis, vniuerſa temerariæ nouitatis deliraměta deſtruentes. Nos enim tam per alias literas, quàm per decretum præſentis propoſitionis, omnia quæ contra orthodoxam & Apoſtolicam fidem noſtram ab eiuſdem Pyrrhi noua & temeraria vanitate introducta ſunt abominantes, ſimúlque cum Charta, quæ propoſita, & in publicis locis ab eo ſuſpenſa eſt, anathematizantes, volumus omnes illa ſapere, id eſt tenere, quæ ſancti Apoſtoli tradiderunt, & Patres qui in orthodoxa fide floruerunt, poſteris tradita per ſancta quinque Concilia firmauerunt.

THEODORI SANCTISSIMI PAPÆ AD EPISCOPOS QVI conſecrauerunt Paulum Patriarcham Conſtantinopolitanum propter Pyrrhum ex Patriarcha.

LITERAS fraternitatis veſtræ,per quas nobis de promotione PAVLI fratris & Coepiſcopi noſtri ſignificaſtis, ſuſcepimus: & gauiſi quidem ſuper huius ſumus ordinatione. Sed futura mœſtitia huic videlicet ſucceſſura,propter zizania, quæ naſcitura fore ſperantur, animum noſtrum valde concuſſit, niſi diligentiſſima manu & cautiſſimâ cura priuſquàm creſcant, & dominicam meſſem ſuffocent, extirpentur. Debuerat igitur Pyrrhus, qui ſanctis Dei Eccleſiis ſcandalum ſeminauit, canonicæ priùs animaduerſioni ſummitti, & tum prælatus frater noſter Paulus ſacrari: ne fortè tempore aliquo de eiectione ſua quampiam ſe putet querimoniam obiecturum,quòd odium ſuſtinue-

rit populare, & vi pulſus libellum dederit, & ſuam Eccleſiam refutauerit, ſicut nobis fraternitas veſtra per literas ſuas ſignificauit. Facilè quippè mutantur homines, & quidem aliquando ex odio ad dilectionem aſſurgunt, aliquando verò à dilectione in odium dilabuntur. Qua ergo pro cauſa, quæ diſſimulari futura ſunt prouido non contemplantur obtutu? ne fortè proueniens ſcandalum variis ſimultatibus Eccleſiam Dei diſcindat. Sunt capitula, quibus prædictus Pyrrhus canonicè poteſt ab omni ſacerdotali ordine pelli. Primùm quidem, quia Heraclium, qui anathematizauit Catholicam fidem & Patres orthodoxè ſentientes, in literis ſuis laudibus extulit, & per ſurreptionem, per quoſdam Sacerdotes qui ſubſcripſerant, ſophiſticam quoque Chartam aduerſus Apoſtolicam fidem confirmare præſumpſit, & in publicis locis ſuſpendere feſtinauit, quaſi nouam fidem & ſymbolum ſuſcitans contra ſanctam Chalcedonenſem Synodum: pœnam minimè veritus æterni iudicij, & anathema quod poſitum eſt in eadem Chalcedonenſium Synodo, quo nemo vnquam ſancto mathemati, id eſt

colendo Symbolo, quicquam addere vel minuere audere pertemptet. Prædictus autem Pyrrhus nec proteſtatione conuentus à prauitate ſua recedere paſſus eſt. Ideò ergo iam memoratam Chartam abominantes, & omnia quæ crebrò dictus Pyrrhus contra fidem molitus eſt, anathematizantes, quin etiam nunc iterum atque iterum anathematizamus: illa tantum amplectentes, quę ſancti nobis Patres in ſynodis tradiderunt; nihil fidei addentes, nec auferentes. Et idcirco quæ in perſonam prædicti Pyrrhi diffinierimus, in literis quas ad iam memoratum fratrem & Coepiſcopum noſtrum miſimus agnoſcetis. Vt igitur ſcandalum minimè futuro tempore generetur, ſecundum præfixum modum diligenter ſacra prouidentia extinguere curet. Et res quidem ipſa nos magis ad tribulationem prouocauit, & naſcitura zizania cōiecturis probabilibus informauit, quoniam per literas veſtras prædictum Pyrrhum ſanctiſſimum nominaſtis. Si enim alia taceamus, & nihil omninò peccauit aut in religionem, aut in doctrinam fidei, & nec vnā culpa eum damnauit; quamobrem de propria eſt eiectus Ec-

cleſia? Sed fortaſſe quis dixerit, generale hoc odium fecit. Sed vulgaris tumultus ius ſacerdotij auferre non poteſt, nec odium ſacro quemquam ordine denudare. Manifeſtæ quippe ſunt canonicæ cauſæ, quæ iura ſacerdotij recidere poſſunt. Niſi enim naturæ cauſa Præſul extinguatur, Eccleſiam eius alius non poteſt irreprehenſibiliter apprehēdere. Et hæc quidem non contradicentes ordinationi prædicti fratris noſtri Pauli ſcribimus, ſed vulnus latens & abſconſum medente manu adaperimus, ne in vitalia viſcera ſerpere poſſit, omnem immunditiam fœtidæ putredinis medicinaliter exhaurientes, & quæ poſſunt fieri diligentiâ prouidæ inciſionis penetrantes, non vt hæc fiant optantes. Nam ſæpedictum fratrem noſtrum in viſceribus mentis noſtræ complectimur & fouemus: ſed ne ſchiſmata fiant fraterna prouidentia & affectione dilectionis terremur: quatinus Epiſcopatus eius manus impoſitio nullomodo maculetur. Denique interemptis & ſuffocatis ſchiſmatibus, & fides quoque orthodoxa, quæ tot ſpiritualibus paradiſi florum odoribus, per agricolas Chriſti Dei no-

ſtri, ſanctos videlicet Apoſtolos, eluxit, nullatenus aliquibus zizaniorum ſpinis poterit ſauciari.

COMMEMORATIO QVID LEGATI ROMANI Conſtantinopoli geſſerint,

Ex Epiſtola ſancti Maximi ſcripta ad Abbatem Thalaſſium.

IN his & huiuſmodi eſſe te, Pater, ſciens, & ſola quæ illius ſunt præ omnibus in generatione noſtra omni ſtudio procurare cognoſcens: oportere ratus ſum virtutem innoteſcere tibi eorum, quæ modo ab vrbe mihi feliciſſima ſcripta ſunt à quibuſdam reuerendis viris, & tecum ex toto corde diligentibus Deum, cauſa dogmatum catholicæ ſanctæ ac Apoſtolicæ ipſius Eccleſiæ. Significauerunt enim quòd mul-

ta huius rei gratia & prolixa quædam in ea facta ſit motio, id eſt in regia vrbe à ſacratis illius Eccleſiaſticis viris: & priùs quidem, ſed præcipuè per idem tempus, quando illic miſſos in cauſa promotionis Papæ cum delatis decretis Apocriſiarios ſuſceperunt. Tunc enim, tunc poſt plurimos ſermones, quos ad eos causâ conſecrationis mouerunt, nouiſſimè ad effectum eius, atque ad ipſius deſiderij completionem, protulerunt eis dogmaticam Chartam nunc ab eis expoſitam, aſſerentes, Non aliter vobis in capitulo, pro quo tantum tranſigentes nauigium huc veniſtis, fauorem præſtabimus, niſi priùs vos ſuaſuros ei qui ſacrandus eſt profiteamini, huic Chartæ ſuſcribere, & dogmatibus quæ in ea continentur exceptis dilationibus conſentire. At illi eorum quæ prætendebantur ſibi virtute comperta, & quòd hac pro cauſa tanto tempore manere viduam Eccleſiarum principem matrem & vrbem coegiſſent, hanc profectò per huiuſmodi ſuum volentes obtinere commentum. Dum ſcilicet vſque ad eam quoque irrationabiliter extendendam fore nouitatem propriam putauerint, vt id pro quo ſtudebant

bant aſſequerentur, tranquillè rationem proſecuti ſunt, & quaſi condeſcendentes dixerunt: Nos quidem ſuper hoc au- “
ctoritatem præbere non poſſumus. mi- “
niſterium quippe nobis eſt creditum, “
non profeſſionem faciendi præceptum. “
Illud autem vobis certum reddimus, “
quòd referamus omnia quæ à vobis præ- “
tenta ſunt, & Chartam ipſam oſtenda- “
mus ei qui conſecrandus eſt. & ſi iudica- “
uerit hanc bene habere, rogabimus an- “
notare huic propriam ſubſcriptionem. “
Nunc autem ne velitis inſperatè pro- “
pterea nobis impedimento fieri, & vim “
inferre protelando, & nos hîc retinen- “
do. Neque enim eſt qui cuilibet, ma- “
ximéque in cauſa fidei, vim poſſit infer- “
re. In hac enim & nimis infirmus fortis “
valde conſiſtit, & valde mitis bellator “
ſummus inuenitur: verbóque diuino “
confortans animam, maximis etiam in- “
uectionibus magis durus quàm diſſolu- “
tus quodam modo reperitur. Quantò “
magis Romanorum Eccleſiæ & Clero, “
quæ ab olim huc vſque, vt pote ſenior “
cunctarum quæ ſub ſole ſunt Eccleſia- “
rum, omnibus præeſt. hoc certè cano- “
nicè tam à Conciliis & Apoſtolis, quàm “

» ab horum ſummo principatu conſecu-
» ta, & in ſortem adepta. nullis omninò
» propter Pontificatus prouectionem ſcri-
» ptis, aut Synodicarum editionibus char-
» tarum ſubiecta, ſicut etiam in his omnes
» ex æquo ei ſecundum ius ſacerdotale
» ſubiecti conſiſtunt. Hæc itaque cùm taliter nihil reueriti, ſed cum omni ſacra decentíque fiducia ſtabiles illi & firmæ reuera & immobilis petræ miniſtri, maximæ videlicet & Apoſtolicæ, quæ illic eſt, Eccleſiæ, ad regiæ vrbis clericos diſputaſſent, hos ſedaſſe apparuerunt, & vt humiliter ac modeſtè ſentirent prudenter egerunt, ſinceritatem & orthodoxiam propriæ fidei ab ipſo eis initio cognitam facientes. Illi autem ipſorum admirantes pietatem, huiuſmodi factum duxerunt meritò recompenſandum. & à prætendenda Charta ceſſantes, iuſſionem in effectum ob Epiſcopatum ſe ſuo perducere ſtudio promiſerunt. Quam factam accipientes Deo amabiles Apocriſiarij gratulantes remearunt ad propria. Huius autem Chartæ, diuinitus honorate Pater, exemplar & mihi quoque tranſmiſſum eſt. Expoſita verò ab eis fuerat cauſa ta-

cendarum in Chriſto Deo, id eſt in ſubſtantiis eius, ex quibus videlicet & in quibus eſt & creditur, naturalium operationum; & ne de cetero in eo ſiue vna ſiue duæ penitus prædicarentur. Fatebatur autem ſolummodò confitendum eſſe, ex vno eodémque Dei Verbo incarnato Deo decibilia & humana proceſſiſſe, & in vnum eundémque referenda.

BEATISSIMO
AC
CELEBERRIMO
MARTINO
SANCTÆ NARNIENSIS
ECCLESIÆ PRÆSVLI,

ANASTASIVS EXIGVVS
Apoſtolicæ ſedis Bibliothecarius
in Domino ſalutem.

QVIA cum Epiſcopatus apice Præpoſitura ſanctitati tuę, ob meritum ſummæ religionis, beati Martini Monaſterij penes Vrbem poſiti eſt à ſummis Pontificibus delegata; hortari me viſa eſt, quatinus quæ apud Græcos reperiſſem ex his quæ beato Papæ MARTINO pro fide ac rectis dogmatibus acciderunt, in Latinum con-

uerterem ſtylum : quamuis alius ſit Martinus, cuius cerneris Cœnobio piè præeſſe, & alius, cuius affectas ad liquidum accidentia noſſe. Ille quippe Turonicus, iſte verò Romanus fuit Antiſtes. Parui ergo exhortationibus tuis, Pater venerabilis, non tam ſcientiâ, quàm obedientiâ. Scio námque, dicente Samuele, meliorem eſſe obedientiam quàm ſacrificium, & auſcultare magis quàm offerre holocauſta : quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt repugnare, & quaſi ſcelus idololatriæ nolle adquieſcere. Igitur malui imperitiâ, quàm peccare idololatriâ. Verùm huius operis media in aliis implicitus ipſe non tranſtuli, ſed ab alio petitu meo interpretata poſtmodum in quibuſdam correxi. Quia verò quædam ex Actis beati Maximi monachi, ac diſcipulorum eius, huic operi connexa & continuata reperi, & ipſa quoque, ſi vita comes fuerit, transferre Deo præduce minimè recuſabo, ſanctiſſime ac reuerentiſſime Pater. Data Indictione VIII. tempore domni IOANNIS VIII. Papæ.

Hvivs sane initivm Operis ivxta sensvs dvntaxat virtvtem ita se habet.

Vnice nate, Deus, Verbum Patris omnipotentis,
Qui ſola pietate volens homo factus haberis,
Et genus humanum patiens in carne piaſti,
Auxiliare tegens, ſaluos fac, erue ſemper
Tu famulos vbicumque tuos à crimine peſte,
Virginis egregiæ precibus genitricis amandæ,
Et duodenorum Procerum ſimul atque piorum,
Cunctorum ſine fine decus, via, vita tuorum.

Ex his quæ à Theodoro Spudeo ſanctæ Sophiæ ſcripta ſunt ſanctis Theodoro & Euprepio germanis fratribus, & regiis piſtorum principibus conſtitutis in exilio Cherſonis, ſuper his quæ iniquè geſta ſunt ab aduerſariis in ſanctum & Apoſtolicum, nouum re vera Confeſſorem & Martyrē Chriſti Dei noſtri, Martinvm Papam Romanum, priuſquàm illuc in exilium mitteretur, cùm vi raperetur propter verbum veritatis de Apoſtolica Sede.

Theod. Postqvam reuerſus eſt in excubitu cum ſudoribus quos nouit Deus, potui ei

ſcribere ac innoteſcere omnia quæ de ipſo diffamabantur. Cum quibus intuli & alia quædam, quæ implorarent eum vt nullatenus ſuperaretur à nequam ſecta impiorum virorum, reuerens & tremens, ac præ oculis habens naufragium Sergij Cypriorum inſulæ Archiepiſcopi.

RESCRIBIT ERGO ITA.

MARTINVS THEODORO SINCERA AFFECTIONE DILECTO FRATRI.

QVONIAM agnoui vt potui ea quæ in ſcriptis à vobis ſignificata ſunt, in paucis verbis exequar. Cùm exirem ab Eccleſia, quæ vocatur Conſtantiniana, in qua exercitus me cum armis conſtrinxerat, in præſentia Exarchi, ac Theodori Cubicularij, ſeu Cleri, clara voce dixerunt: Anathema habeat quiſquis dixerit vel crediderit, quia MARTINVS vſque ad vnum apicem fidem mutauit, aut mutaturus eſt: & anathema habeant qui in orthodoxa fide ſua vſque ad mortem non permanſerint. His auditis, Calliopas cœpit ratio-

nem reddere, aliam fidem præter quam nos tenemus non eſſe, neque aliter ſe credere. Sed hoc propter eos, qui audiebant, non propter fidem dicebat. Et ſcire te volo, dilectiſſime frater, de fide quam ſignificaſti, necnon & falſis calumniis, quas aduerſus veritatem proponunt: quia opitulantibus nobis orationibus veſtris, ac omnium fidelium Chriſtianorum, qui vobiſcum ſunt, & viuens & moriens ſalutis noſtræ fidem defendam, & quemadmodum beatus Paulus Apoſtolus docet, mihi viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum. De falſis autem accuſationibus, quas nouiter hæretici faciunt, abiicientes veritatem Chriſti Dei, qualem omninò poterunt hominibus veritatem loqui, qui Dei veritati reſiſtunt? Tibi igitur reddo rationem, dilectiſſime frater, per eum qui iudicaturus eſt mundum iſtum per ignem, qui & reddet vnicuíque ſecundum opus ſuum. Ego aliquando ad Saracenos nec literas miſi, nec quem dicunt Tomum qualiter credere debeant, aut pecunias vnquam tranſmiſi, exceptis duntaxat quibuſdam illuc venientibus ſeruis Dei cauſâ eleemoſynæ, quibus & modicum quid præbuimus minimè ad Saracenos tranſ-

miſſum. Porrò, de Domina noſtra glorioſa ſemper Virgine Maria, quæ Deum & Dominum noſtrū IESVM CHRISTVM peperit, quam omnes ſancti & Catholici patres Dei genitricem appellant, vtpote quæ Deum hominem genuit, falſum contra me, immò cōtra ſuas ipſorum animas iniqui viri teſtificati ſunt. Nam quiſquis beatam ſuper omnem creaturám & naturam humanam, abſque eo qui genitus eſt ex ea, venerabilem ſempérque Virginem, matrem videlicet Domini noſtri non honorat atque adorat, anathema ſit & in præſenti ſæculo, & in futuro. Sed homines occaſiones quærentes ſcandala obiiciunt ad ſcandalizandos multos. SVBSCRIPTIO, Deus te incolumem cuſtodiat, amantiſſime fili.

SVSCEPTIS his, gratias egi Deo, comperiens fortitudinem propoſiti ſanctiſſimi viri. Anxiabar autem, volens diſcere qualiter ſublatus fuerit à ſede ſua, & non poteram. Quotquot enim ſuper hoc veram reſponſionem interrogabam, nemo mihi dabat, ſed aliter atq; aliter. Vnde me neceſſitas cōpulit innoteſcere ſuper hoc, & obſecrare illum, quo ab ipſo diſcerem veritatē. *Scribit ergo ad hæc iterum Sanctus.* THEOD.

MARTINVS THEODORO.

NOSCERE voluit cara veſtra dilectio, qualiter de Sede ſancti Petri Apoſtoli, ſicut vnus paſſer ſolitarius ab ædificio raptus fuerim. Et miror quia ſuper hoc me inquirere voluiſti, cùm prædixerit Dominus noſter de nequam temporibus iſtis
Mat. 24. 21. Diſcipulis ſuis: *Quia in diebus illis erit tribulatio, qualis non fuit ab origine mundi vſque nunc. & niſi quia abbreuiati ſunt dies illi, non poſſet ſuſtinere omnis caro. Sed qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.* Hoc in paucis de Antichriſto dicitur. Nam & ſanctus Paulus ſecundũ datam ſibi gratiã ſpiritus prænũciauit dies iſtos Timotheo
1. Tim. 4. 1. & 2. c. 3. & 4. diſcipulo ſuo, dicens: *In nouiſſimis diebus diſcedent homines à fide, & à veritate auditum auertent, ſeipſos amantes, auari,* & cætera. Et crede mihi, deſiderantiſſime fili mi, non videndum tempus aliud, niſi manifeſtè hoc, in quo ſint initia dolorum, quemadmodum Dominus prædixit aduentum Antichriſti. Et mihi breuiter dicere neceſſarium viſum eſt, antequam in toto mundo præualeat iudicium, & finem curſus tradam, hoc mihi expedire arbitratus, quo aliis mala mihi præparantibus exulgem potius quàm fleam. Igitur, vt ſcias

qualiter ſublatus & ductus ſim à Roma-
na vrbe, nil falſum audies accidentium.
Omnia præſciui per totum tempus, quæ
meditabantur, & ſumpto meipſo cum
omni Clero meo, priuatim manſi in Ec-
cleſia Saluatoris noſtri IESV CHRISTI,
quæ cognominatur Conſtantiniana,
quæ prima in toto mundo conſtructa
& ſtabilita eſt à beatæ memoriæ Con-
ſtantino Imperatore, & eſt iuxta Epi-
ſcopium. Illic enim omnes nos ſeor-
ſum morabamur à die Sabbati, quan-
do Calliopas cum Rauennati exerci-
tu, & Theodoro cubiculario, introiuit
ciuitatem. Miſi ergo in obuiam eius
quoſdam ex Clero. quibus ſuſceptis
in Palatio, æſtimauit & me cum eis eſſe.
Cùm autem quæſiſſet, & non inueniſſet,
dixit primis Cleri: Quia nos eum volui- "
mus adorare. ſed cras, quod eſt Domi- "
nica dies, obuij ei erimus, & ſalutabimus "
eum, quia hodie non ſuffecimus. Porrò, "
Dominico die datis Miſſis in prædicta
ſancta Dei Eccleſia, ſuſpicatus ille tur-
bam multam colligi propter diem, nun- "
ciauit hoc: Quia multum fatigati ſumus "
ex itinere, & non poſſumus occurrere "
hodie, ſed cras omnimodis occurremus. "

„ & adorabimus ſanctitatem veſtram. Ego verò ipſe grauiter infirmus eram ab Octobrio menſe vſque ad prædictum tempus, id eſt vſque ad ſextodecimo Kalendas Iulias. Ergo feria ſecunda diluculo mittit Chartularium ſuum, & quoſ-
„ dam ex obſequio ſuo, dicens, Quia ar-
„ ma præparaſti, & armatos habes intus,
„ & multitudinem lapidum collegiſti ad
„ repugnandum: & hoc neceſſarium non
„ eſt, nec aliquid tale fieri permittas. Cùmque præſens audiſſem hæc, neceſſarium magis non habui, qualiter hos certos redderem, quàm mittere illos giraturos per totum Epiſcopium, & ſi arma vel lapidem vidiſſent, ipſi teſtimonium perhiberent. Cùm autem iſſent, & nihil inueniſſent, ſubintuli eis per verba, quòd numquam aliquando aliter, ſed ſemper per complexionem & fallacem accuſationem incederent aduerſus nos, cùm & in aduentu infamis Olympij vani euiuſdam hominis cum armis me hunc potuiſſe repellere faterentur. Ego itaque ante altare Eccleſiæ lectulum meum habebam in quo iacebam. & nondum tranſacta media hora, ecce exercitus cum eis veniens in Eccleſiam, obumbra-

ti omnes tenentes lanceas & ſpathas ſuas, quin & arcus ſuos paratos vnà cum ſcutis ſuis. & facta ſunt illic quæ nec dicenda ſunt. Quemadmodum namque in hiemali tempore vento validè flante folia ex arboribus concuſſa cadunt, ita percutiebantur armis candelæ ſanctæ Eccleſiæ, & retunſæ excutiebantur in pauimentum. & audiebatur ſonitus qui in eadem fiebat Ecelеſia, veluti tonitrus quidam horribilis tam ex preſſura armorum, quàm ex multitudine candelarum ab eis fractarum. Quibus confeſtim introeuntibus, iuſſio à Calliopa porrecta eſt Preſbyteris & Diaconibus, in qua humilitatis meæ abiectio continebatur, quòd irregulariter & ſine lege Epiſcopatum ſubripuiſſem, & non eſſem in Apoſtolica Sede dignus inſtitui, ſed omnimodis in hanc regiam vrbem tranſmitti, ſubrogato in loco meo Epiſcopo. quod necdum aliquando factum eſt, & ſpero quòd nec aliquando fieri habet: quia in abſentia Pontificis Archidiaconus & Archipreſbyter, & Primicerius locum præſentant Pontificis. Dum ergo hæc mouentur, quæ de fide geſta fuerant iam manifeſtaui vobis. Quòd autem

præparati non fuerimus ad repugnandum, melius iudicaui decies mori, quàm vnius cuiuſcúmque ſanguinem in terram fundi. Quod quidem & ſine periculo hoc geſtum eſt, non paucis, quæ non placuerunt Deo malis effectis. Eadem itaque hora dedi meipſum ad exhibendum Imperatori; & non reſiſtendum. Porrò acclamantibus mihi, vt veritatem dicam, quibuſdam ex Clero ne facerem hoc, nulli eorum accommodaui aurem, ne ſubitò fierent homicidia.
„ Sed dixi illis: Sinite mecum venire ex
„ Clero, qui neceſſarij mihi ſunt, Epiſco-
„ pos videlicet, Preſbyteros, & Diaconos,
„ & abſolutè qui mihi videntur. Reſpon-
„ dit Calliopas: Quotquot voluerint ve-
„ nire, cum bono veniant. Nos cuiquam
„ neceſſitatem non facimus. Reſpondi ego: Clerus in poteſtate mea eſt. Exclamantes autem quidam ex ſacerdotibus dicebant: Cum ipſo viuimus, & cum ipſo morimur. Poſt hæc cœpit dicere per ſe Calliopas, & qui cum ipſo erant: Veni nobiſcum ad Palatium. Nec hoc facere recuſaui, ſed exiui cum eis in Palatium eadem ſecunda feria. Et tertia feria venit ad me omnis Clerus, & multi erant

qui ſe parauerant ad nauigandum mecum. qui etiam res ſuas iam immiſerant in ea quæ vocabantur leuamenta. & alij quoque nonnulli præparabantur clerici & laici, qui feſtinabãt peruenire ad nos. Eadem ergo nocte, quæ illuceſcit in feria quarta, quæ erat tertiodecimò Kalendas Iulias, circa horam quaſi ſextam noctis, tulerunt me de Palatio, retruſis omnibus qui mecum in Palatio erant, vſque ad res diuerſas, quæ mihi in via & hîc erant neceſſariæ: & non niſi cum ſex puerulis & vno cauculo eduxerunt nos ex vrbe. & cùm immiſiſſent nos in vnum eorum quæ dicebantur leuamenta, circa horam plus minus quartam diei ad portum peruenimus. In ea ſane hora, qua egreſſi ſumus ab vrbe Roma, ſtatim vt erant obſeratæ portæ, iterum eas obſerauerunt, & ſic remanſerunt, ne exirent à ciuitate aliqui, & venirent ad nos in portu, donec illinc nauigaſſemus. Vnde neceſſitas nobis effecta eſt, vt omnium eorum res, qui in leuamenta miſſi fuerant, in prædicto portu dimitteremus; & mox eadem die moueremur. Et peruenimus Kalendas Iulias Meſenam, in qua erat nauis, id eſt carcer meus. Non

autem Meſenæ tantum, ſed & in Calabria. & non tantum in Calabria, quę ſubdita eſt magnæ vrbi Romanorum, ſed & in plurimis Inſularum, in quibus nos vel tribus menſibus peccata impedierunt, nullam compaſſionem adeptus ſum: excepto duntaxat in inſula Naxia, quoniam ibi annum fecimus, merui lauari duobus vel tribus balneis, & apud vrbem manſi in hoſpitio quodam. Et ecce quadraginta & ſeptem dies ſunt hodie, ex quo non merui calida nec frigida aqua rigare me, & effluxi & refrigui totus, quoniã ventris fluor & in naui & in terra vſq; ad præſentem horam requiem mihi omnino non dedit. & in ipſa quoq; neceſſitatis meæ hora cùm guſtaturus ſum, totus conquaſſatus corpore, ea quæ neceſſaria ſunt percipere ad cõfortandã naturam non habeo, quia quod habeo tædet me ſumere, cùm id habeam penitus in faſtidiũ. Sed credo in virtutem Dei qui omnia conſpicit, quia cùm de præſenti vita ſubductus fuero, exquirentur de his omnibus hi qui me perſequuntur, vt ſaltem ſic ad pœnitentiam ducti, ab iniquitate ſua conuertantur. SVBSCRIPTIO. Incolumem te cuſtodiat Deus, fili dulciſſime.

COM-

COMMEMORATIO *eorum, quæ ſæuiter, & ſine Dei reſpectu acta ſunt à veritatis aduerſariis in ſanctum & Apoſtolicum nouum reuera Confeſſorem & Martyrem* MARTINVM *Papam Romæ, per Epiſtolam cuiuſdam Chriſtianiſſimi, directam his qui ſunt in Occidente, ſeu Romæ, & in Africa, orthodoxis Patribus.*

AFFLICTIONVM mœrores & lacrymas, communémque ſine ceſſatione ac mœſtiſſimam vocem, quæ in dolore ex imo cordis prolata eſt, puto autem quæ & profertur Deo ab his qui ſunt Romæ, adhuc autem & in omni loco dominationis eius degentibus ſanctis famulis Dei & fidelibus populis, ex quo facta eſt perſecutio aduerſus ſanctiſſimum Patrem noſtrum, Deo beatiſſimum & fidelem Sacerdotum principem & Apoſtolicum vniuerſalem Pa-

pam, ac per hoc aduerſus Catholicam Eccleſiam: puto autem hactenus hunc eundem mœrorem retineri in vobis, & multam ſollicitudinem habere vos, ſcire quomodo peractum eſt contra eum, quando exulatus eſt & perſecutione pulſus à Roma nauigio vſque Byzantium. Hæc in mente habens ego humilis & peccator famulus veſter, quædam quidem exteriùs ſollicitudine multa addiſcens; plurimorum autem propriè contemplator factus indignus miniſterij beatiſſimi & pretioſi ſacerdotis noſtri, iudicaui litteris reminiſci, & nota facere, claráque conſtituere vobis benedictis, atque per vos omnibus fidelibus & zelum habentibus culturæ diuinæ: quatenus cognoſcentes cum cordis mœſtitudine mecum illum propheticum
Hier. 9.1. ſermonem proferatis, *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum*, & plorabo die & nocte contritiones Catholicæ Eccleſiæ & omnium Chriſtianorum, immò perditionem, propter ea quæ acta ſunt in beatum & Deo plenum ducem veritatis & prædicatorem? Verumtamen Deo gloria, qui dedit ei virtutem & ſufferentiam ſtabilem

in tentationibus quæ ſuperuenerunt ei à contrariis virtutibus & viris, in expugnando & viriliter dimicando pro cultu Dei, inrefragabiliter & ſpe firma vſque ad mortem ponens animam ſuam, vtpote imitator eius qui eum conſtituit athletam Dominus eius ad informationem pro veritate dimicare. Ea equidem, quæ inibi Romæ geſta ſunt in beatum & adamantinum ſpiritualem patrem, ſacerdotúmque principem domnum Martinum, & vos ſcitis: qualibus periculis luctatus eſt, videns gladios vibratos & acutos confertos adinuicem, tentos à pluribus militibus paratum habentibus inficere enſes, & commutare à vita beatum, in circuitu altaris aſtantibus, & in toto templo Catholicæ Eccleſiæ Romæ, quæ cognominatur Conſtantiniana, in qua ſacerdotio fungens recubabat in foribus & grabato ipſe beatus æger. & quomodo contritus animis, & artubus conſtrictus, impulſus & expulſus, raptus & extractus ex Apoſtolico throno, in quo Deus eum conſtituit loco, inſpectorem ſui Apoſtolum, & prædicatorem orthodoxum veritatis. Sed verè iſte non fecit pretioſiorem animam ſuam ſe, ſed poſuit

eam vſque ad mortem, imitans ſicut di-
ctum eſt Dominum ſuum dicentem: *Bo-*
Ioan. 10. 11. *nus paſtor animam ſuam ponit pro ouibus ſuis,*
quo ſaluaret vbique errantem & perdi-
tam plebem ab inſurgentibus noſtris
temporibus hæreticis. Traditus igitur
Romæ de Catholica Eccleſia ſancti
Ioannis, à potentibus huius ſæculi his
qui hoc erant miniſterio digni miniſtri,
atque cuſtodibus, depoſitus eſt ad por-
tum, & coniectus eſt in lembo, & naui-
gantibus, ſicut ſcitis, euntibúſque iuxta
Auidum, in inſulam quę vocatur Naxos,
non conceſſerunt beato illi Apoſtolico
viro cuſtodes penitus contingere ter-
ram, dolentibus prorſus pedibus eius,
cùm ipſi per loca conferrent, & omnino
quieſcerent. Hi autem, qui per loca
erant Sacerdotes, & ceteri fideles regio-
nis ipſius, dirigebant munera beato illi
causâ vtilitatis eius, non paruæ multo-
tiens quantitatis. quas quidem directas
ſpecies & quantitates cuſtodes beſtiales
continuò coram eo diripiebant, impro-
perioſa & amara plurima congerentes in
eum. Eos autem, qui munuſcula detu-
liſſent, iniuriis & verberibus afficientes
„ dimittebant, dicentes ad eos: Quoniam

quicúmque diligitis iſtum, inimici eſtis "
eipublicæ. Nunquid nam hoc ſolum ei "
on valebat inferre dolorem incompa-
abilem ſuper infirmitatem quæ eum
ègrè deprimebat? Exinde igitur præmit-
entes ab Auido quendam, cuſtodes qui
etinebant eum nunciauerunt in Byzan-
io aduentum & captionem eius, profe-
entes aduerſus eum plurima mala, hæ-
eticum & rebellem, Deíque aduerſa-
ium proclamantes, & ſubuertentem
niuerſam terram Romanorum. Cúm-
que tandem perueniſſet Byzantium bea-
us ille ſeptimodecimo die Septembrij
nenſis, in portum iuxta Euphemiam
rope Arcadianon, reliquerunt eum à
nane miniſtri vſque in horam decimam
ecubantem in grabato nauis, erátque
icut ſcriptum eſt, ſpectaculum omnibus
Angelis & hominibus. Accedebant
nim varij homines, quos propter fera-
es mores lupaces dixerim, & ſubrogati
t coniicio talia contra ſanctum Papam
gebant, qualia Chriſtianis dici non
portet. Morantibus nobis in litore, to-
a die eram incedens dolore plenus &
maritudine, eo quòd viderem talem
ſanctum virum ita deiectum: non ſolùm

autem, ſed & talia eloquia à quibuſdam Ethnicis prolata contra eum, nihil aliud quærebam, niſi vt auferretur anima mea à me. De hinc circa ſolis occaſum venit quidam ſcriba nomine Sagoleua cum multis excubitoribus: & auferentes de lembo poſuerũt in geſtatorio, duxerúntque in cuſtodiam excubitorij, quæ cognominatur Prande aria. & fecit eum inclauſum ſub multa cuſtodia, præcipiens excubiti cuſtodibus, vt nullus penitus ſciret ciuitatis, quia eſt in eodem excubitu. Fecit ergo ſanctus idem Apoſtolicus clauſus, & ſine participatione penitus ſermonis alicuius, nonaginta tres dies. In ipſa verò nonageſima tertia die, quæ eſt dies Paraſceue, mane tulerunt eum de cuſtodia, conſtituendum in cella Sacellarij, iubentes pridie conuenire omnem Senatum, quod & factum eſt. Iuſſerunt autem eum introducendum, & introduxerunt in portatoria ſella: erat enim penitus æger, præcipuè autem illis diebus præ nauigatione & afflictione cuſtodiæ per tot dies effectæ. Intendens autem in eum primus, qui præſidebat Sacellarius cum reliquis principibus à longe, iuſſit eum ſurgere à ferculò, &

ſtare. Aientibus quibuſdam miniſtrorum non valere eum ſtare, turbatus præ multa ira Sacellarius exclamauit, cum eo autem & quidam de cuſtodia, ſurgere eum & aſtare cenſuræ ſubnixum hinc inde. quod & factum eſt. Sacellarius autem inquit ad eum: Dic miſer, quid tibi « mali intulit Imperator? Tulit à te ali- « quid? oppreſſit te vi? Ille autem tacebat. « Tunc ait ad eum Sacellarius imperatiua voce: Non reſpondes? ecce nunc in- « gredientur accuſatores tui. Et continuo « cum ſermone introducti ſunt plurimi accuſatorum contra eum. Omnes autem erant mendacij filij, & diſcipuli eorum, qui Dominum noſtrum Iesvm Christvm necauerunt. Contradicebant verò ſancto viro, quemadmodum præmoniti fuerant. Erant enim voces eorum præmeditatæ & præparatæ. In quibus quidam eorum paulò ante interrogati vt teſtimonium perhiberent, tentabant dicere veritatem, ſicut mos eſt. & continuò turbati qui prætendebant certamen hoc, incipiebant validis minis increpare eos, donec ſuaderent eis proferre quæ erant conuenientia in mortem beati & iuſti viri. Contemplatus ſanctus

, Papa introeuntes teſtificari, ſubridens
„ dixit: Iſti ſunt teſtes? ſic habet ordo?
Erant enim primi ingredientes nomine quidem milites, lupaces autem & beſtiales ſententia: & quidam eorum qui erant Olympij, cum quibus erat & Andreas, qui fuerat eius notarius. Erant autem inter accuſatores infelices Imeritus & Therinus, & reliqui numero quaſi viginti, primores milites & reliqui accuſantes. Iurabant autem ad ſancta Euangelia, & ſic teſtificabantur. Primicerius ſanè omnium accuſantium erat Dorotheus Patricius Ciliciæ, qui iurans dixit, quoniam quinquaginta capita ſi haberet, non oporteret eum viuere, eo quòd ſolus ſubuertit & perdidit vniuerſum Occidentem, & deleuit, & re vera vnius conſilij fuit cum Olympio, & inimicus homicida Imperatoris & Romanæ vrbanitatis. Videns ergo iuſtus vir introeuntes eos & iurantes ſine parcitate teſtificatores, compaſſus perditioni animarum eorum, ait ad eos qui præſidebant Principes:
„ Obſecro vos per Deum,
„ nolite præparare eos iurare, ſed abſque
„ ſacramento dicant quæcúmque volunt,
„ vóſque facite quæcúmque vultis. Et

quid opus eſt etiam iurando perdere il-
los animas ſuas? Ingreſſo equidem vno
teſtium, & dicente, quoniam coniura-
tiones fecit cum Olympio, & milites
præparauit vt iurarent: interrogatus
Deo pretioſus vir, ſi hæc ita ſe haberent,
reſpondit: Si vultis audire veritatem, «
dico vobis ſequentia. & cœpit dicere. «
Quando factus eſt Typus, & directus «
Romam ab Imperatore. Et hoc tantùm
dicente beato illo, aliud quid non con-
ceſſum eſt loqui. Sed continuò ante om-
nes incipiens cum clamore Troilus in-
quit: Non inferas nobis hîc de fide, de «
duellio nunc ſcrutaris, quoniam & Ro- «
mani, & nos Chriſtiani ſumus & ortho- «
doxi. Et reſpondit idem vir iuſtus. Vti- «
nam! Verumtamen inuenietis me in illa «
die tremendi examinis teſtem etiam in «
hoc. Denuò inter accuſantes teſtes, ait
ad eum Præfectus Troilus. Qualis ho- «
mo es tu, quoniam cernens audiens ta- «
lia contra nitentem effodiendum Olym- «
pium, non prohibuiſti eum, ſed econtra «
conſenſiſti ei? Ad quem continuò dixit
ipſe beatus Apoſtolicus Papa: Dic do-
mine Troile, quando ſicut ſcitis etiam «
vos, & nos audiuimus, Georgius à Ma- «

„ giſtratibus, qui erat ex Monachis, in-
„ greſſus eſt huc in vrbem à caſtris, & talia
„ verba locutus eſt, fecítque res tales; vbi
„ eras tu, & qui ſunt tecum, quoniam non
„ reſtitiſtis ei, ſed econtra concionatus eſt
„ vobis, & quos voluit Palatij exulauit &
„ prohibuit? Iterúmque ſub Valentino,
„ cum præcepto Imperatoris indutus eſt
„ purpurâ, & conſedit ei, quò ieratis vos?
„ non eratis hîc? cur ergo non prohibui-
„ ſtis eum dicentes, Non attingas res non
„ opportunas tibi? nónne omnes econtra
„ conueniſtis ei? Quomodo habebam ego
„ tali viro aduerſus ſtare, habenti præci-
„ puè brachium vniuerſæ militiæ Italicæ?
„ an potiùs ego illum feci Exarchum? Ve-
„ rumtamen denuò obſecro vos per Do-
„ minum, quodcúmque vultis & definitis
„ fieri in me, citiùs explete. Nouit enim
„ Deus, maxima mihi dona tribuiſtis, qua-
„ cúmque me clade iugulaueritis. Percon-
tatus autem quendam de miniſtranti-
bus, Sagolebam videlicet, Sacellarius,
ſi ſunt foris alij aliqui, qui debeant teſti-
ficari? reſpondit Scriba: Sunt, domine,
plurimi alij. Deficientes autem hi qui
præſidebant, ſancto & venerabili aſtan-
te viro in conſpectu eorum, & potiſſi-

mum Spiritu eum ſancto firmante, dixerunt ſufficere teſtes. Erat quippe interpres eorum, quæ à Sancto dicebantur, verborum Innocentius Conſul filius Thomæ, qui erat ab Africa. & cùm interpretaretur ea quæ à beato viro dicebantur, non ferebat, videns ignita iacula ſancti Spiritus à Deo honorabili viro contra eos prolata. ait ad Innocentium cum furore, Cur nobis interpretaris quæ dicit? noli dicere quæ dicit. Surgens ergo continuò Sacellarius cum plurimis qui conſederant ei, ingreſſus eſt nuntiare Imperatori quæque ipſe voluit. Eduxerunt autem ſanctum Apoſtolicum virum de cella iudicij, magis autem ex aula Caiphæ, in geſtatorio ſedili ſedentem, & ſtatuerunt eum in medio atrij quod erat ante cellam Sacellarij, & Imperialis ſtabuli, quò conſueuerat omnis populus conuenire, & expectare Sacellarij ingreſſum. Circumdederunt eum excubitores, erátque omnibus ſpectaculum formidabile turbis. Poſt paululum ergo, iuſſerunt inferri eum in ſolarium expoſitionis, vt eſſet ibi, quatenus proſpiceret Imperator per cancellos triclinij ſui ea quæ futura erant fieri. Erat ita-

que multitudo populorum vſque ad hippodromium conferta conuenientium illic. Statuerunt ergo reuerentiſſimum virum in medio ſolarij diſpoſitionis, præſentiâ totius Senatus ſubnixum hinc & inde. Facta eſt ergo conſtipatio ſubitò non minima & exiens ab Imperatore Sacellarius apertis ianuis triclinij in ſolarium, diuidere vniuerſum populum iuſſit. Veniénſque ad ſanctum ac venerabilem virum MARTINVM Apoſtolicum, dixit ad eum: Vide quomodo Deus
„ te duxit, & tradidit in manus noſtras. Tu
„ nitebaris contra Imperatorem, quid tibi
„ ſpei erat? Ecce dereliquiſti Deum, &
„ dereliquit te Deus. Et continuò exclamans Sacellarius quendam aſtantium excubitorum tonſorem, præcepit ſine mora auferre pſachnion ſummi & Apoſtolici atque præcipui paſtoris omnium Chriſtianorum, qui orthodoxam ſanctorum Patrum & Synodorum confeſſionem, hoc eſt fidem confirmauit, & noui erroris exortos auctores, nouos videlicet hæreticos, cum impiis dogmatibus eorum canonicè & ſynodicè anathematizauit. Cùm ergò incidiſſet pſachnion beati viri excubitor, & corrigiam

campagiorum eius, ſtatim tradidit eum Sacellarius Præfecto vrbis, dicens: Tolle " eum, domine Præfecte, & continuò " membratim incide illum. Cum his autem omnibus iuſſit aſtantibus anathematizare eum. quod & fecerunt. Non reſponderunt autem huiuſcemodi voci viginti virorum animæ. Sed omnes quique hoc ipſum videbant, & ſciebant quia eſt Deus in cœlo conſpector eorum quæ fiebant, dimiſſo vultu cum multa mœſtitudine recedebant tribulati. Suſcipientes ergo eum carnifices, exuerunt exteriùs eius pallium ſacerdotalis ſtolæ, & ſcindentes alas tunicæ, quæ erat interiùs à ſummo vſque deorſum, circumpoſuerunt ferrea vincula in ſanctam eius ceruicem, & per omne corpus eius trahentes eum vi, non conceſſerunt penitus ei alicubi reſidere, & animam refocillare, ſed à Palatio duxerunt eum publicantes & dehoneſtantes per medium ciuitatis ad Prætorium, & gladius coram eo. Erat autem dolor magnus beato illi, & inenarrabilis. oppidò enim erat feſſus & infirmus, præ tantis incommodis futurus relinquere animam à preſſura paſſionum, & tenuitate corporis. Attamen

gaudens ſpe confortabatur in Domino: & quo magis cum afflictione & vi trahebatur, eo ſereno obtutu ductus cum multa conſtantia animæ iuſtus, cum vno ſolummodo indumento à ſummo diſciſſo in duas partes, & ſine cinctorio ſequebatur, adeò vt interiora eius quodammodo nuda panderentur, & multifaria quidem continuò populorum conſpectis quę fiebant, gemebant, vt veritatem dicam, & lacrymabantur. Pauci autem miniſtrorum Satanæ gaudebant, & ſubſannabant, & capita tranſeuntes ſicut ſcri-
„ ptum eſt mouebant, dicentes: Vbi eſt
„ Deus eius, & vbi fides eius, & vbi doctri-
„ na ipſius? Qui cùm veniſſet in Prætorium dehoneſtatus, & à carnificibus vinculatus cum gladiis, coniecerunt eum in vnum carcerum cum homicidis, & poſt vnam quaſi horam tulerunt eum indè, & tranſpoſuerunt in eam quæ dicitur Diomedis cuſtodia in prætorio Præfecti. Tanta autem inſtantia & vi trahebant eum vinculis nexum, vt dilaniarentur crura & poplites eius, & ſanguis effluerent per aſcenſum ſcalæ eiuſdem cuſtodiæ. Sunt enim ſcopuloſi & aſperi valde, ac penitus in altum porrecti gradus. Erat

autem ipſe beatus præſentis vitæ proximus iam carere, ſuppliciis animâ deficiente etiam ante gladium, cùm iam non valeret conſcendere cum ſe trahentibus. Introducentes ergo eum quomodocúmque in cuſtodiam decidentem ſæpiùs & ſurgentem, poſuerunt in ſcamno indutum calibis & catenis. Tunc enim, quando traditus eſt à Caipha Pilato vt crucifigeretur, hoc eſt à Præfecto, continuò cùm exuerent eum carnifices, grauiter algoribus vexabatur. erat enim intolerabilis hiems. Impoſuerũt ei grauiſſima ferri pondera, & nullus aderat ei hominum eius proprius, excepto vno ſolummodo Clerico adoleſcente: quique commanens ei in cuſtodia, & ſuperſtans, lamentabatur magiſtrum, ſicuti Petrus. Erat etiam conuinctus magiſter cuſtodiæ eidem beato, quoniam ſic erat mos, vt futurus pati per gladium conuinciretur magiſtro cuſtodiæ. Erant ergo duæ mulieres, genitrix & nata, prænominatæ cuſtodiæ claues tenentes, quæque aſpicientes importabilem dolorem Sancti illius, qui inter tot pœnarum genera, quæ aderant, algore quatiebatur duriſſimo; motæ compaſſionibus quærebant

aliquam exhibere miſericordiã cum eo, & contegere eum, ſed non audebãt propter conuinctum & cuſtodientẽ carnificem. Putabant enim actutum venturam cenſuram vt trucidaretur. Poſt quaſdam verò horas, cùm vocaſſent quidã ab imo ex ordine militari magiſtrum vigiliæ carnificum, deſcendente eo, vna mulierum ergaſtulorum illorum pietatis viſcere ducta, accedens amplectenſque bellatorem Chriſti, & Apoſtolicum patrem, portánſque reclinauit eum in proprio thoro ſuo, contegens vtiliter & inuoluens. Manſit autem vſque ad veſperum ſine voce. Veſpere autem facto, miſit ad eum Gregorius Præfectus Eunuchus ex cubiculariis maiorem domus ſuæ, cum paruis cibariis, qui refecit eum, dicens,
„ Ne deficias in tribulationibus, confidi-
„ mus in Deum, non morièris. In quo ma-
„ gis aggrauatus ille beatus ingemuit. Abſtulerunt autem ferrea vincula continuò ab eo. Sequenti verò die abiens Imperator in Patriarchium viſendi gratiã Paulum Patriarcham, (proximus enim erat morti) narrauit ei quæ conſummata ſunt in ſanctiſſimum virum. Ingemiſcens verò Paulus, & conuerſus ad parietem

dixit:

dixit: Hei mihi! & hoc ad abundantiam iudiciorum meorum actum eſt. Percontatus autē ab Imperatore quamobrem hoc dixerit, reſpondit: Numquídnam, domine, non eſt mirabile talia pati Pontifices? Tunc attentiùs adiurauit Imperatorem ſufficere ei in his quæ paſſus eſt, nihílque amplius ſuſtinere. Vnde audiens beatus ille ac Apoſtolicus vir, quòd non ſuſcepit quod expectabat, non gratum habuit tale promiſſum, ſed penitus mœſtus effectus eſt. Feſtinabat enim explere bonum certamen, & abire ad eum quem deſiderabat. Interea defuncto Paulo, & Pyrrho reſidere nitente, atque quibuſdam Eccleſiæ contradicentibus, & prohibentibus, libellúmque eius publicantibus in Palatio, aſſerentibúſque quoniam & à beatiſſimo Paulo anathematizatus eſt: Pyrrhus reprobatus eſt Sacerdotio propter libellum quem fecerat Romæ. & multa commotione facta, poſt dies octo defuncto Paulo, dirigitur ab Imperatore ad Diomedis cuſtodiam ad magnanimum Papam Demoſthenes reſcriptor & collaborator Sacellarij, & Libellifius cum eo. Intrantes verò, dixerunt ad eum: Dominator no-

ſter eximius Imperator miſit nos ad te,
dicens: Ecce in quanta gloria priùs con-
ſiſtens, in qualem ordinem teipſum du-
xiſti. nemo tibi fecit hoc, ſed tuipſe tibi-
, metipſi. Ipſe autem nihil aliud reſpon-
» dit, niſi ſolum hoc. Gloria & gratiarum
» actio per omnia ſoli immortali Regi. Di-
» cit ad eum Demoſthenes reſcriptor: Si-
gnificauit tibi dominator, dic nobis ea
quæ de Pyrrho expatriarcha hîc & Ro-
mæ ſubſequenter geſta ſunt. Pro qua
cauſa abiit Romam? iuſſus, an proprio
propoſito? Reſpondens ſanctus Papa di-
xit: Proprio propoſito. Ait Demoſthe-
nes: Libellum illum quomodo fecit?
compellente aliquo? Reſpondit ſanctus
vir, nemine, ſed propria propoſitione.
Demoſthenes inquit: Veniente Pyrrho
Romam, quomodo ſuſcepit eum ſanctus
vir Theodorus deceſſor tuus Papa? vti
Epiſcopum? Reſpondit æquanimis Pa-
pa, & quomodo non? qui priùs quàm ve-
niret Pyrrhus Romam, manifeſtè ſcripſit
huc, hoc eſt beatus Theodorus ad Pau-
lum, vtpote ad eum, qui indecens fece-
rit, & alterius thronum inuaſerit. Dein-
de autem ſponte ſua eodem Pyrrho ve-
niente Romam ad veſtigia beati Petri,

quomodo non haberet eum ſuſcipere præceſſor meus,& honorare, vt pote Epiſcopum? Reſpondens Demoſthenes dixit: Verè veritas ſic ſe habet. Vnde autem ſumebat ea quæ ad vſum ſui corporis erant neceſſaria? Dicit beatus, Manifeſtè de Patriarchio Romano. Ait concertator, Qualis panis dabatur ei? Reſpondit honorabilis vir: Vos domini mei, neſcitis Eccleſiam Romanam? Dico enim vobis, quia quiſquis venit illuc miſerabilis homo hoſpitari, omnia ad vſum præbentur ei, & nullum immunem ſuis donis ſanctus Petrus repellit venientium illuc: ſed panis mundiſſimus & vina diuerſa dantur non ſolùm ei, ſed & hominibus eius pertinentia. Si ergo in miſerabilibus hominibus hæc fiunt, qui venit etiam honorabilis ſicut Epiſcopus, qualem ſumptum habet ſuſcipere? Dicit ad eum Demoſthenes: Nos didicimus, quia vi fecit libellum Pyrrhus Romæ, & quia lignea vincula ſuſtinuit, & multa dolendo paſſus eſt. Reſpondit vir ille beatus, & dixit: Nihil tale factum eſt. Nam niſi quia formidine aliqui tenentur, non poſſunt fortè loqui veritatem. Hîc ſunt Conſtantinopoli plurimi, qui

tunc erant Romæ, & ſciunt quæ ibi geſta ſunt. Ex quibus interim ſupereſt Plato Patricius, qui tunc Exarchus erat, quíque direxit homines ſuos tunc ad Pyrrhum Romam. percontamini eum de his ſi mentior. Verumtamen, quid volumus plurima quærere? Ecce in manibus veſtris retinetis me, & quodcúmque vultis conſummate in me, Deo indulgente in veſtra eſt poteſtate. Vtique ſi membratim inciditis carnes meas, ſicuti Præfecto iuſſiſtis cùm me traderetis, non communico Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ. Ecce hîc ſum, examinate me, & tentate, & inuenietis experimento gratiam Dei, & fidelium ſeruorum eius. Iterum Pyrrhus in medium venit, qui totiens anathematizatus & nudatus eſt diuino honore. Stupefactus autem Demoſthenes Reſcriptor, & admirans ſuper hac voce æquanimis Papæ audaciam atque conſtantiam pro Chriſto in morte ſua, equidem ad hoc poſitus erat calix paſſionis. Similiter & hi qui conſequentes erant ei ſtupentes, accepto libellario ſeriatim cuncta dicta à beato viro, conſcribentes receſſerunt. Fecit ergo reuerentiſſimus Papa in eodem Diomedis

ergaſtulo octoginta quinque dies poſt primas nonaginta tres, hoc eſt omnes ſimul CLXXVIII. Venit igitur Sagoleba Scriba, dicens, quia iuſſus ſum auferre te hinc, & transferre in domum meam, & poſt dies duos dirigere te quò iuſſerit mihi Sacellarius. Interrogante autem Papa quò ducendus eſſet, vel in quem locum, noluit ei dicere. Rogabat ergo Sanctus ille, vt ſineretur in eadem cuſtodia, quoúſque exularetur, & ad horam auferretur de cuſtodia. & nec hoc conceſſum eſt ei. Sed circa occaſum ſolis dicit venerabilis Papa his qui erant in ergaſtulo. Accedite fratres, vale faciamus, quia ecce nunc aderit qui auferat me hinc. Et hæc dicente eo, hauſerunt ſinguli calicem. Et ſurgens ſereno vultu cum multa conſtantia atque gratiarum actione, dicit ad vnum concurrentium ſibi dilectum, qui erat ibi: Veni, domine frater, & da mihi pacem. Erant porro præcordia fratris illius, ſicut mihi ipſe referebat in illa hora, qualia vt coniicio diſcipuli illius contemplantis Dominum in cruce. Non valens ergo, vt aiebat, cohibere ſeipſum, vocante eum beato ad oſculum, irrugiit frater vt leo. Cum eo autem

inibi præſentes omnes lamentabantur terribili lamento. Anxiatus in hoc vir beatus flagitabat omnes ne ita facerent, ſereno obtutu dicens. Et impoſitis venerabilibus manibus ſuper verticem eius ſubridens ait: Bona ſunt hæc, domine frater, hæc ſunt opportuna, & te oportet ita facere? hæc ſunt pacis? cùm econtra nunc debeas gaudere ſuper me. Ad quem illico cum contritione cordis reſpondit
» frater. Deus nouit, famule Chriſti. Læ-
» tor in gloria, qua dignatus eſt Chriſtus
» Deus noſter propter nomen ſuum hæc te
» omnia pati. ſed lamentor omnium perditionem. Salutantes ergo omnes eum, receſſerunt. Veniens igitur continuò ſcriba, & auferens eum, intulit in domum ſuam. Dictum eſt ergo, quia in Cherſonam exulatur. & poſt dies aliquot cognouimus, quia illuc clanculò nauigio tranſuectus eſt ipſe ſanctiſſimus Apoſtolicus vir. Veniens ergo illuc, poſt dies aliquot ſcripſit Epiſtolam in Byzantium ad quendam ſibi cariſſimum, ex illis videlicet, qui hunc propter Dominum, & ob rectam fidem eius amabant. Cùm eſſet in magna tribulatione & exilio idem ſæpedictus pater noſter ſanctiſſimus conſtitutus, poſtu-

lans aliquarum ſpecierum ſubſidia, propter multas & frequentes, grauéſque ægrimonias corporales, anguſtiáſque omnimodas regionis illius, eo quòd nihil ibi inueniretur, præcipuè triticum, quod quidem illic nominabatur, non autem inueniebatur. Vnde cum iureiurando ſcripſit, quia nauicula illò veniente, & parum tritici habente ad commutationem ſalis, vix potuerit emere ex eo vnum tritici modium quatuor ſolidis, cum multis & hoc precibus. Diuerſas autem anguſtias ſcripſit ſancta eius anima pati ſe ibi. non ſolùm corporalibus anguſtiis, ſed etiam habitantium & dominantium ibi malis oppreſſus, itaut penitus contritus male peius moreretur, ſuaſione videlicet dominantium in Byzantio. Quamobrem quæſo vos ego humilis & peccator famulus veſter, à Deo honorabiles Patres, vt quemadmodum ego viſa mihi & audita diligentiſſimè declaraui vobis, hoc eſt imminentes temptationes beatiſſimo Papæ propter rectam confeſſionem in Chriſto Domino, & propter anathematiſmum in nouos factum hæreticos: quanquàm ex multis parua tamen quæ potui dirigere ſcripſi. Ita & vos zelum habentibus cultu-

ræ Dei, explicare eadem, & hortamini imitari eum, & traditiones ſanctorum Patrum retinere ſecundum imitationem eius, & non communicare omninò contraria ſentientibus. Obſecrantes etiam pro me indigno famulo qui ſcripſi, quo cum eo & vobiſcum inueniam miſericordiam à Chriſto Deo noſtro in ſęcula, amē. Obiit autem idem ſanctiſſimus ter beatus Apoſtolicus MARTINVS Papa, recens re-uera Confeſſor & Martyr Chriſti Dei noſtri in eadem exulatione Cherſonæ, iuxta eiuſdem ad Dominum Deum petitionem, quā obtulit ei cum lacrymis, exiens de naui, & calcans terram illam, id eſt vt in ea finiret vitam, bonum certamen certans, curſum martyrij conſummans, & bonam fidem ſeruans, menſe Septembrio, die ſextadecima, in qua feliciſſimæ Martyris & fidem cuſtodientis orthodoxam Euphemiæ, pretioſiſſima & beatiſſima ſecundum anni circulum celebratur memoria, indictione quartadecima. Poſitus eſt autem in tumulis Sanctorum extra muros Cherſonitarum ciuitatis quaſi ſtadio vno, in pretioſiſſimo & reuerentiſſimo templo ſanctiſſimæ & præ omnibus Sanctis colendæ, caſtiſſimæ & immacula-

tæ, perbenedictæque glorioſiſſimæ & excellentiſſimæ omnium creaturarum, gratiâ pleniſſimæ, gaudium facientis & tribuentis Dominæ noſtræ, propriè naturâ & veritate ſolius Dei genitricis, ſemper virginis Mariæ, quæ cognominatur Blachernes: factus typus imitabilis omnibus, qui benè viuere & decertare elegerint & voluerint, pro ea, quæ veriſſimè eſt, veritas. Cuius virginis, cuiuſque Confeſſoris interceſſionibus, Chriſtus verus Deus & Saluator noſter, qui ineffabiliter & ſine ſemine ex ea proceſſit propter genus humanum, cuſtodiat & conſeruet nos, & omnes fideliter audientes, omnémque populum quem adquiſiuit in ſinceritatem fidei & conuerſationem, in pace & dilectione perfecta, & omni iuſtitia vſque in finem. Cui eſt cum Deo patre & Spiritu ſancto in Deitate vna ſubſtantia, æquus honor, virtus eadem, ſine tempore regnum, ſemper principium, ſceptrum iuge, gloria perpes, maieſtas ſimilis, per infinita ſecula, Amen.

HABET AVTEM SE PRÆDICTA EPISTOLA EIVSDEM SANCTISSIMI ET APOSTOLICI PAPÆ SIC.

INDICAMVS germanæ caritati veſtræ,

domine frater, quia poſtquàm egreſſi ſumus ex eo quod Ieron dicitur à Conſtantinopoli, nauigantes ſancta quinta feria Cœnæ Domini, pertranſiuimus Pharum, per diuerſa loca tranſmeantes Idibus Maiis, & Cherſonem peruenimus. Ergo gerulus harum, qui præſentem vobis tradit Epiſtolam, poſt triginta dies poſt nos à partibus Byzantij venit Cherſonem. Et gauiſi ſumus ſuper aduentum ipſius, æſtimantes quòd expenſæ miſſæ nobis ab Italia eſſent in terram hanc, quæ deberent nos eo veniente conſolari. Et cùm interrogaſſemus, cognouimus ab eo, quòd nihil huc detulerit ab Italia. & miratus ſum, & glorificaui Deum meum etiam in hoc, quoniam ſicut ſcit tribulationes noſtras diſpenſat. maximè cùm fames in hac terra & neceſſitas talis eſſet, vt panis in ea tantùm nominetur, non tamen penitus videatur. Quoniam niſi mittantur nobis ex partibus illis ſumptus, vel à partibus Ponti, hîc viuere omninò nequimus. Spiritus enim promptus eſt, caro verò infirma, vt etiam ipſe noſti. Neque enim diſpenſatio quæuis poteſt in hác terra vllatenus inueniri in ſolatium ſaltem modici ſumptus. Si ergo, vt dictum eſt, tranſmiſ-

ſum fuerit illinc frumentum, & vinum, aut oleum, & alia quædam quoquo modo, feſtina prout potueris mittere nobis. Neque enim huiuſcemodi mala, vt reor, oſtendi Sanctis, qui ibidem ſunt, vel his qui ſunt Eccleſiæ illius, vt vſque adeò mandatum Domini paruipenderent: præſertim cùm Apoſtolus Philippēſibus ſcripſit, gratias agens eis, quòd & Theſſalonicam & ſemel & bis in vſum ſibi miſerint. vbi & ſubdit: *Habeo autem omnia, & abundo.* *Philip. 4. 18.* Si enim peregrinos illic, id eſt Romæ, ita reficit ſanctus Petrus, quid dicemus de nobis, qui proprij ſerui eius ſumus, & ſaltem ad momentum miniſtrauimus ei, & in tali exilio & afflictione conſiſtimus? Cognitionem autem feci ad dilectionem veſtram quarumdam ſpecierũ, quæ comparari debent illic. & horum quæſo te more ſolito curam habeto, vt noſti, ad emendum & mittendum nobis propter multas neceſſitates noſtras, & frequentes infirmitates.

Exemplar alterivs Epistolæ.

Omne deſiderium habemus ſemper literis noſtris caritatem veſtram conſolandi, & releuandi vos à ſollicitudine quę

vobis de nobis eſt. Vobiſcum verò & omnes Sanctos & fratres noſtros, qui curam noſtri propter Dominum gerunt. Ecce & in præſentiarum ſcribo vobis quæ coartant nos. Veritatem dico in nomine Chriſti Dei noſtri. Remoti enim ex omni mundana turbatione, & depoſiti à peccatis noſtris, ecce & ipsâ vitâ caruimus. Siquidem hi, qui in hac regione habitant, omnes gentiles exiſtunt, & gentiles mores acceperunt hi, qui hîc habitare noſcuntur, nullam caritatem prorſus habentes, quam iugiter hominum natura & inter ipſos quoque barbaros crebra compaſſione demonſtrat. Nouit itaque Deus, niſi ex nauiculis, quæ veniunt ex partibus Romaniæ, vt hi qui hîc ſunt nuncupant, partes videlicet Græcorum Ponticas partes vocantes. Nam nec ſemel de regione iſta vſque ad vnum trimiſſium frumentum potui comparare: ſed nec alterius cuiuſcúmque generis ſpeciem, niſi, vt prædictum eſt, ex nauiculis quæ huc raro veniunt, vt ſale onuſtæ recedant. Sic potuimus emere tres vel quatuor modios nomiſmate, vſque ad præſentem Septembrium menſem. Vſque nunc verò non potuimus de nouis geniminibus emere, niſi vno nomiſ-

mate modios quatuor. Miratus ſum autem, & adhuc miror indiſcretionem & compaſſionem omnium qui quondam mihi pertinebant, & amicorum meorum ac propinquorum, quia ſic funditus infelicitatis meæ obliti ſunt, & nec ſcire volunt vt inuenio, ſiue ſim ſuper terram, ſiue non ſim. Miratus quoque multo magis ſum in eos, qui ſunt ſanctiſſimæ Apoſtoli Petri Eccleſiæ, quoniam tantam dederunt operam de corpore ac membro ſuo, id eſt ſuper dilectione noſtra, ad reddendos nos ſine ſollicitudine, ſaltem ſuper corporali vſu, quotidianóque ſumptu. Nam etſi aurum Eccleſia ſancti Petri non habet, frumento tamen & vino, & aliis neceſſariis expenſa non caret per gratiam Dei, vt modicæ ſaltem exhibitionis curam geſſiſſent. Qualem putas conſcientiam habemus exhibendi ante tribunal Chriſti accuſantibus omnibus tunc & rationem reddentibus hominibus, qui ex eodem luto & maſſa conſiſtunt? Quæ formido eſt, quæ cecidit ſuper homines ad mandata Dei minimè facienda, aut timor vbi non eſt timor? An ſubtractione vſque adeò nos ſpiritus maligni operiunt? An ita inimicus omni ple-

nitudini Eccleſiæ apparui,& aduerſarius illis? Verumtamen Deus,qui omnes vult ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, per interceſſiones ſancti Petri ſtabiliat corda eorum in orthodoxa fide, & confirmet contra omnem hæreticum, & aduerſariam Eccleſiæ noſtræ perſonam, & immobiles cuſtodiat, præcipuè paſtorem qui eis nunc præeſſe monſtratur. quo in nullo prorſus decidentes,vel declinantes,aut dimittentes eorum,quæ in conſpectu Domini & ſanctorum Angelorum eius in ſcriptis profeſſi ſunt, vſque ad puſillum quippiam, vnà cum humilitate mea coronam percipiant iuſtitiæ orthodoxæ fidei de manu Domini & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. De humili námque hoc corpore meo & ipſi Domino cura erit, vt ſibi gubernare placet, ſiue in tribulationibus indeſinentibus, ſiue in modico refrigerio. Dominus enim propè eſt, & quid ſollicitus ſum? Spero quippe in miſerationes eius, quòd non tardet modo finire meum quo iuſſerit curſum. Omnes veſtrates propter Dominum ſalutate, & omnes, qui pro Dei amore meis compaſſi ſunt vinculis. Deus excelſus potenti manu ſua protegat vos

ab omni temptatione, & ſaluet in regnum ſuum.

En ergo qvæ scripta svnt a Beatissimo Apostolico ad carissimvm svvm.

Igitvr ſaltem nunc, quando à ſanctitate ipſius commoniti ſumus, feſtinemus ſinguli qui diligimus Dominum, & habemus æmulationem erga ſanctos eius, qui vſque ad mortem in fide Catholica permanſerunt. & ſaltem ex parte reficiamus eum, & compatiamur ei, miniſtrantes illi ex his quæ Dominus vnicuique noſtrûm donauit, vt & communicatores in Domino claritatis eius efficiamur. Non autem hæc aio, quoniam ſummus Sacerdos noſter fuit, ſed quia incruentum Chriſto Deo pro ſalute animarum noſtrarum in Eccleſia veſtra ſacrificium obtulit, & tantum illuminauit populum Confeſſor & prædicator veritatis effectus. Æſtimo ſanè, quòd certificari etiam irrationabilia debuerint animalia, (quanto magis vos rationabiles & ſenſati?) quòd omnia, quæ in eum facta ſunt, ob rectam fidem eius effecta ſint, & hæreticorum abdicationem. Et hoc

non aliunde, niſi quia pertinaciter aduerſarij perdurantes nullomodo flecti, vel ad lucem veritatis conuerti, ſed & validioribus afflictionibus & tribulationibus afficiebant, à cuſtodia in cuſtodiam, ab exilio in exilium, eos qui circa monachum Anaſtaſium erant, qui a tempore multo hic propter Chriſtum de loco in locum tractus afflictus eſt. Simili modo & domnum Maximum, & diſcipulum eius. Numquid & iſti rebelles ſunt? Ceterùm, de Pyrrho ſciendum eſt, quoniam poſtquàm certi facti ſunt à ter beato Apoſtolico, ac Platone, quòd ſpontè fecerit libellum ſuum, locauerunt eum in throno iſto. quanquam Deus ſtatim iuſto iudicio ſuo deleuerit eum de libro viuentium. Similiter autem & nouus Præſul, vt comperimus, Pyrrhum & prædeceſſores eius, beatos patres & ſanctos vocauit. Vt ergo ſcientes, dilecti, quia terribilem iudicem habemus, qui venturus eſt iudicare cogitationes & actus noſtros, & exquirere rectam fidem ſuam, ſapientiam fortem & ſtabilem, ſicuti ſuſcepimus, in Domino teneamus cum patientia multa. Sanctos quoque patres noſtros, ſaltem vt vnum ex egenis, ſinguli

k guli

guli ſecundum vires reficiamus, & conſolemur tribulationes eorum. Et hæc quidem de ſanctiſſimo & famulo Chriſti Dei noſtri Apoſtolico dicta ſint. De cetero verò neceſſarium duxi, etiam de diuinitus honoratis & illuſtratis patribus noſtris & concertatoribus eius dilectioni veſtræ ſignificare.

RELATIO FACTÆ MOTIONIS INTER DOMNVM Maximum Monachum, & ſocium eius,

CORAM PRINCIPIBVS in Secretario.

DIE qua domnus MAXIMVS, & is qui cum eo erat, penes hanc Regiam vrbem applicuerunt, circa occaſum ſolis, venientes duo mandatores vnà cum decem excubitoribus tulerunt eos è naui nudos & diſcalceatos, & ſeparatos eos abinuicem cuſtodierunt in diuerſis excubitibus. Et poſt dies aliquot adducũt eos in palatium, & introducunt ſenem in locum, in quem Senatus collectus eſt, & alia multa turba: & exhibent eum in medium ſedentium Principum. & dicit ei Sacellarius cum ira multa &

furore: Chriſtianus es? Et dicit: Gratiâ Chriſti Dei vniuerſorũ Chriſtianus ſum. Et dicit ille: Non eſt verum. Reſpondit Dei ſeruus: Tu dicis, ſed Deus ſcit eſſe me Chriſtianum. Et quomodo, inquit, ſi Chriſtianus es, odio habes Imperatorem? Reſpondens Dei ſeruus, ait. Et vnde hoc claret? Odium quippe mentis eſt occultus affectus, quemadmodum & dilectio. Et dicit ei: Ex his quæ feciſti cunctis factum eſt manifeſtum, quòd odio habeas Imperatorem & Rempublicam eius. Tu enim ſolus Ægyptum & Alexandriam, & Pentapolim, & Africam Saracenis tradidiſti. Et quæ eſt, infit, horum approbatio? Et falsò inducunt Ioannem, qui fuerat Sacellarius Petri quondam Prætoris Numidiæ prouinciæ Africæ, dicentem: Quia ante viginti duos annos auus dominatoris iuſſit beatæ memoriæ Petro exercitum ſumere, & pergere in Ægyptum contra Saracenos: & ſcripſit tibi tanquam ad ſeruum Dei loquens, certitudinem habens in te, vt pote in homine ſancto, ſi des ei conſilium abire. Et reſcripſiſti ei, dicens: Nil tale facere, quoniam non benè placitum eſt coram Deo, vt imperio Heraclii &

generis eius cooperetur Reſpublica Romanorum. Dicit ſeruus Dei: Si veritatem loquitur, vtique habet & Petri ad me, & meam ad ipſum Epiſtolam, quæ deferantur, & ſubiaceo pœnis à legibus conſtitutis. Et dicit: Ego non habeo Epiſtolam, ſed nec noui ſi omninò ſcripſerit tibi. Verùm hæc in caſtris per illud tempus omnes loquebantur. Et dicit ad eum Dei ſeruus: Si exercitus totus hoc fatebatur, quomodo tu ſolus ſuper hoc me accuſas? Vidiſti me aliquando, vel ego te? At ille: Numquam. Tunc Dei ſeruus ad Senatum conuerſus dixit: Si iuſtum eſt tales adducere calumniatores, vel teſtes, iudicate. *In quo enim iudicio iudicaueritis iudicabimini, & in qua menſura metiemini metietur de vobis*, ait omnium Dominus. Et poſt hunc adducunt Sergium Magudam dicentem: Ante annos nouem beatus Abba THOMAS veniens Româ dicit mihi: Papa THEODORVS miſit me ad Gregorium Patricium, vt dicerem ei, ne quiſquam timeret. Seruus enim Dei Abba MAXIMVS vidit viſionem, quòd in cœlis ad Orientem & Occidentem chori eſſent Angelorum. Hi verò qui erant in Occidente vocem

Matt. 7. 2.

emittebant, dicentes : GREGORI Auguſte tu vincas. & magis ſonuit vox Occidentalium, quàm Orientalium voces. Et tunc clamabat Sacellarius : Miſit te Deus, vt incendaris in hac vrbe. Dicit Dei ſeruus : Gratias ago Deo, qui emundat me à ſpontaneis malis meis per ſupplicium non ſpontaneum. Verumtamen væ mundo ab ſcandalis. Neceſſitas enim eſt, vt veniant ſcandala. væ autem per quem ſcandalum venit. Verè non oportebat vt talia dicerentur in præſentia Chriſtianorum, nec impunitos manere illos, qui talia fingunt ad placendum hominibus, qui hodie ſunt, & cras non ſunt. Hæc vt iſte diceret dum Gregorius aduiueret oportebat, qui & notam illi facere debuit ſuam circa eum deuotionem. Iuſtum autem eſſet, ſi & vobis quoque videtur, vt accuſator, qui hunc præceſſit, cogeretur abire, ducturus Petrum Patricium, & iſte Abbatem Thomam, & ille beatum Papam Theodorum. Et tunc præſentiâ cunctorum dicerem Patricio Petro : Dic domine Patrici, ſcripſiſti mihi aliquando ſuper his quæ dixit Sacellarius tuus, aut ego tibi? Et cùm adquieuiſſet, ſub ſupplicio fie-

rem. Similiter & beato Papæ: Dic domine, ego tibi aliquando ſomnium enarraui? Et cùm conuiciſſet me, illius eſſet crimen, non meum, qui videram. Res enim non voluntaria eſt ſomnium. Porrò ſola quæ ſunt voluntaria punit lex, ſi duntaxat ſibi fuerint aduerſata. Tunc dicit ei Troilus: Iocaris Abba? neſcis vbi ſis? Qui reſpondens ait: Non iocor, ſed lugeo vitam meam hactenus conſeruatam, vt huiuſcemodi experimentum præſtigiorum percipiam. Et dicit domnus Epiphanius: Deus nouit, benè facit, deludens eos ſi vera non ſunt. Poſt quem, Sacellarius iterum cum ira dixit ad eum; Abſolutè omnes mentiuntur, & tu ſolus verum dicis? Et reſpondens ſeruus Dei, audito verbo cùm lacrymis ait: Poteſtatem habetis, permittente Deo, & viuificandi, & mortificandi. Verumtamen, ſi iſti veritatem dicunt, & Satanas naturâ Deus eſt. Si autem non eſt, ſicut nec eſt, nec iſti veritatem dixerunt. Denique nec merear cum Chriſtianis videre aduentum ſuperſubſtantialis Dei, factoris videlicet, conditoris, & creatoris, & prouiſoris, ac iudicis, & ſaluatoris vniuerſorum, ſi ſomnium tale

aut vidi, aut alio referente audiui, excepta hora hac à domno Sergio dilecto imperij. Dein tertium calumniatorem proponunt, Theodorum filium Ioannis dudum candidati, cognomento Chila, qui gener eſt nunc domni Platonis Patricij, dicentem: Quia collocutione inter nos Romæ facta de imperio, detraxit quod dicebatur, mutiens & ſubſannationes faciens. Ad quem ſeruus Dei dixit: Numquam diſputaui tecum, niſi ſemel cum ſanctiſſimo Preſbytero domno Theochariſto & archifratre propter Primicerium, iuſſus per litteras ſuper hoc. Quòd ſi repertus ſuero mentiens, recipiam. Et poſt hunc quartum adducunt Gregorium filium Photini, dicentem: Quia perrexi Romam ad cellulam Abbatis Maximi. & me dicente quia & ſacerdos eſt Imperator, dixit Abbas Anaſtaſius diſcipulus eius: Non ſit dignus fore ſacerdos. Et ſtatim dicit ad eum ſeruus Dei: Time Deum, domne Gregori, nil tale in huiuſcemodi diſputatione conſeruus meus locutus eſt. Et cùm ſemet projeciſſet in terram, Senatui dixit: Suſtinete ſeruum veſtrum, & omnia dico vobis ſicuti dicta ſunt; & arguat me ſi

mentitus fuero. Hic dominus meus Gregorius veniens Romam dignatus eſt venire ad cellulam ſerui veſtri. Quo viſo, ſicuti moris eſt mihi, proieci meipſum in terram, & adoraui eum, & oſculatus ſum. & dixi ei poſt ſeſſionem: Quæ cauſa eſt deſiderabilis aduentus domini mei? At ille, Bonus, inquit, & à Deo confortatus dominator noſter, ſollicitudinem habens pacis ſanctarum Dei Eccleſiarum, iuſſionem fecit ad diuinitus honoratum Papam, miſſa etiam oblatione ad ſanctum Petrum, hortatus eſt eum, quò ſe Præſuli Conſtantinopolitano vniret, quæ mitti per mediocritatem meam dignatum eſt pium eius imperium. & dixi: Gloria Deo, qui fecit te dignum huiuſmodi miniſterio. Verumtamen ſub quo fieri modo vnitatem à Deo coronata eius iuſſit tranquillitas, ſi noſti? Et dixiſti: Sub typo. Et dixi: Impoſſibile, vt opinor, eſt hoc. Non enim patiuntur Romani auferri vnà cum impuris hæreticorum vocibus ſanctorum Patrum luciferas voces, vel ſimul cum mendacio veritatem extingui, aut cum tenebris lumen pariter diſſipari. Nil nobis quod adoretur erit, ſi diuinitus oſten-

ſorum fuit verborum ablatio. Et dixiſti: Non ablationem ſacrarum typus efficit vocum: ſed taciturnitatem, vt diſpenſemus pacem. Et dixi: Eſt apud diuinam Scripturam taciturnitas etiam demptio.
Deus enim per Dauid dixit, *Non ſunt lo-* *Pſal.* 18.3.
quelæ neque ſermones, quorum non audiantur voces eorum. Ergo niſi dicantur & audiantur ſermones qui de Deo ſunt, nec omninò ſunt ſecundum Scripturam. Et dixiſti: Ne mittas me in ſiluas, ego ſancto contentus ſum ſymbolo. Et quomodo, dixi, potes ſancto eſſe contentus ſymbolo, ſuſcipiens typum? Et quid lædet ſuſcipere typum, & dicere ſymbolum? aſſeruiſti. Aio, Quoniam euidenter obtruncat ſymbolum typus. Et dixiſti: Quomodo propter Dominum? Recitemus, dixi, ſymbolum, & ſcito qualiter obtruncetur à typo. Et cœpiſti dicere: Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, viſibilium omnium & inuiſibilium. Attende, dixi, paululum, & diſce qualiter apud Nicæam conuenientium fides negetur. Factor enim non eſſet Deus voluntate ac operatione naturali priuatus; ſi volens & non coactus fecit cœlum & terram. ſi

veritatem profert Dauid in ſpiritu, di-
Pſal. 134. 6. cens: *Omnia quæcúmque voluit Dominus fecit, in cælo & in terra, in mari & in omnibus abyſſis*. Si autem diſpenſationis gratia vna cum credulitate nequam ſalutaris demitur fides, ſeparatio Dei fit omnimoda. ſed non vnitas eſt huiuſmodi ſpecies eius quæ dicitur diſpenſatio. Si quidem cras nefandi Iudæi dicent: Diſpenſemus in alterutros pacem & vniamur, & amputemus nos quidem circumciſionem, vos verò baptiſmum, & non iam inuicem impugnemus. Hoc & Arriani aliquando prætenderunt in ſcriptis ſub Magno Conſtantino dicentes: Auferamus dictum vnius ſubſtantiæ, & alterius ſubſtantiæ, & vniantur Eccleſiæ. & non id admiſerunt deiferi patres noſtri, ſed elegerunt potiùs perſecutionem pati & mori, quàm tacere vocem comprobantem vnam Patris, & Filij, & Spiritus ſancti ſuperſubſtantialem deitatem. & hæc conhibente his qui hæc prætendebant Magno Conſtantino, ſicut à multis refertur, qui ea quæ tunc geſta ſunt ſtudioſè ſcripſerunt. & nullus Imperatorum potuit mediis vocibus ſuadere deiloquis patribus, vt conuenirent in ea

quæ ipſi ſectabantur: ſed expreſſis vocibus ac propriis, & dogmati quod quærebatur congruis vſi ſunt: dicentes liquido, quoniam ſacerdotum eſt quærere ac diffinire de ſalutaribus Eccleſiæ Catholicæ dogmatibus. Et dixiſti: Ergo non eſt omnis Chriſtianus Imperator etiam Sacerdos? Et dixi, Non eſt. Neque enim aſtat altari, neque poſt ſanctificationem panis exaltat eum, dicens: Sancta ſanctis. Neque baptizat, neque chriſmatis confectionem patrat, neque facit Epiſcopos, vel Preſbyteros, aut Diaconos. neque linit Eccleſias, neque indicia Sacerdotij fert, ſuper humerale ſcilicet & Euangelium, quemadmodum Imperij coronam & purpuram. Et dixiſti: Et quomodo Scriptura Regem & Sacerdotem dicit eſſe Melchiſedech? Et dixi: Vnius naturâ Regis cunctorum Dei, naturâ etiam ob ſalutem noſtram Pontificis facti, vnus erat typus Melchiſedech. Quòd ſi ſecundum ordinem Melchiſedech, alium dicis eſſe Regem & Sacerdotem; & reliqua præſume dicere, id eſt ſine patre, ſine matre, ſine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitæ habentem. & aduerte quod

ex hoc oriri valeat malum. Alius quippe talis reperietur Deus incarnatus ſecundum ordinem Melchiſedech, & non ſecundum ordinem Aaron ſalutem noſtram perficiens. Verumtamen, quid volumus per multa diſcurrere? Inter ſacras oblationes ſupra ſanctam menſam poſt Pontifices, & Sacerdotes, & Diaconos, omnémque ſacratum ordinem, cum laicis Imperatores memorantur, dicente Diacone: Et eorum, qui in fide dormierunt, laicorum, Conſtantini, Conſtantis, & ceterorum. Sic autem & viuorum memoriam facit Imperatorum poſt ſacratos omnes. Hæc eo dicente, clamat Mennas: Hæc dicens ſcidiſti Eccleſiam. Et dicit ad eum: Si is qui dicit ea quæ ſanctarum ſunt Scripturarum, atque ſanctorum Patrum, ſcindit Eccleſiam, qui adimit ſanctorum dogmata, quid monſtrabitur Eccleſiæ faciens, ſine quibus nec dici ipſam Eccleſiam eſt poſſibile? Et conuerſus Sacellarius dixit hominibus Exarchi cum clamore: Dicite Exarcho: huiuſmodi hominem debebas dimittere viuere vbi præes? Et cùm eduxiſſent eum foras, intromittunt diſcipulum. A quo cùm exegiſſent, vt diceret

contra magiſtrum, quòd tribulauerit Pyrrhum: reſpondit quieta voce quæ veritatis erant, quia nemo honorauit Pyrrhum vt honorauit magiſter meus, & iubetis clamare. Quia verò paſſus non eſt à decenti monachos reuerenda voce diuertere, iubetur percuti ab his qui aſtabant. & pugnis ſummiſſum ſemimortuum reddiderunt. Quibus dimiſſis ad carceres, venit ad ſenem Mennas, dicens in præſentia Principum. Miſit te Deus, & duxit te huc, vt recipias quæcumque in alios feciſti, ſeducens omnes in Origenis dogmata. Ad quem ſeruus Dei coram omnibus dixit: Anathema Origeni, & dogmatibus eius, & omni conſentaneo eius. Et dicit Epiphanius Patricius: Deſtructa eſt, domne Abba Menna, querimonia, quæ à te aduerſus eum illata eſt, quoniam & ſi eſſet Origenianiſta, ex quo anathematizauit eum, ab huiuſcemodi ſeſe liberauit querela. Interim ergo tale dictum ſuper eo vlteriùs non admittam. Et inductus eſt vnuſquiſque ipſorum in locum, in quo cuſtodiebatur. Et eadem die circa tactum lucernæ, Troilus Patricius, & Sergius Eucratas, qui erat ſuper Imperatoriam menſam,

venerunt ad ſeruum Dei ſenem, & ſedentes iuſſerunt etiam illi ſedere. & dixerunt ad eum. Dic nobis, domne Abba, motionem dogmatum, quæ inter te & Pyrrhum Romæ & in Africa facta eſt: & quibus ei verbis perſuaſeris anathematizare proprium dogma, & tuo paciſci. Et enarrauit eis omnia per ordinem quæcumque retinere memoria valuit. Addidit autem & hoc, dicens: Ego dogma proprium non habeo, ſed commune Catholicæ Eccleſiæ. Neque enim moui vocem quamlibet, vt proprium meum dicatur dogma. Et poſt totam narrationem dicunt ei. Non communicas throno Conſtantinopolitano? Et dixit, Non communico. Quamobrem non communicas? dixerunt. Reſpondit: Quia ſancta quatuor Concilia eiecerunt per illa nouem Capitula, quæ facta ſunt Alexandriæ, & per ecthesin, quæ in hac vrbe à Sergio patrata eſt, & per typum, qui nuper, id eſt per ſextam eſt indictionem expoſitus. & quia quæ per illa dogmatizauerunt, per ecthesin damnauerunt, & quę dogmatizauerunt per ecthesin, per typum irrita ſtatuerunt, & depoſuerunt ſemetipſos totiens. Illi igitur,

qui à ſeipſis damnati ſunt, & à Romanis atque à Synodo, quæ poſt hæc per octauam indictionem facta eſt, ſunt depoſiti, & ſacerdotio denudati, qualia celebrant rogo myſteria? Aut qualis ſpiritus ad ea quæ à talibus celebrantur, aduenit? Et dicunt ei: Ergóne tu ſolus ſaluaris, & omnes peribunt? Et dixit. Neminem damnauerunt tres pueri non adorantes iconam, cùm hanc omnes homines adorarent. Non enim intendebant ea quæ aliorum erant, ſed intendebant quatinus ipſi non deciderent à vera pietate. Sic & Daniel miſſus in lacum leonum non damnauit quenquam eorum qui non adorauerant Deum ſecundum Darij ſanctionem. ſed quod ſuum erat intendit, & elegit mori, & non cadere à Deo, & à ſua conſcientia flagellari in præuaricatione eorum, quæ legalia ſunt naturâ. Mihíque Deus non det damnare quenquam, vel dicere quòd ſolus ego ſaluer. Quantum autẽ valeo, eligo mori, quàm terrorem habere in conſcientia, quod in fide, quæ in Deum eſt, per quemlibet errauerim modum. Dicunt ei: Et quid facies, cùm Romani vniti Byzantiis fuerint? Ecce enim heri venerunt Apocri-

ſiarij Romani, & cras Dominico die communicabunt Patriarchæ. ac per hoc omnibus manifeſtum fit, quòd tu ſubuerteris Romanos. Denique te illinc ablato, mox conſenſerunt his qui hîc ſunt. Et dixit ad eos: Hi, qui venêre, præiudicium quoquomodo Sedi Romanæ, quamuis communicent, eo quòd non detulerint ad Patriarcham epiſtolam, non faciunt. & non credo aliquando quòd Romani vniantur iſtis, niſi confeſſi fuerint Dominum noſtrũ & Deum ſecundum vtrúmque eorum, ex quibus eſt, & quæ eſt eſſe, & natura voluntarium, & operatorium habere ſalutis noſtræ. Et dicunt: Quòd ſi connexi fuerint his Romani, quid facies? Et dixit: Spiritus ſanctus etiam angelos anathematizat præter id quod prædicatum eſt quid innouantes. Et aiunt: Vtique neceſſitas eſt voluntates dici in Chriſto, & operationes. Reſpondit: Omnis neceſſitas eſt, ſi dumtaxat piè reuera ſapere volumus. Nihil enim eorum quæ ſunt ſine operatione naturali ſubſiſtit. Sancti namque Patres manifeſtè dicunt, non eſſe, nec ſciri, ſine ſubſtantiali operatione, quæ hanc ſubſtantialiter characterizet. quomodo

modo eſſe Chriſtum, aut agnoſci Deum natura veraciter & hominē eſt poſſibile? Amiſſo quippe ſecundum ſanctos Patres fremibili leo, non iam leo, & latrabili canis, non iam canis; & aliud quodcumque perdito quod ſe naturaliter commendabat, non vlteriùs eſt quod erat. Et dicunt ei: Nouimus verè quòd ita ſit. verumtamen ne contriſtes Imperatorem, qui propter pacem tantummodo fecit typum, non in ademptionem cuiuſquam eorum quæ in Chriſto intelliguntur, ſed ad pacem ſilentium vocum quæ faciebant diſſenſionem, diſpenſans. Et proiiciens ſe Dei ſeruus in terram cum lacrymis dixit: Non debuerat contriſtari benignus & pius dominus aduerſus humilitatem meam. non enim poſſum contriſtare Deum, tacens quæ ipſe nos loqui & confiteri præcepit. Si enim ſecundum ſacratiſſimum Apoſtolum ipſe eſt, qui poſuit in Eccleſia primo Apoſtolos, ſecundo Prophetas, tertiò Doctores, perſpicuum eſt quòd ipſe ſit qui per iſtos locutus eſt. Per totam ergo ſanctam Scripturam, tam ſcilicet vetus quàm nouum teſtamentum, ſanctóſque Doctores, ac Synodos, edocemur voluntatis

& operationis tam in diuinitate, quàm in humanitate, incarnatum Deum eſſe capacem. In nullo enim eorum, quibus vt Deus ſcitur, vel eorum quibus vt homo naturâ cognoſcitur, excepto dumtaxat peccato, eſt imperfectus. Si autem perfectus eſt in vtróque, ſicut in nullo ex ambobus eſt minoratus; manifeſtè totum ipſius adulterat ſacramentum, qui non confitetur eum eſſe quod eſt, cum exiſtentibus ſibi omnibus naturalibus idiomatibus, ex quibus, & in quibus, & quæ eſſe probatur. Et cùm paululum tacuiſſent, & ad inuicem innuiſſent, aiunt: Vnde potes oſtendere, quòd ſanctas Synodos abiiciant hi, qui ſunt throni Conſtantinopoleos? Qui dicit eis: Iam partim oſtenſum eſt per ea, quæ Romæ locutus ſum ad dominum Gregorium à ſecretis. Et nunc, ſi placet dominatori vt hoc oſtendatur, iubeat dari licentiam indigno ſeruo veſtro, & facio notitiam librorum, quoniam mei ablati ſunt. & cunctis hoc manifeſtum facio ſine qualibet prauitate verborum. Et deinde cùm alia multa dicta fuiſſent, in ſcripturales, ac naturales, & artificiales conuerſi ſunt exercitationes & theorias, quibus

delectati hilariores effecti ſunt, & cœperunt dicere: Nouit Dominus, profecimus, & ex hoc vobis moleſtiam non ingeremus. Porrò, domnus Sergius dixit ei: Sæpè veni ad cellulam tuam in Bellas, & audiui doctrinam tuam, & Deus auxiliabitur tibi, ne ſollicitus ſis. In vno verò ſolummodo contriſtas omnes; quia videlicet multos facis ſeparari à communione huius Eccleſiæ. Eſt aliquis qui aſſerat, ait Dei ſeruus, quòd dixerim, Ne communices Eccleſiæ Byzantiorũ? Reſpondit domnus Sergius: Hoc ipſum, inquiens, quo ipſe non communicas. magna eſt apud omnes proculdubiò vox non communicandi. Et Dei ſeruus: Nil, ait, certius eſt quàm conſcientia, quæ accuſat: & nil eo, cui hæc teſtimonium perhibet, maiorem habet fiduciam. Ceterùm, cùm audiſſet domnus Troilus, quòd typus anathematizaretur in toto Occidente, dicit ad ſeruum Dei: Bonum eſt, quia pij dominatoris noſtri opinio iniuriis laceratur? Reſpondit ſeruus Dei: Deus ignoſcat his, qui dominatori facere typum perſuaſerunt, & his qui permiſerunt. At ille: Qui, ait, ſunt, qui perſuaſerunt, & qui ſunt qui permiſerunt?

Reſpondit: Hi qui erant Eccleſiæ ſuaſerunt, & Principes permiſerunt. Et ecce ſordes à ſontibus in inſontem & omni hæreſi purum excuſſa eſt. Sed conſilium date, vt faciat quod fecit præ memoriæ quondam auus eius. Ille quippe ſentiens, quòd in vituperium eius in Occidente quidam prorumperent, per Epiſtolam liberum ſe fecit ab Eccleſiæ querimonia, ſcribens: Ecthesis, inquit, non „ eſt mea. neque enim ego vel dictaui, vel „ iuſſi vt fieret. Sed cùm hanc Sergius Pa- „ triarcha compoſuiſſet ante quinque an- „ nos, prius quàm ab Oriente repedaſſem, „ deprecatus eſt me, cùm ad hanc felicem „ perueniſſem vrbem, vt nomine meo pro- „ poneretur cum ſubſcriptione. & ſuſcepi „ deprecationem illius. Nunc verò co- „ gnoſcens, quòd quidam ſuper ea alter- „ carentur, cunctis facio manifeſtum, quia „ non eſt mea. Hanc fecit iuſſionem ad beatum Ioannem Papam, condemnantem ecthesin in his quæ ſcripſerat tunc ad Pyrrhum. Et ex eo tempore vbique Sergij eſſe dicitur ecthesis. Hoc faciat & is qui piè in nobis imperat, & permanebit omninò intemerata ab omni reprehenſione opinio eius. Tunc mouentes

capita ſiluerunt, hoc tantum dicentes: Omnia difficilia, & perplexa. His itaque & aliis diuerſis edictis, adorati & adorantes, cum omni hilaritate diſceſſerunt. Et rurſus alio ſabbato adduxerunt eos in Palatium, & introducunt primò diſcipulum ſenis, conuenientibus etiam tunc duobus pariter Patriarchis. Et ducunt Conſtantinum & Mennam ſenis accuſatores, exigentes à diſcipulo, quo adquieſceret his quæ à ſe dicerentur. Aſt diſcipulus cum fiducia omni ad Senatum intrepidè dixit: Conſtantinum introducitis in ſecretarium Palatij? Hic neque Preſbyter eſt, neque Monachus, ſed Tribunus thymelicus. innotuit Afris atque Romanis, quales mulierculas paſcens illinc venerit. Nam & omnes didicerunt verſutias eius, quas exercuit vt lateret, modò quòd ſorores ſuæ fuerint dicens, modò quòd ne communicarent Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ tulerit eas, affirmans, ne videlicet polluerentur hæretica communione. Verùm etſi rurſus ſibi defecerint epulæ, & inuenerit locum ſe non agnoſcentē, eadem facit turpis lucri gratiâ, & ſordidæ voluptatis. Ingénſque confuſio eſt ſaltem loqui cum eo his, qui

religioſè viuere volunt. Deinde interrogatus ſi typum anathematizaſſet, intrepidè dixit: Non ſolùm anathematizaui, ſed & libellum feci. Ergóne, aiunt ei Principes, confiteris te malè feciſſe? At ille: Non tribuat Deus, vt quod benè & ſecundum ritum Eccleſiæ feci, dicam factum fuiſſe non benè. Et ſuper multis interrogatus, cùm reſpondiſſet ſecundum quod ſibi largitus eſt Deus, educitur de ſecretario. Et introducunt ſenem, & dicit ad eum domnus Troilus. Dic Abba, vide, dic veritatem, & miſerebitur tui dominator. Nam ſi ad legalem inquiſitionem venerimus, & inuenerit ſaltem vnum verum ex his, de quibus accuſaris, lex occidet te. Et dixit: Iam dixi, & iterum dico. Si vnum tantummodo ex his quæ dicitis eſt verum, & ſatanas Deus eſt. Si verò non eſt Deus, ſed apoſtata; & ea ſuper quibus accuſor falſa ſunt, & minimè ſubſiſtentia. Verumtamen quicquid iubetis facere, facite. Deum colens non iniuriam patior. Et dicit ei: Non anathematizaſti typum? Reſpondit: Multoties dixi, quia anathematizaui. Et dicit ei: Typum anathematizaſti, Imperatorem anathematizaſti. Reſpondit Dei

ſeruus: Ego, inquiens, Imperatorem non anathematizaui, ſed Chartam alienam ab Eccleſiaſtica fide. Et dicit ei: Vbi anathematizatus eſt à Romana ſynodo? Reſpondit: In Eccleſia Saluatoris, & in Dei genitricis. Tunc dicit ad eum Præfectus: Communicas Eccleſiæ huic, an non communicas? Reſpondit, & dixit: Non communico. Dicit ei: Quare? Reſpondit: Quoniam foras eiecit Synodos. At ille: Si foras, inquit, eiecit Synodos, quomodo in diptychis recitantur? Et dicit: Et qui profectus eſt nominum, cùm dogmata ſint eiecta? Et potes, ait, hoc oſtendere? Et dixit. Si accepero licentiam, & iuſſeritis, oſtendetur hoc oppido facilè. Et tacentibus omnibus, dicit ei Sacellarius: Quare diligis Romanos, & Græcos odio habes? Reſpondens autem Dei ſeruus ait: Præceptum habemus, ne quemquam odio habeamus. Diligo Romanos vt vnam mecum habentes fidem: Græcos autem, vt eadem qua ego linguâ loquentes. Et iterum dicit ei Sacellarius: Quot annorum dicis eſſe teipſum? Reſpondit, ſeptuaginta quinque. Et dicit ei, Quot annos habet tecum diſcipulus tuus? Reſpondit, triginta ſeptem. Tunc vnus

clericorum exclamauit. Retribuit tibi Deus quæcumque feciſti beato Pyrrho. Ad quem nihil omnino reſpondit. Cùm autem tanta in ſecretario dicta fuiſſent, nullus penitus Patriarcharum quicquam effatus eſt. Cúmque ſermo de Synodo Romana motus extitiſſet, clamat Demoſthenes: Non eſt firma Synodus eo, qui hanc celebrauit, depoſito. Ad quod ſeruus Dei: Non, inquit, depoſitus eſt, ſed expulſus. Nam quæ ſub geſtorum ſerie ſynodica & canonica facta eſt actio continens eius diligenti relatione depoſitionem? Verumtamen etiamſi canonicè depoſitus extitiſſet, non faceret hoc præiudicium his, quæ orthodoxè ſecundum ſacras regulas ſunt firmata: quibus etiam quæ ſcripta ſunt à ſanctæ memoriæ Papa Theodoro congruunt. Et dicit his auditis domnus Troilus: Neſcis quid dicas Abba. Quod factnm eſt, factum eſt,

Hæc ſunt, quantum memoria retinet, quæ mota & dicta ſunt, & tali ea quæ in illos geſta fuêre terminata ſunt fine. dimiſſo quoque ſancto ſene à ſecreto in carcerem. Poſtera verò die, quæ fuit Dominica, concilio facto, hi qui erant Eccleſiæ perſuaſerunt piiſſimo Imperatori, hoc eos

amaro & inhumano exilio condemnandos, & ab inuicem diuidendos. Sanctum quidem ſenem penes Byzohen caſtrum Thracæ prouinciæ. porrò diſcipulum eius apud Perberim, quod exterius nec paſſu pedis Romanorum habet Imperium, nudos, ſine prouiſione, ſine cauſa, atque omni ad viuendum occaſione carentes, non appropinquantes mari, ne haberent ex miſericordibus viſitationem. & ita ſunt nudi, & ſine alimentis, ſolam habentes ſpem Dei. & hoc omnes Chriſtianos rogantes atque clamantes: Orate propter Dominum, vt conſummet Deus miſericordiam ſuam cum humilitate noſtra, & doceat nos. Nam & ipſi qui cum eo nauigant efferi experimentum accipiunt maris, ventis quidem & fluctibus ſcapha concuſſa, ſed ſtabili penitus permanente. Permittit quippe magnis eos temptari procellis, eorum erga ſe probans affectum, quatinus voce grandi exclament, *Domine, ſalua nos, perimus*, diſcántque omnia illi ſoli adſcribere, quæ ſuæ noſcuntur eſſe ſalutis. & ne confidentes ſint in ſe, tranquillitatémque conſequantur magnam, ventis ſedatis & fluctibus, & in medium eos luporum dat, & per

Matt. 8. 25.

anguſtam portam intrare, & per artam incedère ſemitam iubet. & famem, ac ſitim & nuditatem, & vincula & carceres, & abductiones & verbera, & crucem & clauos, & acetum & fel, & ſputa & alapas, & colaphos & ludibria proponit, & paſſionem, & mortes multimodas. quorum finis ſplendidiſſima eſt reſurrectio, ferens ſecum pacem his qui propter illum perſecutionẽ ſunt paſſi, & aſcenſum in cœlos, & aſcenſum ad paternum & ſuperſubſtantialem thronum, & ſortem quę eſt ſuper omnem principatum, & poteſtatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur, ſiue in hoc ſæculo, ſiue in futuro. Cuius participes efficiamur omnes, orationibus & intercesſionibus ſuperlaudabilis & præ omnibus venerabilis & glorioſæ, propriè ac natura Dei genitricis, ſempérque Virginis Mariæ, ſanctorumque Apoſtolorum, Prophetarum, ac Martyrum. Amen.

ITEM EIVSDEM SANCTI ABBATIS MAXIMI AD ANASTASIVM MONACHVM DISCIPVLVM SVVM.

HERI, quod fuit octauadecima menſis

ſis dies, qua ſolemnitas agebatur ſanctæ mediæ Pentecoſtes, Patriarcha ſignificauit mihi dicens: Cuius Eccleſiæ es? Conſtantinopolitanæ, Romanæ, Antiochenæ, Alexandrinæ, an Hieroſolymitanæ? Ecce omnes vnà cum ſubditis ſibi prouinciis adunatæ ſunt. Igitur ſi es Catholicæ Eccleſiæ, vnire, ne fortè extraneam & nouam viam conuerſatione tua reperiens patiaris quod non ſperas. Ad quos dixi: Catholicam Eccleſiam Deus omnium eſſe prænunciauit, rectam & ſalutarem fidei in ſe habitæ confeſſionem, Petrum beatum dicens in quibus ſe benè confeſſus eſt. Verumtamen diſcam confeſſionem, ſupra quam omnium Eccleſiarum facta eſt vnitas, & ab eo quod benè geſtum eſt nequaquam alienabor. Et aiunt: Licèt non habeamus ſuper hoc iuſſionem, dicimus, vt efficiaris penitus inexcuſabilis. Duas fatemur operationes ob diuerſitatem, & vnam propter vnitionem. Duas propter vnitatem aſſeritis factas, an præter has, dixi, aliam? Non, inquiunt, ſed duas vnam propter vnitionem. Caruimus, dixi, rebus, nobiſmetipſis ſine ſubſiſtentia fidem, & ſine exiſtentia Deum fingentes. Si enim in vnam con-

fundimus duas propter vnitionem, & rurſus in duas ſeparamus vnam propter differentiam, non erit vnalitas, neque dualitas, operationibus inuicem ſeparatis ſemper, & patrantibus inoperatiuum & penitus inſubſtantiuum eum cui inerant. Quod enim ex natura nullum habet qui auferri poſſit, vel aliqua ratione viciſſitudinis commutari & intercidere motum, omni caret ſubſtantiâ ſecundum patres, non habens operationem ſubſtantialiter ſe characterizantem. Hoc itaque dicere nequeo. neque enim ſic edoctus ſum à ſanctis Patribus confiteri. quod libuerit vobis, poteſtatiui cùm ſitis, facite. Ergo audi, dixerunt. Viſum eſt dominatori & Patriarchæ per præceptum Papæ Romani, vt anathematizeris niſi obedias, & deſtinatam ab eis perferas mortem. Quod à Deo ante omne diffinitum eſt ſæculum, finem accipiat, ferens ſibi gloriam ante omne ſæculum ſcitam, illis cùm hæc audirem, reſpondebam. Et vt cognoſcas, & additamentum orationis & deprecationis facias Deo; manifeſta tibi quæ denunciata ſunt mihi exhibui: rogans quatinus hæc domno Thio, & ſanctis Patribus qui illic ſimul cum eo ſunt, nota conſtituas

eiuſdem rei gratiâ. ANASTASIVS.

HÆC iuſſit mihi tranſcribere & nota facere ſanctiſſimis vobis. quo & ex his motione comperta, communem omnes pro communi matre noſtra, Catholica videlicet Eccleſia, & nobis indignis ſeruis veſtris afferatis Domino precem, ad roborandum omnes, & nos quoque, in illa vobiſcum perſeuerantes, ſecundum, piè in ipſa prædicatam à ſanctis Patribus orthodoxam fidem. Magnus enim in toto mundo timor habetur, cùm hæc perſecutionem conſonanter ab omnibus patiatur. niſi ſua gratia conſuetè præſtet auxilium is, qui ſemper auxiliatur, ſemen pietatis ſaltem ſeniori Romæ relinquens; nobis non mentientem ad Apoſtolorum habitam principem repromiſſionem ſuam confirmans.

EIVSDEM S. ANASTASII MONACHI DISCIPVLI S. ABBATIS Maximi, ad commune Monachorum apud Caralim conſtitutorum Collegium.

MVLTA ſcribere nos etiam præter votum tempus prohibuit. Omnia verò in vno nota facimus verbo ſanctiſſimis vobis. Hi qui alterius ſunt partis diffinitione immobili vt eſt, & propriæ maximè profeſſionis conſtitui paternam non malunt doctrinam, ſed alterius impelluntur opinionibus, quas & dinumerare operoſum de cetero duco. Modò ergo ab inexiſtentia ad inconuenientiam tranſlati ſunt : id eſt ex eo quod neque vnam, neque duas dicunt, ad prædicandum duas & vnam, id eſt tres in vno eodémque Chriſto voluntates & operationes traducti. quod neque patrius, neque ſynodicus, neque phyſicus ſermo decreuit : ſed neque priſcorum & deinceps hæreticorum furor ea-

tenus adinuenit, ſciens inanem tanquam vitio proprio corruptam eandem opinionem. Si enim diuerſæ ex diuerſis compoſitum ſuſtantiis characterizant naturaliter proprietates, vtpote nullatenus adempta naturarum diuerſitate propter vnitionem, ſed ſalua potiùs proprietate vtriuſque naturæ, & in vnam perſonam & vnam ſubſiſtentiam concurrente, quemadmodum ſancta Chalcedonenſis ſynodus ait. & is Deus ex Deo patre, & homo ex homine ſemper virgine matre, idem ipſe exiſtens cognoſcitur iuxta naturam natus, quanquam incorporaliter & ſine cauſa; corporaliter autem ex hac propter cauſam, ſalutem videlicet noſtram: quomodo poſſibile eſt, vnam eandemque perſonam, id eſt vnum eundémque Chriſtum Dominum noſtrum & Deum, ſuper duas etiam alia ſecundum ipſos proprietate naturaliter figurari, ad certitudinem eorum, ex quibus, & in quibus, & quæ eſt? Si enim eædem creduntur etiam per aliam, id eſt per tertiam, quæ & per dualitatem, voluntates & operationes eius, quæ ſecundum naturam ſunt: neceſſe eſt vt identitate exhibitionis indiſſimilitas cogno-

ſcatur exiſtentiæ,& ſit idem duabus vna, id eſt alterutris tres, ſiue naturales, ſiue ſubſtantiales. Verùm, naturales quidem non, ſed ſecundum illos ſubſiſtentialis, aggregéntque ob hoc aduerſus eum iam aut tres ſubſtantias, aut totidem ſubſiſtentias,& ſecundum ipſum æqui numeri proprietates, increatam videlicet & creatam, & neutram, id eſt inexiſtentem. Inexiſtens enim eſt, quod neutrius per naturam participatur, ita vt etiam identitate,quæ ad eam, id eſt tertiam eſt, ſecundum illos inexiſtentes ſint & duæ naturæ, & naturales ipſius voluntates & operationes. At verò ſi non eadem, ſed alia, exceptis his ex quibus eſt credendus, in eo per tertiam aiunt, eundem ſecundum eandem, rurſus proferunt in-inexiſtentiam, velut is qui medius inter neutram harum exiſtat, increatam ſcilicet natura ſua, & creatam ſubſtantiam atque virtutem. aut enim ſubſiſtentialem volunt hanc eſſe, aut compoſitam, aut Dei virilem, aut vnitoriam propter adunationem. Nam non ſolùm, vt dictum eſt, hanc non exiſtentem introducunt, quod ſecundum nihil eorum ex quibus eſt natura hunc characterizet: verum-

verumetiam à naturali cognatione, quam habet cum Deo & patre, reddunt externum. Minus enim dicendum, quia perhibent eum etiam à congenita proprietate, quam habet ad intemeratam matrem & virginem, alienum: quaſi ſecundum neutrum horum habeat compoſitam, aut ſubſiſtentialem, aut deiuirilem, aut vnitoriam propriam voluntatem & operationem. Verùm patris quidem incompoſitam ſine principio habet, & ſubſtantialem atque diuinam; matris verò creatam naturâ & humanam. Deinde etiam diuiſas naturas, ex quibus ipſe eſt, inferunt, quaſi per operationem, & non per ſubſiſtentiam ſibi vnitas innoteſcat, ſi propter vnitatem vnam operationem dogmatizent. quod hi qui in diuiſione corrupti ſunt dicunt, affectuoſam hanc eſſe operationem fabulosè fingentes. Sic autem & confuſioni locum tribuentes, & deiuirilem ſecundum Seuerum malè interpretantur, vnam hanc, ſed non duas ſecundum vnitionem diuinam natura & virilem ſignificare contendentes, & hac deiuiri quandam naturam, ſed non virum factum Deum ſibimet ſubinducunt. præſertim cùm hoc

præuidens etiam verè deiphantor Dionyſius, non vnam vocauerit hanc, ſed noua quadam Deiuirili nobis eum dixerit operatione conuerſatum. Oſtendens non alteram ab altera diſiunctam, ſed ambas per alterutras, & alterutris connaturaliter adunatas, in eorum ex quibus, & in quibus, & quæ erat, certitudinem proferendas. Et vt paternè dicamus, cum alterius communione horum vtrumque. Itaut mirabiles quidem paſſiones, compaſſibilia verò proculdubiò miracula cognoſcantur, per omnimodam coaptationem eorum, quæ ab eo naturaliter geſta ſunt. Dupla enim omnia, & vera omnia, & vnita omnia prædicant in eo qui duplici eſt natura, ea quæ ſecundum naturam ſunt Dei præcones & patres noſtri. Quibus, vt dictum eſt, ſuum corrigere nolentes ſermonem, adhuc & ſenioris Romæ propriæ conſentire ſectæ coegerunt Apocriſiarios, vnam ſuper duas, id eſt tres ſecum prædicandi in eodem Domino noſtro Iesv Christo voluntates & operationes, ſimilem ſcientiæ ligno guſtum commiſcentes, quemadmodum & iſti fidem ex bono & malo proferunt af-

ſectantibus. Vnde & talibus circumuenientes literis, ei qui miſerat mittunt. Quia ergo in magno propter hæc periculo ſunt res penè totius Catholicæ & Apoſtolicæ Dei Eccleſiæ conſtitutæ, pro ea deprecamur & obſecramus ſanctiſſimos viros, ne hanc deſpiciatis periclitantem, ſed adjuuetis tempeſtatibus laborantem, ſcientes in tempore tribulationis dilectionem, quæ in Spiritu ſancto eſt, naſci. & ſi poſſibile eſt vos tranſire citiùs, quaſi alia pro cauſa, ad ſenioris Romæ pios & firmos vt petram viros. qui videlicet vobiſcum tutores noſtri ſunt ſemper & propugnatores feruentiſſimi veritatis, obſecrare hos ſupplicatoriis vocibus & lacrymis pro omnibus Chriſtianis, quatinus mercedem à Domino ſortiantur. omnibus ſimiliter & ſibimet abſque nouitate recens inuenta ſeruantes orthodoxam fidem, & nihil ſuper ea minus plúſve ſuſcipientes vel approbantes, præter quæ diffinita ſunt à ſanctis Patribus ac ſynodis, vt boni ſtudij ſui æmulatione hoc maximum cum Dei auxilio directè proſequentes opus, cum illis ſiue nunc, ſiue in die iudicij, Dominum habeant debitorem,

quem nimirum habuerunt in talibus creditorem , non aliud quid præter ſe, ſed ipſum totum; totis vobis atque illis in æternas delicias & refectionem do. nantem. quem & nos habere aduerſus Arrianos qui continuantur hîc ſupplicate Deo, beati & noſtræ ad Deum deductionis præuij, cùm ſimus egeni, paupe- res, & indigni ſerui veſtri.

TOMVS CONTINENS RELATIONEM DE DOGMATIBVS, quæ mota ſunt inter S. Maximum & Theodoſium Epiſcopum Cæſareæ Bithyniæ, ſeu Conſules qui cum eo erant.

QVÆ mota ſunt de immaculata noſtra Chriſtianorum fide, atque ſubintroducta contrariorum nouitate, inter Abbatem MAXIMVM & THEODOSIVM Epiſcopum Cæſareæ Bithyniæ, neceſſarium duxi manifeſta facere omnibus vobis, qui in orthodoxia conſiſtitis: vt cùm certiùs de his ſcire viſi fueritis, glorificetis magis ac magis amatorē hominum Deum, qui dat verbum in apertione oris timentium ſe. ne fortè more ſolito veritatis inimici huic contraria diffamantes, corda veſtra conturbent. Igitur nono Kal.

Septembrias, quæ nunc tranſacta eſt quartædecimæ indictionis, exiuit ad eum in exilium, in quo poſitus ſeruabatur, id eſt ad caſtrum Bizyæ, prædictus Epiſcopus Theodoſius, ex perſona, vt dixit, Petri Conſtantinopolitani Præſulis miſſus, nec non & PAVLVS ac THEODOSIVS Conſules, vt faſſi ſunt, & ipſi ex perſona Imperatoris directi. Et cùm aſcendiſſent ad prædictum Monachum MAXIMVM in locum, in quo retruſus habebatur, ſederunt, & præceperunt etiã & ipſum ſedere. Aderat autem cum illis etiam Epiſcopus Bizyæ. Et dicit ad eum Theodoſius Epiſcopus, Quomodo habes Abba? Et Maximus ad eum: Sicut prædeſtinauit Deus ante omnia ſæcula prouiſoriam fore circa me diſpenſationem, ſic habeo. THODOSIVS. Ergóne prædeſtinauit Deus ante omne ſæculum quæ circa ſingulos ſunt? MAXIMVS. Si præſciuit, vtique & prædeſtinauit. THEODOSIVS. Quid eſt hoc ipſum quod aſſeris, præſciuit & prædeſtinauit? MAXIMVS. Præſcientia eſt cogitationum & ſermonum & operum quæ ex nobis ſunt: prædeſtinatio verò eorum eſt quæ ex nobis non accidunt.

THEODOSIVS. Quæ ſunt illa, quæ ex nobis ſunt, & quæ ex nobis non ſunt? MAXIMVS. Vt liquido patet, omnia ſciens dominus meus probando interrogat ſeruum ſuum. THEODOSIVS. Per veritatem Dei ignorans & diſcere volens percontatus ſum differentiam eorum quæ ſunt ex nobis, & quæ non ſunt ex nobis, & qualiter quædam ſub præſcientia Dei, quædam verò ſub prædeſtinatione conſiſtant. MAXIMVS. Ex nobis ſunt voluntaria omnia, id eſt virtutes & vitia. Non ex nobis autem ſunt illationes accidentium nobis pœnalium modorum, vel his contrariorum. Neque enim ex nobis eſt vel nocens languor, vel lætificans ſanitas, licet operatrices horum cauſæ ex nobis exiſtant. vt puta intemperãtia cauſa eſt languoris, quemadmodum temperantia cauſa eſt ſanitatis. Et regni cæleſtis cauſâ mandatorum cuſtodia, quemadmodum & ignis æterni horum tranſgreſſio. THODOSIVS. Ergóne propter hoc tribularis in exilio iſto, quoniam digna quædam hac tribulatione geſſiſti? MAXIMVS. Rogo vt Deus hac tribulatione remetiatur exceſſus meos, quibus ei peccaui in prænua-

ricatione iuſtificationum mandatorum ſuorum. THEODOSIVS. Non eſt etiam probationis cauſa tribulatio multis illata? MAXIMVS. Probatio Sanctorum eſt, vt ſcilicet per tribulationes vitæ hominum manifeſtentur affectus eorum, qui ſunt circa id quod eſt naturaliter bonum, ſibimet inſinuantes ignotas omnibus virtutes ſuas, vt in Iob & Ioſeph. Siquidem alter ad manifeſtationem abſconſæ fortitudinis temptabatur, alter verò ad declarationem ſanctificatoriæ pudicitiæ probabatur. Et omnis ſanctus non ſponte tribulatus ad quaſdam huiuſcemodi diſpenſationes tribulatur: vt per infirmitatem qua permittitur moleſtiam pati, ſuperbum & apoſtatam draconem conculcet, id eſt diabolum. Patientia enim probationis opus eſt in vnoquóque Sanctorum. THEODOSIVS. Per veritatem Dei benè dixiſti, & confiteor vtilitatem. & quærebam in talibus ſemper diſputare vobiſcum. Sed quia pro alio capitulo ego & domini mei futuri Patricij profecti ſumus, & per tot interualla locorum aduenimus, rogamus te quæ à nobis proferuntur ſuſcipere, & totum orbem lætificare. MAXIMVS.

Quæ ſunt hæc, domine? vel quis ego, & vnde ſum, vt in his quæ protenduntur mihi, conſenſus meus totum lætificet orbem? THEODOSIVS. Per veritatem Domini noſtri IESV CHRISTI, quod dico tibi ego & domini mei futuri Patricij, ex ore domini noſtri Patriarchæ ac pij domini orbis audiuimus. MAXIMVS. Iubete, domini mei, dicere quæ vultis & quæ audiſtis. THEODOSIVS. Rogat Imperator & Patriarcha per nos, cognoſcere à te, qua pro cauſa non communices throno Conſtantinopolitano. MAXIMVS. Habetis ſuper hoc præceptionem in ſcriptis à piiſſimo Imperatore, vel Patriarcha? THEODOSIVS. Non debueras, domine, nobis incredulus eſſe. Licèt enim exiguus ſim, ſed Epiſcopus audior, & iſti domini mei pars ſenatus exiſtunt. Nec venimus ad temptandum te, abſit. MAXIMVS. Quoquomodo veniſſetis ad ſeruum veſtrum, ego abſq; omni reuerentia dico cauſam ob quam non communico throno Conſtantinopolitano. Verumtamen etſi aliorum eſſet fas percontandi qua pro cauſa, veſtrum non eſſet, qui me cauſam certius noſtis. Scitis nouitates quæ factæ ſunt à

ſexta indictione tranſacti circuli, incœptas ab Alexandria per nouem Capitula à Cyro, qui neſcio quo pacto illic factus eſt Præſul. quæ videlicet firmata ſunt à throno Conſtantinopolitano. necnon & alias immutationes, additionéſque ac diminutiones, quæ factæ ſunt in Concilio à Sergio, Pyrrho, ac Paulo, qui Eccleſiæ Byzantij præfuerunt. quas videlicet nouas adinuentiones eſſe, omnis noſter orbis agnoſcit. Hac pro cauſa non communico ego ſeruus veſter Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ. Tollantur offendicula, quæ poſita ſunt à prædictis viris, cum eiſdem ipſis qui poſuerunt hæc, quemadmodum dixit Deus: *Et lapides à via proiicite.* & planam & detritam, atque ab omni ſpinoſæ hæreſeos prauitate liberam viam Euangelij gradiantur. & tum inueniens quemadmodum erat incedo & ipſe abſque omni hortatu humano. Donec autem ſuper offendiculis poſitis, & his qui poſuerũt ea, gloriantur Præſules Conſtantinopolitani, nullus ſermo vel modus eſt, qui mihi perſuadeat illis communicare. THEODOSIVS. Nunquid malum quid confitemur, vt ſeparare te huius rei cauſam conueniat à

communione noſtra? MAXIMVS. Quia vnam operationem dicentes deitatis & humanitatis Dei & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, confunditis tam Theologiæ quàm diſpenſationis ſermonem. Si enim credere oportet Patribus, qui aſſerunt, quorum eſt operatio vna, horum & ſubſtantia vna, quaternitatem facitis ſanctam Trinitatem, quaſi congenita verbo facta carne ipſius: quæ etiam careat cognata identitate, quam nobiſcum, & cum ea quæ ſe peperit, naturaliter habet. & rurſus perimentes operationes, & vnam voluntatem aſſeuerantes deitatis ipſius & humanitatis, adimitis eius bonorum diſtributionem. Si enim nullam habet ſecundum illos qui hoc ſanxerunt operationem, perſpicuum eſt quòd licèt velit, miſereri non poſſit. detruncata nimirum eius operatione bonorum. ſed duntaxat operatione naturali excepta, nihil eorum quæ ſunt operari vel agere conſtat. Alias autem & carnem facitis voluntate quidem concreatricem omnium ſæculorum, & eorum quæ ſunt in eis, Patri & Filio ac Spiritui ſancto. naturâ verò creatam, vel vt veriùs dicamus non habentem initium

voluntate, ſi diuina voluntas ſine initio eſt, vtpote quæ ſit deitatis ſine initio exiſtentis, naturâ verò recens. Quod non ſolùm omnem ſenſum excedit, ſed & omnem impietatem. Non enim dicitis abſolutè tantùm vnam voluntatem, ſed & iſtam diuinam. Diuinæ verò voluntatis nemo poteſt initium excogitare temporale, vel finem. Nam nec diuinæ naturæ, cuius eſt ſubſtantialis voluntas. Rurſus autem aliam introducentes nouitatem, adimitis omnimodis omnia ſignificantia & commendantia diuinitatem & humanitatem Chriſti, legibus & typis ſancientes, neque vnam neque duas in eo voluntates aut operationes dicendas. quod rei eſt eſſentiam non habentis. Nihil enim eorum quæ ſunt, ſi intellectuale eſt, priuatur voluntatem habente virtute ac operatione; ſi ſenſuale, ſentiente operatione; ſi germinabile, creſcente ac alente operatione; ſi penitus inanimale eſt, & ea quæ ex more dicitur vita caret, operatione ac oportunitate. & indicant omnia quæ ſic ſunt opitulatiua ſenſibus ſenſualium. operatio enim talium eſt, ſubici vtique viſui per apparitionem ſuam, auditui per ſonum,

odoratui per odorationem quandam amplexibilem, guſtui per quoſdam humores, & tactui per reciprocam impreſſionem. Sicut enim operationem viſus dicimus videre, ita & viſorum videri, & cætera omnia ſecundum eundem aſpicimus fieri modum. Si igitur nihil eorum quæ ſunt eſt omni penitus operatione deſtitutum, dominúſque noſter & Deus (propitius eſto Domine) nullam habet naturalem voluntatem vel operationem in vtríſque, ex quibus, & in quibus, & quæ eſt, quomodo poterimus aut eſſe, aut vocari Dei cultores, ſecundum nullum modum exiſtere cum voluntate vel operatione dicentes, qui adoratur à nobis, Deum? Expreſsè námque à ſanctis Patribus edocemur, cùm dicunt: Quod enim nullam virtutem habet, neque eſt, neque aliquid eſt, neque eſt quæuis eius omnino poſitio. THEODOSIVS. Quod factum eſt per diſpenſationem, ne accipias vt ratum dogma. MAXIMVS. Si non eſt ratum eorum dogma, qui hunc recipiunt, typus qui ſancit & lex nullam dicendam Domini voluntatem vel operationem, quarum detruncatio inexiſtentiam indicat eius, qui fuerit his pri-

uatus, qua pro cauſa barbaricis & ſine Deo gentibus me abſque honore tradidiſtis? Qua pro cauſa damnatus ſum ad habitandum Bizen, & conſeruorum meorum alter quidem Perberim, alter verò Meſembriám? THEODOSIVS. Per Deum, qui me iudicaturus eſt, & quando factus eſt dixi, & nunc idipſum dico, quia malè, & ad læſionem multorum factus eſt typus. Verùm occaſio facta eſt vt exponeretur alterna lis orthodoxorum ſuper operationibus & voluntatibus altercantium: & vt omnes pace mutua fruerentur, conſiderauerunt quidam huiuſmodi voces ſilentio comprimendas. MAXIMVS. Et quis fidelis ſuſcipit diſpenſationem taceri facientem voces, quas dici per Apoſtolos, & Prophetas, atque doctores Deus omnium diſpenſauit? Et inſpiciamus, domine magne, in quod malum deueniat tractatum Capitulum iſtud. Si enim Deus poſuit in Eccleſia primò Apoſtolos, ſecundò Prophetas, tertiò Doctores ad perfectionem

Marc. 13. 37. ſanctorum, dicens in Euangelio Apoſtolis, & per eos his qui poſt ipſos ſunt:

Matt. 10. 40. *Quod vobis dico, omnibus dico.* Et iterum:

Luc. 10. 16. *Qui recipit vos, me recipit: & qui vos ſpernit,*

me ſpernit, manifeſtum eſt ac perſpicuum, quòd qui non recipit Apoſtolos, & Prophetas & Doctores, ſed ſpernit voces eorum, ipſum Chriſtum ſpernit. Inſpiciamus autem & aliud. Deus eligens excitauit Apoſtolos, & Prophetas, atque Doctores ad perfectionem Sanctorum. At verò diabolus falſos Apoſtolos, & falſos Prophetas, & falſos Doctores contra pietatem eligens excitauit; quo & vetus lex impugnetur & Euangelica. Falſos autem Apoſtolos, & falſos Prophetas, & falſos Doctores ſolos hæreticos intelligo, quorum ſermones & cogitationes peruerſæ conſiſtunt. Sicut ergo is, qui veros Apoſtolos, & Prophetas, & Doctores recipit, Deum recipit: ita & qui falſos Apoſtolos, & falſos Prophetas, & falſos Doctores recipit, diabolum recipit. Igitur qui pariter cum ſceleſtis & immundis hæreticis ſāctos eiecit, (ſuſcipite me dicentem veritatem) Deum liquidò cum diabolo pariter condemnauit. Itaque ſi examinantes nouitates, quæ temporibus noſtris effectæ ſunt, eas ad hoc deueniſſe inuenerimus ſummum malum, videte ne fortè pacem prætendentes, apoſtaſiâ reperiamur languêre, &

prædicare. quam præcurſuram fore Antichriſti aduentum ſacratiſſimus dixit Apoſtolus. Hæc abſque ſubtractione dixi vobis, domini mei, vt parcatis vobiſmetipſis, & nobis. Iubetis vt hæc ſcripta in libro cordis mei habens, ingrediar & communicem in Eccleſia, in qua hæc prædicantur, & fiam communicator eorum, qui veraciter quidem Deum, falsò verò diabolum cum Deo eiciunt? Ne fiat mihi à Deo, qui propter me ſecundum me factus eſt abſque peccato. Et genu flexo dixit: Quicquid iuſſeritis in ſeruum veſtrum facere, facite. Ego his, qui hæc recipiunt nunquam communicabo. Et ceu gelidi facti ſuper his quæ dicta fuerant, deorſum capita ſummittentes, ſiluerunt per multam horam. & annuens, atque Abbatem Maximum Theodoſius intuitus dixit: Nos fidè dicimus tibi dominum noſtrum Imperatorem, quòd te communicante tollat typum. Maximvs. Multum adhuc diſtamus abinuicem. Quid faciemus de confirmata ſynodicè voce vnius voluntatis in eiectionem omnis operationis à Sergio, Pyrrho, ac Paulo? Theodosivs. Illa Charta depoſita eſt, & proiecta.

Maximvs.

Maximvs. Depoſita eſt ex lapideis parietibus, non tamen ex intellectualibus animabus. Suſcipiant damnationem horum, quæ Romæ ſynodicè prolata eſt per pia dogmata, ſeu regulas, & ſoluitur medius paries, atque hortatione non indigebimus. Et ait Theodoſius Epiſcopus: Non eſt firmata ſynodus quæ Romæ celebrata eſt, quoniam ſine iuſſione facta eſt Imperatoris. Maximvs. Si ſynodos quæ factæ ſunt iuſſiones Imperatorum firmant, & non pia fides; recipe Synodos, quæ cõtra homouſion factæ ſunt. nam iuſſione Principum ſunt patratæ. Primam videlicet in Tyro, ſecundam in Antiochia, tertiam in Seleucia, quartam in Conſtantinopoli ſub Eudoxio Arriano, quintam in Nice, quæ eſt in Thrace, ſextam in Sirmio; & poſt hæc multo pòſt ſeptimam in Epheſo ſecundam, cui Dioſcorus præfuit. Omnes enim has Imperatorum iuſſio aggregauit. Attamen omnes damnatæ ſunt propter impietatem infidelium dogmatum ab eis confirmatorum. Quare autem non abicitis eam, quæ depoſuit Paulum Samoſatenum ſub ſanctis & beatis Dionyſio Papa Romano, & Dionyſio Alexan-

drino, atque Gregorio miraculorum patratore, qui eidem præfuit Synodo, quoniam non eſt iuſſione facta Imperatoris? Qui præterea canon promulgat, ſolas illas approbandas ſynodos, quæ Imperatoris iuſſione ſunt congregatæ? Verùm etſi omninò iuſſione Imperatorum ſynodos aggregetis, illas nouit ſanctas & probabiles Synodos pius Eccleſiæ canon, quas rectitudo dogmatum approbauit. Sed & bis, quemadmodum nouit Dominus meus, & alias docet, fieri ſynodos in omni prouincia per ſingulos annos regula ſancit, iuſſionis Imperialis nullam memoriam faciens, ad tuitionem ſalutaris fidei noſtræ, & correctionem omnium Capitulorum, quæ diuinæ non conueniunt Eccleſiæ legi. Et dixit Theodoſius Epiſcopus: Ita eſt vt aſſeris. Dogmatum quippe rectitudo Synodos roborat. Verumtamen non recipis libellum Mennæ, in quo vnam voluntatem & vnam operationem Chriſti dogmatizauit? MAXIMVS. Ne det Dominus Deus. Vos non recipitis, ſed eiicitis omnes Doctores, qui poſt ſanctum Chalcedonenſe Concilium decertauerunt aduerſum Seueri execrabilem hæ-

reſim : & ego habeo recipere libellum Mennæ, qui poſt Concilium fuit, per quem liquidò ſentire dinoſcitur cum Seuero, & Apolinario, & Macedonio, & Arrio, ac omni hæreſi, & accuſat Concilium, immò perfectè reiicit per ea quæ dogmatizauit? THEODOSIVS. Quid ergo, penitus non recipis vnam operationem? MAXIMVS. Et quis dicit vnam operationem ex probabilibus magiſtris Eccleſiæ? Et attulit Theodoſius ſcripta, quæ falsò ab eis ferebantur eſſe ſanctorum Iulij Romani, & miraculorum factoris Gregorij, atque Athanaſij teſtimonia, & legit ea. Et dixit Maximus: Timeamus nunc Deum, & ne velimus irritare illum in hæreticorum prolatione teſtimoniorum. Nullus enim ignorat hæc impij eſſe Apolinarij. Ergo ſi alia forſan habes, oſtende. Nam hæc proferentes, plus credere cunctis perſuadetis, quòd ſecundum veritatem impij Apolinarij & nequam cum eo ſentientium opinionem renouaſſetis. Et profert idem Epiſcopus Theodoſius ſub nomine Chryſoſtomi duo teſtimonia, quæ agnoſcens Abba Maximus ait: Hæc Neſtorij ſunt, qui perſonalem in Chriſto dualita-

tem veſanè dogmatizauit. Et ſtatim furore ferueſcens Theodoſius dixit: Domne Monache, Satanas locutus eſt per effrænatum os tuum. MAXIMVS. Ne triſtetur dominus meus contra ſeruum ſuum. Et mox ſumens oſtendit ei eaſdem voces eſſe Neſtorij, & in quibus ſermonibus eius iacerent. THEODOSIVS. Deus nouit, frater, hæc teſtimonia Patriarcha mihi dedit. Verùm ecce, alia quidem horum dixiſti Apolinarij, alia verò Neſtorij. Et producto ſancti Cyrilli teſtimonio, quod ait, vnam atque cognatam per vtrámque demonſtrans operationem, dixit: Quid ad hæc dicis? MAXIMVS. Sunt quidam oſtendentes illud in veritate per additionem poſitum in interpretatione Euangelij, quæ facta eſt ex hoc ſancto patre, à Timotheo Helluro. Verùm, ſit ſecundum vos eius. Scrutemur igitur ſenſum paternarum vocum, & cognoſcamus veritatem. THEODOSIVS. Hoc non permitto fieri. Simplices enim voces neceſſarium habes recipere. MAXIMVS. Dic mihi differentiam deprecabilis factus vocum ad varias. THEODOSIVS. Vt ſicuti eſt recipias vocem, & ne ſcruteris ſenſum

ipſius. Et Maximus. Euidenter,inquit, nouas & extraneas Eccleſiæ etiam ſuper vocibus introducitis leges. Si ſecundum vos non oportet ſcrutari voces Scripturarum ac patrum, abicimus omnem ſcripturam, veterem ſcilicet, atque nouam. Audiui enim dicentem Dauid: *Beati qui ſcrutantur teſtimonia eius, in toto corde exquirunt eum.* præſertim cùm nemo ſine ſcrutinio poſſit exquirere Deum. Et rurſus: *Da mihi intellectum, & ſcrutabor legem tuam, & cuſtodiam illam in toto corde meo.* Tanquam ſcrutinio agente ad cognitionem legis atque ſcientiæ, cum deſiderio perſuadeat dignis ex corde eam cuſtodire per completionem ſanctorum quæ in ea poſita ſunt mandatorum. Et iterum: *Mirabilia teſtimonia tua, ideo ſcrutata eſt ea anima mea.* Quid autem parabolas, & ænigmata, & obſcuros ſermones ſcrutari nos vult Prouerbialis ſermo? Quidue Dominus in parabolis loquens vult intelligere diſcipulos ſuos, parabolarum edocens ſenſum? Quid etiam præcipiens, *Scrutamini ſcripturas*, vtpote teſtimonium perhibentes de ſe? Quid & primus Apoſtolorum Petrus docere vult, *De qua ſalute exquiſierunt atque*

Pſal. 118. 2.
Ibid. 34.
Ibid. 129.
Ioan. 5. 39.
1 Pet. 1. 10

ſcrutati ſunt Prophetæ, dicens? Quid verò Paulus diuinus Apoſtolus, dicens:
2.Cor.4.3. *Si opertum eſt Euangelium, ſed in his qui pereunt eſt opertum, in quibus ſæculi huius excæcauit oculos mentis eorum, vt non luceat eis illuminato ſcientiæ Chriſti.* Vt apparet, ſimiles nos vultis eſſe Iudæis, qui ſimplicibus, vt dicitis, vocibus, id eſt ſola litera, veluti quadam mole mentem obruentes, euulſi ſunt à veritate, velamen habentes in cordibus ſuis, vt non intelligant ſpiritum, qui propriè eſt & occultatur in
2.Cor.3.6. littera. Vnde & ait: *Littera quidem occidit, ſpiritus verò viuificat.* Certus efficiatur dominus meus, quia ego nullatenus patiar ſuſcipere vocem abſque ſenſu qui rejacet in ipſa, ne fiam manifeſtus Iudæus. At verò THEODOSIVS hoc audito ait: Vnam operationem Chriſti ſubſiſtentialem debemus dicere. MAXIMVS. Inſpiciamus malum quod ex hoc gignetur, & fugiamus externam hanc vocem. hæreticorum enim eſt tantum, qui deorum multitudinem colunt. Si enim ſubſiſtentialem Chriſti dixerimus vnam operationem, cùm non aptetur aliquando ſecundum ſubſiſtentiam Patri & Spiritui Filius, haud dubium quin nec ſecun-

dum ſubſiſtentialem operationem: cogemur quemadmodum Filio, ita & Patri & Spiritui ſubſiſtentiales operationes tribuere. & ſecundum vos, quatuor operationes habebit beata diuinitas, tres ſegregatiuas perſonarum in quibus eſt, & vnam communem ſignificatiuam ſocietatis, quæ eſt ſecundum naturam trium ſubſiſtentiarum. & ſecundum Patres, ſi duntaxat eorum doctrinam recipimus, quadripertita erimus Deitate languentes. Naturalem quippe, non ſubſiſtentialem omnem eſſe decernunt operationem. Et ſi hoc verum eſt, ſicut re vera eſt, quatuor naturas, & quatuor naturâ Deos differentes ab inuicem ſubſiſtentiâ & naturâ dicere apparebimus. Verumtamen, quis dixit, aut contemplatus eſt ſeorſum habitam operationem cuiuſpiam eorum quæ ſub aliqua ſpecie rediguntur, & ſub communi diffinitione ſpeciei natura taxantur? Numquam enim aliquando fit id quod naturâ commune eſt, vnius & ſolius cuiuſlibet proprium. Subſiſtentialia námque indicia, vtputa naſi prolixitas ſeu breuitas, aut oculorum albedo, aut caluitium, & quæcúmque ſunt talia, quæ deputatiua acci-

ſcrutati ſunt Prophetæ, dicens? Quid verò Paulus diuinus Apoſtolus, dicens:
2. Cor. 4. 3. *Si opertum eſt Euangelium, ſed in his qui pereunt eſt opertum, in quibus ſæculi huius excæcauit oculos mentis eorum, vt non luceat eis illuminato ſcientiæ Chriſti.* Vt apparet, ſimiles nos vultis eſſe Iudæis, qui ſimplicibus, vt dicitis, vocibus, id eſt ſola litera, veluti quadam mole mentem obruentes, euulſi ſunt à veritate, velamen habentes in cordibus ſuis, vt non intelligant ſpiritum, qui propriè eſt & occultatur in
2. Cor. 3. 6. littera. Vnde & ait: *Littera quidem occidit, ſpiritus verò viuificat.* Certus efficiatur dominus meus, quia ego nullatenus patiar ſuſcipere vocem abſque ſenſu qui rejacet in ipſa, ne fiam manifeſtus Iudæus. At verò THEODOSIVS hoc audito ait: Vnam operationem Chriſti ſubſiſtentialem debemus dicere. MAXIMVS. Inſpiciamus malum quod ex hoc gignetur, & fugiamus externam hanc vocem. hæreticorum enim eſt tantum, qui deorum multitudinem colunt. Si enim ſubſiſtentialem Chriſti dixerimus vnam operationem, cùm non aptetur aliquando ſecundum ſubſiſtentiam Patri & Spiritui Filius, haud dubium quin nec ſecun-

dum ſubſiſtentialem operationem: cogemur quemadmodum Filio,ita & Patri & Spiritui ſubſiſtentiales operationes tribuere. & ſecundum vos,quatuor operationes habebit beata diuinitas, tres ſegregatiuas perſonarum in quibus eſt, & vnam communem ſignificatiuam ſocietatis, quæ eſt ſecundum naturam trium ſubſiſtentiarum. & ſecundum Patres, ſi duntaxat eorum doctrinam recipimus, quadripertita erimus Deitate languentes. Naturalem quippe, non ſubſiſtentialem omnem eſſe decernunt operationem. Et ſi hoc verum eſt, ſicut re vera eſt, quatuor naturas, & quatuor naturâ Deos differentes ab inuicem ſubſiſtentiâ & naturâ dicere apparebimus. Verumtamen, quis dixit, aut contemplatus eſt ſeorſum habitam operationem cuiuſpiam eorum quæ ſub aliqua ſpecie rediguntur, & ſub communi diffinitione ſpeciei natura taxantur? Numquam enim aliquando fit id quod naturâ commune eſt, vnius & ſolius cuiuſlibet proprium. Subſiſtentialia námque indicia, vtputa naſi prolixitas ſeu breuitas, aut oculorum albedo, aut caluitium,& quæcúmque ſunt talia, quæ deputatiua acci-

dentia ſunt numeris ab inuicem differentibus. Omnis enim homo, vt aliquid natura exiſtens, ſed non vt quis, ſubſiſtentia dinoſcitur operari ſecundum categoricam rationem, quæ tam ſingulariter quàm communiter intelligitur, necnon & dicitur. Vt puta animal rationale mortale, quod eſt generalis ſecundum nos rationis. Omnes enim eandem percipimus vitam, & eandem rationabilitatem, & flexum & deflexum, & ſedere, & ſtare, & loqui, & tacere, & videre, & audire, & tangere. quæ ſunt rationis, quæ communiter in nobis intelliguntur. Non itaque oportet innouare voces non habentes vim, vel ſacræ Scripturæ, vel patrum, aut naturalem, ſed exteram, & verſutiis hominum adinuentam. Verumtamen oſtende mihi hanc poſitam in quouis Patre, & iterum ſenſum eius qui hanc dixit inquiremus. THEODOSIVS. Quid ergo? non oportet omnimodis in Chriſto dicere vnam operationem? MAXIMVS. Secundum ſanctam Scripturã, ſanctoſque Patres, nil tale dicendum ſuſcepimus. Sed quemadmodum duas naturas Chriſtum, ex quibus & eſt, ita & naturales eius voluntates &

operationes conuenientes ſibi, cùm ſit naturâ Deus, idem ipſe ſimul & homo, credere iuſſi ſumus & confiteri.* THEODOSIVS. Verè, Domine, & nos confitemur & naturas & operationes diuerſas, id eſt diuinam & humanam, atque ipſius cum voluntate deitatem, ſed & cum voluntate humanitatem: quoniam ſine voluntate nullatenus erat anima eius. Duas autem non dicimus, ne hunc ſibimet pugnam inferentem introducamus. MAXIMVS. Ergóne duas naturas dicentes, repugnantes eas infertis propter numerum? THEODOSIVS. Non. MAXIMVS. Ergóne naturis deſignatus numerus non diuidit, ſed cùm in voluntatibus & operationibus dicitur, diuiſionis habet virtutem? THEODOSIVS. Vtique in his diuiſionem habet, & Patres numerum in voluntatibus & operationibus non dixere, fugientes diuiſionem; ſed alteram & alteram, atque diuinam & humanam, duplam, duplicem, & vt dixerunt dico, & vt faſſi ſunt fateor. MAXIMVS. Propter Dominum, ſi quiſquam tibi dixerit alteram & alteram, quot intelligis? vel duplam aut duplicem, quot intelligis? THEODOSIVS. Noui quali-

ter intelligam: duas autem non dico. Tunc conuerſus Abba Maximus ad Principes, dixit: Propter Dominum, ſi audieritis vnam & vnam, & aliam ac aliam, aut bis duas, aut bis quinque, quid intelligentes his qui hoc dicerent reſponderetis? Et dixerunt: Quoniam adiuraſti nos, vnam & vnam, duas intelligimus, & alteram & alteram, duas intelligimus, & bis duas quatuor intelligimus: ſimiliter & bis quinque decem. Et quodammodo reueritus Theodoſius reſponſionem eorum, ait: Quod non eſt à Patribus dictum non dico. Et accepto protinus Abba Maximus libro geſtorum ſanctæ ac Apoſtolicæ Synodi Romanæ, monſtrauit ſanctos Patres duas voluntates & operationes Saluatoris noſtri & Dei Ieſu Chriſti apertè dicentes. Quem acceptũ ab eo Theodoſius Conſul legit, ſed & omnia Sanctorum teſtimonia Patrum. Túncque reſpondens Theodoſius Epiſcopus dixit: Deus ſcit, niſi quia perſonaliter anathemata poſuit Synodus hæc, plus quàm omnis homo recepiſſem illam. Sed ne moras hîc faciamus. Quicquid dixerunt Patres dico, & in ſcriptis continuò facio duas natu-

ras, & duas voluntates,& duas operationes: & ingredere, nobiſcum communica, & fiat vnitas. Maximvs. Domine, non audeo ego ſuſcipere conſenſum à vobis in ſcriptis ſuper huiuſcemodi re, cùm ſim Monachus purus. Sed poſtquàm Deus ad compunctionem vos excitauit,in ſcriptis tranſmittite, id eſt Imperator,& Patriarcha, Synodúſque ipſorum. Ego enim nec his peractis communico, dum recitantur anathematizati inter ſanctam oblationem. timeo enim condemnationem anathematis. Theodosivs. Deus nouit, non reprehendo te,quia times, nec alius quiſquam. Sed da nobis conſilium propter Dominum, ſi eſt hoc poſſibile fieri. Maximvs. Quod conſilium habeo ſuper hoc dare vobis? Ite, perſcrutamini, ſi tale quid aliquando factum ſit, & poſt mortem ſolutus ſit quiſpiam à crimine quod in fidei cauſa contraxit, atque ab illata contra ſe querela ſeu damnatione. & conſentiant Imperator ac Patriarcha imitari Dei condeſcenſionem, faciátque Imperator quidem iuſſionem rogatoriam, Patriarcha verò ſynodicam deprecationem ad Papam Romanum. & profectò ſi re-

pertus fuerit mos proculdubio Eccleſiaſticus hoc præcipiens, ob rectam confeſſionem conueniet vobiſcum ſuper hoc. THEODOSIVS. Hoc profectò fit. Sed da mihi verbum, quòd ſi me miſerint, venias mecum. MAXIMVS. Domine, expedit tibi conſeruum meum, qui eſt Meſembriæ, accipere tecum magis quàm me. Ipſe enim & linguam nouit, & verebuntur eum digniùs, eo quòd per tot annos cruciatus fuerit propter Deum, & rectam fidem, quæ tenetur in Sede ipſorum. THEODOSIVS. Iurgia diuerſa habuimus ad inuicem modò, & ideò non gratanter accipio pergere cum illo. MAXIMVS. Domine, iam quia viſum eſt hoc fieri, exitus fiat eorum quæ putata ſunt, & ſequor vos quocúmque iuſſeritis. Et in his ſurrexerunt omnes cum gaudio & lacrymis, poſitíſque in terra
Synod. VII. genibus oratio facta eſt, & vnuſquiſque
Act. 4. ipſorum ſancta Euangelia, pretioſámque crucem, & imaginem Dei ac Saluatoris noſtri IESV CHRISTI, atque Dominæ noſtræ, quæ illum peperit, ſanctiſſimæ Dei genitricis ſalutauerunt: ponentes nihilominus manus ſuas ad certificationem eorum quæ dicta ſunt.

Deindéque cùm puſillum confabulati fuiſſent ad inuicem de vita, quæ ſecundum Deum agitur, & diuinorum obſeruantia mandatorum, conuerſus Theodoſius Epiſcopus ad Abbatem Maximum dixit: En, omnia ſoluta ſunt ſcandala, & facta eſt pax per Deum, & fiet. Sed propter Dominum ne celes me. non dicis per quemcúmque modum vnam voluntatem & operationem in Chriſto? MAXIMVS. Non mihi poſſibile eſt hoc aliquando dicere. Et dico cauſam, quoniam extranea vox eſt ſanctis Patribus, duarum diuerſarum naturarum vnam dicere voluntatem & operationem. Deinde verò & per omnem modum, qui dicit hoc, inueniet iure occurrentem ſibi prauitatem. Primò, quoniam ſi dixero naturalem, timeo commixtionem. Secundò, quia ſi dixero ſubſiſtentialem, diuido à patre ac Spiritu ſancto, & tres voluntates inducere apparebo mutuò ſibimet congruentes, quemadmodum & ſubſiſtentias. Tertiò, quoniam ſi dixero velut vnius vnam voluntatem & operationem, cogor & velut vnius Patris, & velut vnius Spiritus dicere, licet nolim, voluntatem & operationem. & inuenietur ſermo in multitu-

dinem Deorum cecidiſſe. Quartò, ſi dixero affectualem, Neſtorij infero perſonalem diuiſionem. Quintò, ſi dixero præter naturam, corrumpo exiſtentiam voluntatis. Corruptio quippe eſt naturæ id quod præter naturam eſt, quemadmodum Patres dixerunt. THEODOSIVS. Vnam propter vnitionem Saluatoris noſtri voluntatẽ per omnia & omnino dicere debemus, ſicut & Sergius, & Pyrrhus, benè, vt reor, intelligentes ſcripſerunt. MAXIMVS. Si iubes, domine, ſuſcipe duo ſuper hoc verba mea. Primò, quia ſi propter vnitionem vna Dei & Saluatoris noſtri, ſicut Sergius, Pyrrhus, & Paulus, ſcripſerunt, voluntas effecta eſt, alterius voluntatis ſecundum illos erit Filius Patri propter naturam, ſed non propter vnitionem, ſecundum filium habenti voluntatem, ſi non, idipſum eſt vnitio & natura. Secundò, quia ſi propter vnitionem vna ſecundum ipſos Saluatoris noſtri voluntas effecta eſt, cauſam profectò ſuam vnitionem habebit, & non aliam eorum naturam ex quibus exiſtit, & affectus, nõ naturæ, ſecundum ipſos erit apertè voluntas. naturam enim, non affectum, veritatis ratio nouit. Tertiò, ſi propter vnitionem,

vt faſſi ſunt, vna Saluatoris noſtri voluntas effecta eſt, qua voluntate aiunt ipſam fuiſſe vnitionem effectam? Non enim ea quæ per illum effecta eſt, fatebuntur vtique, ſi duntaxat veritati operam dederint, & quod eſt irrationabile fugerint. Quartò, ſi propter vnitionem vna Saluatoris voluntas effecta eſt, liquet profectò quòd ante vnitionem aut cum multis voluntatibus fuerit, aut penitus abſque voluntate. Et ſi quidem multarum erat voluntatum, diminutionem multarum pertulit, ad vnam nimirum voluntatem contractus, & conuertibilitatis perſpicuæ paſſionem ſuſcepit; multarum, quę ſibi naturaliter inerant, voluntatum diminutionem. At verò, ſi modis omnibus erat abſque voluntate, meliorem naturâ eſſe monſtrauit vnitionem, ex qua acquiſiuit voluntatem, qua natura carebat. Et iterum conuertibilis. palam profectò fecit quod naturâ ſibi non inerat, ſed adquiſiuit affectu. Quintò, ſi propter vnionem vna Saluatoris noſtri ſecundum vtraque ex quibus eſt voluntas effecta eſt, recens factus eſt voluntate Deus, idem ipſe propter vnitionem naturâ permanens ſempiternus, & voluntate homo ſine princi-

pio permanens naturâ recens. quod eſt impoſſibile, ne dixerim impium. Sextò, ſi propter vnitionem vna naturarum voluntas effecta eſt, non eſt quippiam propter eandem cauſam vna naturarum effectum natura. Et reciſo inter hæc Theodoſius Epiſcopus ſermonis ſuper his habiti impetu, dixit: Quid igitur ſit propter vnitionem, ſi nihil horum factum eſt propter eam? MAXIMVS. Incarnatum ſine mendacio factum eum qui ſine carne fuerat demonſtrauit, ipſúmque naturâ Deum & omnium conditorem, naturâ factum hominem euidenter oſtendit, non conuerſione naturæ, aut diminutione cuiuſquam eorum quæ naturæ ſunt, ſed vera ſuſceptione intellectualiter animata carne, id eſt indiminuta humanitate ab omni progenitorio ſecundum naturam crimine munda. & quod eſt ſecundum liberationis rationem mirabile reuera, & cunctis ingenti ſtupore habendum, totum in hominibus Deum, eundem integrum manentem intra ſua, totum in diuinis hominem, eundem ipſum integrè manentem, à propriis non decidentem. Receptio enim in inuicem naturarum, & naturalium quæ ſibi inſunt,

iuxta deiloquorum patrum noſtrorum doctrinam, & non tranſlatio vel caſus propter vnitionem effecta eſt, eorum qui confuſionem malignè faciunt vnalitatem, & ideò innouationibus multimodè confuſionem inducunt, & propter defectionem conſtantiæ rationis ſuæ perſequuntur pios. Quibus auditis, Theodoſius Epiſcopus viſus eſt cum reliquis, qui ſecum venerant, quod dictum fuerat ſuſcepiſſe. Et iterum idem EPISCOPVS ad Abbatem Maximum. Fac, inquit, caritatem: quid eſt quod dixiſti nobis, quia nullus vt quis ſubſiſtentiam, ſed vt quid naturam operatur? Aſtat enim mihi non intelligenti quod dictum eſt. MAXIMVS. Nullus vt quis ſubſiſtentiam operatur, ſed vt quid naturam. vtputa Petrus & Paulus operantur, ſed non Petricè, & Paulicè, ſed humanè. ambo quippe homines naturaliter iuxta communionem & diffinitiuam naturæ rationem, ſed non ſubſiſtentialiter ſecundum id quod propriè facit. Similiter Michael & Gabriel operantur, verùm non Michaelicè vel Gabrielicè, ſed Angelicè. Ambo quippe Angeli. & ita in omni natura multa numero prædicante, communem, ſed non

annihilatam operationem aſpicimus. Ergo qui dicit ſubſiſtentialem operationem, ipſam naturam, cùm vna ſit, infinitam operationibus inducit effectam, ſecundum multitudinem atomorum, quæ ſub ipſam rediguntur, à ſemet differentem. quod ſi admiſerimus benè ſe habere, in ipſa omni natura quoquomodo exiſtendi rationem corrumpimus. Et his dictis, dum inuicem oſcularentur, Theodoſius Conſul dixit: En facta ſunt omnia benè. putáſne conſenſurus eſt Imperator rogatoriam facere iuſſionem? Et dicit Abba Maximus. Vtique facit, ſi voluerit imitator eſſe Dei, & humiliari cum eo propter communem omnium noſtrûm ſalutem: perpendens quia ſi Deus, qui naturâ ſaluat, non ſaluauit donec volens humiliaretur, quomodo is qui naturâ ſaluandus eſt homo, aut ſaluabitur aut ſaluabit non humiliatus? Et dixit Theodoſius Conſul: Spero, quia Deo ſaluante mihi memoriam, hunc eundem ei dicam ſermonem, & adquieſcet. Et cùm in his ſe mutuò ſalutaſſent, abierunt cum pace, data ab Epiſcopo Abbati Maximo quadam pecuniæ quantitate, & tunica, & caſula, quæ fuerant ſibi tranſmiſſa. Et tuni-

cam quidem ſtatim eadémque hora tulit Bizyenſis Epiſcopus. Aſt in Regio non ſolum quantitatem ſibi pecuniæ datæ, verumetiam & aliud quodcumque ex beneficentia quorundam habere videbatur, vnà cum reliquis eius vilibus rebus ac veſtibus abſtulerunt. Poſtquàm verò abierunt prædicti viri ſexto Idus Septembrias præſentis quintædecimæ indictionis, exiuit rurſus Paulus Conſul in Bizyen, ad Abbatem Maximum iuſſionem ferens continentem ſecundum hanc formam.
" Iubemus gloriæ tuæ ire Bizyen, & adducere Maximum Monachum cum honore multo atque blanditie, tam propter ſenectam & infirmitatem, quàm eo quòd ſit à progenitoribus noſter, fueritque illis honorabilis. Et ponite hunc in venerabili Monaſterio ſancti Theodori, quod reiacet iuxta Regium, & venire, & nunciare nobis. & mittemus ad eum ex perſona noſtra Patricios duos, qui debeant illi declarare quę nobis placuerint, nos ex animo amantes, & à nobis amatos. & venire nunciaturi nobis aduentum eius. Igitur cùm idem Conſul adduxiſſet eum, & poſuiſſet in iam nominato Monaſterio, regreſſus eſt nuntiare. Et in

craſtinum veniunt ad eum Epiphanius & Troilus Patricij, cum multo amictu & phantaſia: necnō & Theodoſius Epiſcopus. & aſcendunt ad eum in catechumenium Eccleſiæ ipſius Monaſterij, factáque conſueta ſalutatione ſederunt, cogentes & ipſum ſedere, & orſus habitum ad eum ſermonem Troilus, dixit: Dominus orbis iuſſit nos venire ad te, & dicere vobis quæ viſa ſunt diuinitus roborato imperio ſuo. Sed dic nobis primitus, ſi facias iuſſionem Imperatoris, an non. Maximus dixit: Domine, audiam quid iuſſerit pium eius imperium, & neceſſariò reſpondebo. Nam ad id quod ignotum eſt mihi, qualem reſponſionem daturus ſum? At verò Troilus perſeuerabat, aſſeuerans, non poteſt eſſe vt dicamus aliquid, niſi primùm dicas, vtrum facias vel non facias iuſſionem Imperatoris. Et cùm vidiſſet eos inſiſtentes peramplius dilationi ſuę, & amarius intuentes, ac aſperiùs reſpondentes cum omnibus qui cum eis erant, & ipſis quoque dignitatibus ſæcularibus eleuatis, reſpondens Abba Maximus ait: Quia non patimini dicere ſeruo veſtro quæ placent domino & Imperatori noſtro, ecce

dico, audiente Deo, ac ſanctis Angelis, & omnibus vobis, quoniam quicquid iuſſerit mihi ſuper quacumque re cum hoc ſæculo deſtruenda & corrumpenda, promptè faciam. Et confeſtim ſurgens Troilus dixit: Orate mihi, ego vadam. Hic enim nihil facit. Et multo vehementíque facto tumultu, ac multa turbatione & confuſione, dixit eis Theodoſius Epiſcopus: Dicite illi reſponſa, & cognoſcite quid fateatur. Nam ſic regredi, nihilque dicere, & nihil audire, rationabile non eſt. Et tunc Epiphanius Patricius ait: Hoc tibi per nos ſignificat Imperator, dicens, Quoniam totus Occidens, & qui in Oriente ſubuerſiones operantur, ad te ſpectant, & omnes propter te ſimultates exagitant, nolentes conuenire nobiſcũ in cauſa fidei. Deus compungi te faciat, vt communices nobiſcum in typo, qui expoſitus eſt à nobis, & exibimus per nos ipſos ad Chalem, & oſculabimur te, & ſupponemus vobis manum noſtram, cúmque omni honore ac gloria introducemus vos in magnam Eccleſiam, & cum nobis ipſis ſiſtemus vbi ex more Imperatores ſtant, & faciemus pariter ſynaxim, & participabimur

intemeratorum & viuificorum ſacramentorum viuifici corporis & ſanguinis Chriſti, & prædicabimus te denuo patrem noſtrum, fiétque gaudium non modo amatrici Chriſti & regiæ vrbi noſtræ, ſed & in toto terrarum orbe. Scimus enim certiſſimè, quòd te communicante ſancto huic throno, cuncti vniantur nobis, qui propter te tuúmque magiſterium, ſe à communione noſtra ſciderũt, Et conuerſus ad Epiſcopum Abba Maximus cum lacrymis ait: Domine magne, diem iudicij expectamus omnes, noſti quæ ordinata ſunt & diffinita ſupra ſancta Euangelia, & viuificam crucem, atque imaginem Dei & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, & ſanctiſſimæ quæ illum genuit ſemper Virginis matris. Et ſummiſſo deorſum vultu, Epiſcopus mitiori voce dicit ad eum: Et quid habeo facere, poſtquam aliud quid placuit? Et dixit ad eum Maximus Abba: Et quare tetigiſti ſancta Euangelia, & hi qui tecum erant, cùm non ſit in vobis eorum quæ dicta ſunt exitus? Verè omnis cæli virtus hoc mihi facere minimè perſuaderet. Quam enim rationem redderem, vt non dicam Deo, conſcientiæ meæ, quod ſi

propter humanam gloriam, quæ ſecundũm ſui rationem nullam habet ſaluandi ſubſtantiam, fidem abnegarem eius qui fouet eam? Et in ſermone iſto ſurgentes omnes furore inſtabiles redditi, euulſionibus & impulſionibus atque direptionibus debilitauerũt eum, à capite vſque ad vngues ſputis certatim madefacientes. Quorum vſquequo lota ſunt veſtimenta, quibus circumamictus erat, fœtor longiùs exhalabat. Et ſurgens Epiſcopus dixit: Non oportebat ita fieri, ſed audire ab eo tantúmmodo reſponſionem, & ingredi, & nuntiare domino noſtro bono. Canonicæ quippè res alio diſponuntur modo. Et cùm vix eis Epiſcopus vt quieſcerent perſuaſiſſet, rurſus ſederunt: & denis milibus iniuriis, & maledictionibus inexcogitabilibus dehoneſtantibus eum, cum furore multo & aſperitate, dixit Epiphanius: Dic malorum extreme, vorax ciuium, quaſi nos & ciuitatem noſtram, ſed & Imperatorem hæreticos habeas, hæc proſecutus es verba? Verè plus quàm tu Chriſtiani ſumus atque orthodoxi, & Dominum noſtrum ac Deum confitemur habere & diuinam voluntatem & humanam volun-

catem, & animam intellectualem: & quia omnis intellectualis natura vtique habet ex natura velle ac operari, quoniam vitæ proprium motus eſt, & intellectus proprium voluntas: & voluntatis eius capacitatem nouimus, nón ſecundum deitatem tantùm, ſed & ſecundum humanitatem. Quin & duas ipſius voluntates & operationes non abnegamus. Et reſpondens Abba Maximus dixit: Si ita creditis, quemadmodum intellectuales naturæ, ac Dei Eccleſia, quomodo me cogitis communicare in typo qui ſolam eorum habet diuiſionem quæ vos profitemini? Et dixit Epiphanius: Ob diſpenſationem factum eſt hoc, ne lædantur populi huiuſcemodi ſubtilioribus vocibus. Et reſpondens Abba Maximus dixit: Econtra omnis homo ſanctificatur per diſtrictam fidei confeſſionem, non autem per diuiſionem quæ in typo eſt poſita. Et dixit Troilus: Et in Palatio dixi tibi, quia non interemit, ſed taceri iuſſit, vt pace fruamur omnes. Et reſpondens Abba Maximus dixit: Silentium verborum interemptio eſt verborum. Per Prophetam enim dicit Spiritus
Pſal. 18.3. ſanctus: *Non ſunt loquelæ, neque ſermones*

quorum non audiantur voces eorum. Ergo ſermo qui loquutione non prædicatur, nullatenus eſt. Et dixit Troilus: Habe in corde tuo vt vis, nemo te prohibet. Et dicit Abba Maximus: Sed non circumcluſit Deus corde totam ſalutem, dicens, *Qui non confitetur me coram hominibus, nec ego confitebor eum coram patre meo, qui eſt in cœlis.* Et ſacer Apoſtolus docet, dicens, *Corde enim creditur ad iuſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem.* Si ergo Deus, ac Dei Prophetę, atque Apoſtoli, iubent confiteri myſterium Sanctorum vocibus, quod eſt magnum & horrendum, atque totius mundi ſalutare, non eſt opus quoquomodo taceri vocem id prædicantem, vt non imminuatur tacentium ſalus. Et reſpondens aſperiori verbo Epiphanius dixit, Subſcripſiſti in libello? Et dixit Abba Maximus: Etiam ſubſcripſi. Et quomodo, inquit, auſus es ſubſcribere, & anathematizare confitentes atque credentes ſicut intellectuales naturæ, & Eccleſia Catholica? Verè iudicio meo introducimus te in vrbem, & ſiſtemus te in foro vinctum, & mimos ac mimas, & proſtitutas meretrices, & omnem plebem adducemus, vt vnuſ-

Matt. 10. 32.

Rom. 10. 10.

quiſque ac vnaquæque & alapis cædat, & conſpuat in faciem tuam. Et ad hæc reſpondens Abba Maximus, ait: Sicut dixiſtis fiat, ſi confitentes duas naturales voluntates & operationes ei qui eſt Deus natura in veritate ſimul & homo, anathematizauimus. Lege, domine, geſtorum ſeriem ac libellum: & ſi vt dixiſtis inueneritis, facite quod vultis. Ego enim, & conſerui mei, & quotquot ſubſcripſerunt, eos qui ſecundum Arrium & Apolinarium vnam voluntatem & vnam operationem dicunt, anathematizauimus, & non qui confitentur Dominum noſtrum & Deum in vtriſque ex quibus, in quibus, & quæ eſt natura intellectualem, & ideò ſecundum vtrámque cum voluntate ac operatione noſtræ ſalutis. Et dicunt: Si cum hoc conferimus, neque manducabimus, neque bibemus. Sed ſurgamus & prandeamus, & ingrediamur, atque dicamus quę audiuimus. Iſte quippe venundàuit ſe ſatanæ. Et cùm ſurrexiſſent, pranderunt. Et ingreſſi ſunt cum ira, vigilia Exaltationis pretioſæ ac viuificæ Crucis. Et in craſtinum diluculo exiuit Theodoſius Conſul ad prædictum Abbatem Maximum,

& abſtulit ab eo quicquid habebat, dicens ei ex perſona Imperatoris: Quia noluiſti honorem, prolongatus eſt à te, & vade vbi dignum temetipſum fore iudicaſti, habens quoque iudicium diſcipulorum tuorum, tam ſcilicet eius qui eſt Meſembriæ, quàm eius qui eſt Perberis, quique fuit notarius beatæ memoriæ auiæ noſtræ. Dixerant autem & Patricij, Troilus videlicet & Epiphanius, quia modis omnibus adducemus etiam ambos diſcipulos tuos, id eſt tam eum qui eſt Meſembriæ, quàm illum qui eſt Perberis, & probabimus etiam ipſos, ac videbimus & ipſorum quoque prouentum. Verumtamen vt ſcias, domine Abba, quoniam ſi ſaltem modicam requiem ſumpſerimus à confuſione gentium, coniungi vobis habemus per ſanctam Trinitatem, & Papam qui nunc eſt tollemus, & omnes ibidem loquentes, & reliquos diſcipulos tuos, & omnes vos conflabimus, vnumquemque in apto ſibi loco, vt conflatus eſt Martinus. Et ſumptum eum iamdictus Theodoſius Conſul militibus tradidit. & duxerunt eum vſque Salambriam. Et manſerunt ibidem per duos dies, quoúſque perrexit ad

caſtra vnus ex militibus, & dixit cuncto exercitui, quia Monachus qui blaſphemat Dei genitricem huc venit. Hoc autem egerunt, vt commouerent exercitum aduerſus prædictum Maximum Abbatem, quaſi blaſphemauerit Dei genitricem. Et poſt duos dies rediens miles ille, tulit eum in caſtra, & compunctus diuinitus Prætor, imò loci ſeruator Prætoris, miſit ad eum primores bandorum, Preſbyteróſque ac Diaconos & reuerendos ſignorum cuſtodes. Quos cùm intuitus eſſet iam nominatus Abba Maximus adueniſſe, ſurrexit, & miſit metanœam: & miſerunt & illi vice reciproca, & ſederunt, iubentes & ipſi ſedere. Et quidam valde ſenex honorabilis dixit ad eum cum reuerentia: Pater, quoniam ſcandalizauerunt nos quidam in ſanctimoniam tuam, quòd non dicas Dei genitricem Dominam noſtram ſanctiſſimam Virginem, adiuro te per ſanctam & conſubſtantialem Trinitatem, quo veritatem dicas nobis, & detergas à corde noſtro ſcandalum hoc, ne lædamur iniuſtè ſcandalizati. Et miſſa metanœa ſurrexit, & extenſis in cœlum manibus cum lacrymis dixit: Qui non dicit dominam

noſtram ſuperlaudabilem, ſanctiſſimam, intemeratam, & omni naturæ intellectuali venerandam, naturalem veraciter matrem Dei effectam, qui fecit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis ſunt, ſit anathema, & catathema à Patre & Filio, & Spiritu ſancto, conſubſtantiali & superſubſtantiali Trinitate, ac omni ſuper cæleſti virtute, atque à choro ſanctorum Apoſtolorum, Prophetarum, & infinita plebe ſanctorum Martyrum, omnique ſpiritu in iuſtitia conſummato, nūc & ſemper & in ſæcula ſæculorum, amen. Et flentes omnes orauerunt ei dicentes: Deus confortet te, pater, & dignum te faciat abſque offenſa hunc perficere curſum. Et his dictis, congregati ſunt multi milites auſcultaturi multa bona verba quæ mouebantur. Et cùm contemplatus eſſet quidam domeſticorum Prætoris, quòd multus coaceruaretur & ædificaretur exercitus, ac reprehenderet quæ fiebant, quid ſuſpicatus Deus ſcit, præcepit eum rapi & emitti extra caſtra duobus milibus, donec collectionem feciſſent, & veniſſent qui deberent ducere illum Perberis. Verùm Clerici diuina moti dilectione pe-

dites duobus illis miliariis abierũt, & venerunt, & ſalutauerunt eum, & orauerunt illi, & manibus ſuis geſtantes impoſuerunt eum ſupra iumentum, & reuerſi ſunt cum pace ad loca ſua, & ipſe adductus eſt Perberis in cuſtodiam; qua continuis vexationibus tenebatur. Et hoc quoque ſciendum, quia in Regio prætendebat Troilus ad Abbatem Maximum dicens, quòd Conſiliarius IOANNES ſcripſerit ſibi de accidentibus quibuſdam, quæ ſibi conſulerent, ac placerent: licèt hoc fieri interim diſcipulorum tuorum inordinatio prohibuerit. Æſtimo autem quòd non ſcripſerit iam dictus Conſiliarius Ioannes ad Troilum, ſed ad Mennam Monachum, & ille deinceps id dixerit Palatinis.

GLORIA tibi, vnigenite Deus, Verbum Patris, & vne conſubſtantialis Trinitatis, qui eos qui propter te cum te pelluntur & patiuntur, verbo & opere confortas, & ſapientes facis in Spiritu ſancto. Eos verò qui tui, & reuera propriè ſemper Virginis matris tuæ inimici, & veritatis calumniatores ſunt, ſemper confundis. Gloria tibi, Trinitas ſancta, increata, ſempiterna, ſine initio, infinita,

inconuertibilis, & ſuperſubſtantialis, ac impartibilis, Deus noſter. Gloria tibi, gloria tibi, gloria tibi, eadem & ſola beata Trinitas, ſpes & ſalus vniuerſorum qui in orthodoxa fide adorant te, & ſeruiunt tibi in veritate vſque in finem. Sola intemerata & ſanctiſſima, propriè naturâ ſine mendacio ac veraciter Dei mater, & poſt partum iterum verè virgo caſta, iuua.

ANASTASII PRESBYTERI ET APOCRISIARII ROMÆ. Epiſtola ad Theodoſium Preſbyterum Gangrenſem.

EXEMPLAR propriæ ſcriptionis Epiſtolæ ſancti Patris noſtri ac doctoris ANASTASII Preſbyteri & Apocriſiarij magni nominis ſenioris Romæ, noui ſcilicet Confeſſoris, vel quod magis fatendum eſt, multum certatoris & Martyris veritatis, ſcriptæ vnà cum ſubiacentibus teſtimoniis ſacris, & ſyllogiſmis, quæ abſciſa eſt eius ſancta dextra manu, admirabili prorſus ingenio, immò diuina virtute & gratiâ, poſtquàm paſſus eſt ipſe & patres qui cum eo fuerunt in miſero Byzantio, propter verbum tantummodo veritatis, & quòd noluiſſent, vel etiam, vt veriùs dicatur, non potuiſſent

eis com-

eis communicare in tam publica ipſorum perfidia, & manifeſta impietate, ſecundum ſanctum & magnum in Theologia Gregorium, qui in ſermone ſuo, quē in ſe fecit, & aduerſus Arrianos affatur, Quaſdam dimiſimus beſtias ſanctorum corporibus, quòd quidam inhumanitatem publicauerint, vnum accuſantes tantum, ne impietati cederent, nec communione polluerentur: quam vt venenum ſerpentis fugientes, non corpus lædentem, ſed profunda quæque animæ offuſcantem. Miſſa præterea eſt à tertio exilio, id eſt Lazico, ad Theodoſium Preſbyterum Gangrenſem, & Monachum in ſancta Chriſti noſtri ciuitate conſtitutum. SVPERSCRIPTIO.

DOMINO MEO PER OMNIA SANCTISSIMO DEO HONORABILI PATRI SPIRITALI AC MAGISTRO THEODOSIO PRESBYTERO, ANASTASIVS EXIGVVS MISERICORDIA DEI PRESBYTER ET MONACHVS SERVVS SERVORVM DEI.

MEMORIAM iuſtorum cum laudibus diuinitus inſpiratum nobis facere iubet Prouerbium. Ego igitur exiguus memo-

riam iuſtorum illorum, & præcipuè Maximi reuera megiſti, (hoc enim Maximus nomen inſinuat) ſermone meo in præſentiarum facere volens, & dignè illius virtutem atque ſcientiam, ſicut & pro Chriſto Deo geſtum martyrium eius laudare minimè valens, hoc ſolùm ſignificare per hanc Epiſtolam Deo honorabilibus vobis conſideraui, quod & ipſi maximè noſſe, prout didici, deſideraſtis, id eſt, quando beati illi in Domino dormierint. Notum igitur facio vobis, pluribus ex his quæ hîc nobis illata ſunt malis, ſilentio, ob multitudinem eorum, & ſermonis faſtidium, necnon & tempus incongruum, traditis: quod cùm veniſſemus ad amicorum Chriſti regionem Lazorum ſexto Idus Iunias quintæ indictionis, ſtatim ſeparauerunt nos ab inuicem præceptione illius, qui tunc præeſſe his qui illic erant ſorte meruerat, diripientes omnia vſque ad vnam acum & filum, quæcumque ad neceſſarias vtilitates tam ex vobis quàm ex aliis Chriſti amicis adquiſieramus. & ſacratiſſimum quidem illum virum, dominum aio Maximum Abbatem, neque in ſubiugali, neque in vehiculo ſedere valentem, pro

eo quòd in infirmitate poſitus eſſet, cùm plectentes virgulas ex eis quaſi lectulum texuiſſent, bajulantes detulerunt, & incluſerunt in caſtro Schemari vocitato, iuxta gentem eorum qui dicuntur Alani. dominum verò Anaſtaſium Abbatem, & me peccatorem ſuper equos, impoſitos duxerunt; & incluſerunt, illum quidem in caſtro Scotori dicto Apſiliæ, quæ eſt prope Abaſgiam, me autem in altero caſtro, cuius nomen Buculus erat, regionis quæ Meſimiana vocabatur, in iam dictorum confinibus Alanorum. quod videlicet caſtrum iidem Alani captum nunc retinere noſcuntur. Dein poſt paucos dies, ſumptis tam me quàm beato Anaſtaſio à prædictis caſtris, illum quidem miſerunt ad caſtrum nuncupatum Suanias, cùm iam ſemiuiuus eſſet, tam ex multitudine tormentorum ac verberum, quę in Byzantio ſuſtinuimus, quàm ex neceſſitatibus atque anguſtiis, quæ hîc ſunt nobis illata. Vnde & in medio viæ, vt quidam aiunt; vt autem alij aſſerunt, mox retruſus eſt in caſtro Suaniæ, ad quod deſtinatus fuerat, obiit. Argumentor igitur, quòd circa vndecimo vel nono Kalendas Auguſtas dormierit

in Domino. Quintodecimo namque Kalendarum Auguſtarum deducti ſumus vtrique, per iuſſionem tunc Principis, in id quod dicebatur Mucuriſin, pręſentandi in medio amici Chriſti exercitus, cùm ille iam vt prætulimus, ſemiuiuus exiſteret. & ex tunc eum vltra non vidi. Continuò quippe deſtinauerunt ipſum quidem, vt dictum eſt, in caſtrum Suaniæ, me autem in caſtrum quod dicitur Thacyria iuxta Hiberiam. Hinc igitur conicio, quòd circa vndecimo Kalendas, vel nono Kalendas Auguſtas quintæ indictionis in Domino, ſicut dictum eſt, obdormierit. Porrò, Chriſti Dei martyr, domnus videlicet Abba Maximus, cùm eſſet cuſtodiæ mancipatus in caſtro ſuperiùs memorato, diuina ſibi facta viſione, aduocauit quoſdam ex his qui erant in caſtro, & dixit ad eos. Tertiodecimo die Auguſti menſis huius inſtantis quintædecimæ indictionis, feria ſeptima aſſumet me Dominus. quod & factum eſt. Igitur tertiodecimo die prædicti Auguſti menſis præteritæ quintæ indictionis ſecundum diuinum eius vaticinium, feria ſeptima, præſentibus derelictis, perrexit ad Dominum. Porrò, &

aliud miraculum, quod diuinitus in ſancto eius monumento efficitur, quódque vſque in præſens, qui caſtrum illud, & eius circà regionem inhabitant, intuentur & prædicant, & ad quoſdam etiam Principum atque magnatum peruenit, dignum eſt & vobis quoque ſanctiſſimis, & per vos omnibus qui ibidem ſunt ſancti, per literas fieri manifeſtum, in gloriam & laudem Dei, qui facit mirabilia in ſanctis ſuis, & glorificat memoriam eorum qui ſe orthodoxè ac ſincerè glorificant. Id eſt, tres lampades luciferæ per ſingulas noctes ſanctum ſancti illius Martyris Maximi monumentum illuluſtrant. Hæc de memorabili hoc viro, beatóque Anaſtaſio Deo honorabilibus vobis, & per vos omni ſanctæ Dei, quæ illic in recta fide degit, Eccleſiæ breuiter annotaui: quatinus & vos his cognitis glorificetis Deum, qui eſt mirabilis in ſanctis ſuis. Interea & quæ mihi peccatori & exiguo poſt hæc contigerunt, & in quibus ſim, pari modo perpaucis manifeſtabo. Cùm enim feciſſem duos menſes in caſtro prædictæ Thacyriæ in infirmitate rejacens, & pauxillum quid requiem fuiſſem adeptus, rurſus miſit

me tunc Princeps ad partes Apſiliæ & Miſimianæ, cuſtodiæ mancipandum in caſtro Phuſtas. & vt abſolutè dicam, ſeptem menſibus duxit & circumduxit me per omnes prædictas regiones nudum & diſcalciatum, & peditem, & frigore ac fame & ſiti depreſſum, volens profectò & me quoque ab hac detergere vita. Sed neſcio quid ſuper me humili præuidens Deus, qui omnia ſalubri prouidentia ſua producit, vſque nunc conſeruauit me in hac multarum tribulationum & miſeriæ vita. Poſt aliquot itaque dies pellitur illinc prædictus Princeps. Deindéque ſuccedens alius viſus eſt compati. Inter quæ duxit me iuxta domum ſuam receptum à iam memorato caſtro Phuſtenſium. Et poſt annum ex diabolica operatione motus, deſtinat me ad prædictum caſtrum. Sed Deus, qui remetitur his, qui aliis remetiuntur. eadem die qua me pepulit, pulſus eſt hinc, & efficitur profugus in Chriſti amatorum regione Abaſgorum. Et conſilio accepto à Chriſti amicis qui illic erant Principibus, magis compatiendi, quàm me minimum perſequendi, & orationem à me potiùs quàm gemitum percipiendi, (ipſi quippe amici

Chriſti principes Abaſgiæ compatiuntur humili mihi, quanquam neſcierint me) repromiſit quidem illis, quòd ſi exiret indè, & reſtitueretur in Principatu, omnia quæ forent ad ſolatium & refrigerium meum perficeret. Dein poſt paucos dies, neſcio vnde adiutus, egreditur quidem iterum, & recipit Principatum: nil tamen eorum quæ pollicitus eſt Deo, & crebrò dictis Dei amicis Principibus, in opus perduxit. Econtrario autem manibus nequam deductus virorum, repromiſſionum quidem oblitus eſt: tolli autem me à caſtro Phuſtenſium, & maturiùs in Schemareos caſtrum mitti præcepit. Factum interea eſt, cùm ducerent me in iam nominatum caſtrum, vt ille iterum pelleretur & eſſet profugus vbi & primùm fuerat. Excitauit autem Deus ſpiritum ſuum in viro boni æmulatore, qui Dei habeat in ſe timorem pariter & amorem, & verè pheronymè vigilantem ſecundum Deum poſſideat mentem, qui cum Deo nunc præeſt regioni, & Deum imitante condeſcenſione ſeu compaſſione motus, reduxit me à via crebrò dicti Schemareos caſtri, & conſtituit me quaſi quinque ſignis longiùs à diuinitus

cuſtodienda domo ſua, in loco Monachos veraciter condecēte, præbēs neceſſarias largiſſimè corporis vtilitates. Pro quibus omnibus Chriſtus verus Deus, per interceſſiones, quæ illum ſecundum carnem genuit, Dei genitricis ſempérque virginis Mariæ, ac omnium Sanctorum protegat eum vnâ cum amandis filiis ſuis, atque honorabili horum ac prorſus laudabili matre, ab omni caterua malignantium, & à multitudine operantium iniquitatem, donans illis bonorum refectionem, vt ſemper omnem ſufficientiam habentes, abundent in omne opus bonum, & ſtatione faciat eos, quæ à dextris futura eſt, dignos, atque diuinam illam & mitem vocem expertos, quæ di-
Matt. 25. 34. cet: *Venite benedicti patris mei, hæreditate percipite præparatum vobis regnum ab origine mundi, quia hoſpes fui, & collegiſtis me.* & cetera, amen. Obſecro autem ſanctiſſimos vos eadem pro ipſis poſtulare in ſanctis orationibus veſtris, & maximè cùm in ſanctis & colendis oraueritis. Digni quippe ſunt, quibus hæc præſtetis. Filij enim germani exiſtunt ſanctæ Chriſti Dei noſtri Anaſtaſeos. Denique Stephanum qui in ſanctis eſt, filium videli-

cet beati Ioannis Preſbyteri, qui Cimiliarcha ſanctiſſimæ illius Eccleſiæ fuit, venientem in hanc regionem, vt aſſeruit, ad requiſitionem humilitatis meæ, ipſi cum omni ſtudio & gaudio ſuſceperunt, & honorauerunt, & omnem ſubuectionem ad requiſitionem mei tribuerunt, tanquam homini profectò ſanctæ Chriſti Dei noſtri Anaſtaſeos. Vnde & ſubſidium eorum habens, inuenit me ſanctus ille Stephanus, cui faciat Dominus Deus miſericordiã in illa die iuſtus iudex, ſed & his qui miſerunt eum, quoniam reuera opus Euangeliſtæ fecit. Sicut enim equus ſpiritualis aſcenſorem habens, ipſum ſcilicet Deum, iuxtà Scripturam, quæ ait: *Aſcendens ſuper equos tuos, & equitatus tuus ſanitas*, totam Lazicam, & Apſiliam, & Abaſgiam diſcurrens, ſine timore tam quæ veritatis, quàm quæ ſubintroductę nouitatis erant, annuntiauit, ac multorum vtilitatis atque ſalutis, & meæ ipſius quietis & conſolationis cauſa viri eſt facta præſentia. & nequam nomen, quod veri apoſtatæ veritatis nobis impoſuerunt, & tunc diſſipatum eſt, & euidens multis veritas facta eſt. His itáque bonis hîc proprio aduentu corre-

Abac.3.8

ctis, nobilis ille vir Kalendis Ianuariis octauæ indictionis, quæ modò præteriit, apud Chriſti amicum Abaſgiæ Principem dormiuit in Domino. Cui omnes, qui hunc nouerunt, vt ſancto, requiem exoptarũt. Quapropter oportebat quoſdam ex veſtratibus Dei amatoribus, & ſecundum ſcientiam zelum Dei habentibus, huc venire, & quæ veritatis & pro veritate ſunt teſtificari, vt & orthodoxia magis conualeſceret, & introducta nouitas per amplius argueretur. Sed & ego humilis conſolatione ac refectione potirer, & venientes bonam à Chriſto Deo, pro quo etiam cauſa eſt, mercedem perciperent. & maximè cùm vſque ad Hiberiam illinc vt didici veniant, cuius rei gratiâ & huc minimè veniunt. Obſecro igitur ſanctiſſimos vos, ſi poſſibile fuerit, tranſmitti mihi per quemquam fidelem virum, ex his qui ad Hiberiam veniunt, codicem eorum quæ canonicè geſta ſunt à ſancta & Apoſtolica Synodo, quæ per ſacram præceptionem ſancti Martyris & Apoſtolici ac ſummi Papæ Martini, in ſeniore Roma eſt celebrata. quatinus multo magis ſacra ſanctorum Patrum dogmata, & quæ olim & nunc

exortæ ſunt hæreticorum abominationes euidentiores hîc poſitis efficiantur. Hoc enim tantummodo etiam inuiti & nolentes faciunt bonum, qui Deum & nos iniuſtè perſequuntur; quia in diuerſa loca & regiones nos exulantes agunt, vt & ſanctorum patrum orthodoxia, quam & nos prædicamus, per amplius manifeſtetur, & propria cacodoxia in omni loco & regione publicetur & arguatur, ſecundum illum ſancti Dionyſij Athenarum Epiſcopi & Martyris veritatis affatum, quod ait: Nouit Deus malum vel bonum, id eſt, vt bonum; & apud eum cauſæ malorum virtutes ſunt beneficientes. Bonum enim veraciter eſt, paternam quidem orthodoxiam, vt dixi, manifeſtare & confirmare, hæreticam verò cacodoxiam publicare ac redarguere, quanquam per exilia id, & alias tribulationes gignatur. Sic enim ab initio verbum quidem dilatatum eſt veritatis; porrò impietatis minoratum diſparuit, perſecutionẽ & exilia, ſeu alia dira patientibus tam ſanctis Prophetis, quàm Apoſtolis, ceteriſque magiſtris. Ergo ſi, vt flagitaui, à Deo compuncti ſacrum Codicem miſeritis, ſiquidem voluerint

qui hunc portaturi ſunt huc venire, ad famoſiſſimum & Deo cuſtodiendum Patricium, & cum Deo magiſtrum Gregorium ſponte occurrant, ſuſcipientes ad eum palam Epiſtolam à laudabili Patricio & Prętore Hiberiæ. At verò, ſi fortaſſis huc vſque venire noluerint, tribuant eum prædicto laudabili Prætori Hiberiæ, qui debeat illum mittere prælato domino noſtro & ampliſſimo Patricio & cum Deo magiſtro Gregorio. Quatinus hoc facientes, percipiatis qui ex ipſo profecerint bonam à Chriſto Deo noſtro mercedem. Præterea miſi ad præſens cum hac Epiſtola mea Deo honorabilibus vobis, & per vos ſanctiſſimæ ac orthodoxæ quæ illic eſt Eccleſiæ, rotulam habentem teſtimonia ex dictis ſancti Hippolyti Epiſcopi portus Romani, ac martyris Chriſti Dei noſtri. quo & per eà noſſe habeatis, quàm concorditer cum aliis omnibus ſanctis Patribus, & arduè duas Saluatoris noſtri Iesv Christi prædicet naturas, & operationes; refellat autem eos, qui vnam operationem & naturam vnam diuinitatis & humanitatis eius dogmatizant: vt potè conuertibilitatem ſimul & commixtionem, con-

fuſionémque ac diuiſionem vtriúſque ipſius naturæ annuntiantes. Quærite ſanè diligenter huiuſcemodi ſacrum Patris illius librum, ſecundum ſuperſcriptionem, quæ teſtimoniis præminet. Si enim inueneritis eum, multa & neceſſaria poteritis ex ipſo legere teſtimonia ſuper eiſdem Saluatoris noſtri naturis & operationibus. Hunc quippe librum Byzantij nobis, antequã paſſi fuiſſemus, delatum, cùm hunc totum vellemus tranſcribere, ſubitò iuxta conſuetudinem ſuam inſiſtentes aduerſarij latronum more rapuerunt, & non valuimus ex ipſo plus quàm hæc octo teſtimonia tollere. Quod verò me in medio eorum quæ dicta ſunt latuit, dicere non pigritabor. Hoc planè eſt. quia cùm euangelizatus fuiſſet à ſanctæ memoriæ domno Stephano de vnitate atque concordia, quæ ibidem omnium per orthodoxam confeſſionem ad inuicem & ad Deum effecta eſt, ſpirituali ac ſi coram Deo dico lætitia ſum repletus, & gratificos hymnos pro tali ac tãto bono miſericordi Deo licèt peccator retuli, & referens non ceſſabo, petens hanc vſque in finem immobilem conſeruari, ad benigniſſimæ

miſericordiæ ſuæ gloriam, & ſalutem noſtram. Vóſque Deo honorabiles, & omnes qui vobiſcum ſunt ſanctos, ac per vos totam ſanctam, quæ illic eſt, Dei Catholicam & Apoſtolicam ſaluto Eccleſiam: poſtulans mei peccatoris ſcilicet & vincti memoriam fieri in ſanctis ad Deum directis orationibus veſtris, in ſanctis atque colendis locis: ac pretioſis mihique deſiderandis ſyllabis veſtris fulciendo, ac me minimum conſolando, atque orando, vt dignus efficiar viſione vultus veſtri, quamuis ſit temerarium dictu, priuſquàm & ipſe hanc miſeram & multarum tribulationum vitam excedam. SCHOLION. Obiit autem & ipſe ſanctus Pater noſter & martyr Anaſtaſius, qui hanc ſcripſit Epiſtolam, die Dominico, hora tertia, quinto Idus Octobrias, cùm in ſancta Collecta diceret, Sancta ſanctis, indictione decima.

PROLOGVS SVBIACENTIVM SACRORVM TESTIMONIORVM.

TESTIMONIA ſacra, & diuinitus inſpirata, per quæ liquidiùs diſcimus, duas

per vnitionem inconfuſam & indiuiſam ſicut naturas, ita etiam & duas voluntates, ac duas operationes, aptas & congruentes naturis, id eſt diuinam & humanam, non inceptam & inceptam, vt Dei ſimul & hominis vnius & eiuſdem Domini noſtri Ieſu Chriſti, corde credere ad iuſtitiam, ore confiteri ad ſalutem. Non autem, ſicut nothi, qui notha nunc Eccleſias docentes & perturbantes, vnam & nec vnam, nec duas, & iterum vnam & duas voluntates & operationes in eodem dogmatizant. Hoc enim ſuper inſtabilitatem & abſurditatem ſenſus eorum, qui huiuſmodi dogmata exponunt, impium omninò & alienum immaculatæ fidei noſtræ Chriſtianorum conſiſtit. Eos enim, qui vnam voluntatem & operationem, vel etiam naturam vnam Deitatis & humanitatis eius dogmatizant, inclyti inſtitutores noſtri & præceptores repellunt & deteſtantur. Hæreticorum quippe eſt huiuſcemodi dogma, qui in cōfuſione, & phantaſia, & diuiſione oberrant. Ergo & hi, qui nunc vnam tantum duarum Saluatoris noſtri Chriſti naturarum voluntatem, & operationem dogmatizant, nónne cum illis,

& ſecundum illos, ſuperſubſtantialis Theologiæ, ac in carne factæ diſpenſationis ſubuertunt & diffitentur myſterium? quaternitatem quidem perſonarum Trinitatem aſtruentes, ipſum verò vnum eiuſdem, id eſt Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum verum Deum, iuxta quod ſecundum nos factus eſt homo, inanimalem ſimul & irrationalem; atque ſine intellectu ſubſcribentes, & coniecturam, & phantaſiam, confuſionémque ac diuiſionem vtriúſque naturæ ipſius introducentes. Hi verò, qui nec voluntatem aut operationem in eo confiteri volunt, ineſſentialem & inexiſtentialem ſecundum vtrámque naturam eius denunciant; & iam dictis hæreticis magis impios ipſi ſeipſos eſſe per propria dogmata monſtrant. Porrò, hi qui vnam & duas voluntates & operationes in incarnata eius diſpenſatione ſupra nouam fabulam & figmentum huiuſmodi dogmatis dogmatizant, non ſolùm orthodoxæ ac paternæ confeſſioni hæreticam opinionem, veluti aquam vino, ſecundum illud quod dicitur, miſcentes ſimul prædicare volunt: ſed & tres voluntates, & tres operationes, &

totidem ex neceſſitate etiam naturas, id eſt eſſentias, habentem euminducunt, cùm nec naturam eſſe ſine operatione, nec rurſus operationem ſine natura poſſibile ſit. Habent enim ſe prædicta teſtimonia quemadmodum ſubinfertur.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ

ἐπισκόπου Πόρτου, ἤγουν τοῦ λιμένος Ῥώμης, καὶ μάρτυρος τῆς ἀληθείας, ἐκ τοῦ κατὰ Βήρωνος καὶ Ἥλικος τῶν αἱρετικῶν, περὶ θεολογίας καὶ σαρκώσεως κατὰ στοιχεῖον λόγου, οὗ ἡ ἀρχή, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, κύριος σαβαὼθ ἀσιγήτῳ φωνῇ βοῶντα τὰ Σεραφὶμ τὸν Θεὸν δοξάζουσι.

ΑΠΕΙΡΟΔΥΝΑΜΩ γὰρ θελήσει τοῦ θεοῦ καὶ γέγονε πάντα, καὶ σώζεται τὰ γινόμενα, κατὰ τοὺς ἑαυτῶν οἰκείως ἕκαστα συντηρούμενα λόγους, αὐτῷ τῷ κατὰ φύσιν ἀπειροδυνάμῳ θεῷ, καὶ ποιητῇ τῶν ὅλων· τῆς θείας αὐτοῦ θελήσεως, ᾗ τὰ πάντα πεποίηκε

τε καὶ κινῇ, τοῖς ἑαυτῆς ἕκαστα φυσικοῖς διε-
ξαγόμενα νόμοις, ἀκινήτου συνδιαμενούσης.
τὸ γὰρ ἄπειρον κατ' οὐδένα τρόπον, ἢ λόγον,
ἐπιδέχεται κίνησιν, οὐκ ἔχον ὅποι καὶ περὶ ὃ
κινηθήσεται. ἐπεὶ γὰρ τὸ κατὰ φύσιν ἀπείρου,
κινεῖσθαι μὴ πεφυκότος, ἡ κίνησις. διὸ καὶ
καθ' ἡμᾶς ἀληθῶς γενόμενος ἄνθρωπος χω-
ρὶς ἁμαρτίας ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, ἐνεργήσας τε
καὶ παθὼν ἀνθρωπίνως ὅσα τῆς φύσεώς ἐστιν
ἀναμάρτητα, καὶ φυσικῆς ἀρχῆς περιγραφῆς
ἀνασχόμενος δι' ἡμᾶς, ἐπεὶ οὐχ ὅπερ ἔμεινεν,
μηδ' ἑνὶ παντελῶς ὁ ταὐτὸν ἐστι τῷ πατρί,
γενόμενος ταὐτὸν τῇ ἀρχῇ διὰ τὴν κένωσιν.
ἀλλ' ὥσπερ ἦν δίχα ἀρχῆς, πάσης ἔξω πε-
ριγραφῆς μεμένηκε· καὶ διὰ ἀρχῆς θεϊκῶς
ἐνεργήσας ἀπὸ θεότητός ἐστιν. ἀμφότερα
δεικνὺς ἑαυτόν, δι' ὧν ἀμφοτέρως, θεϊκῶς δή-
φημι καὶ ἀνθρωπίνως, ἐνήργησε, κατ' αὐ-
τὴν τὴν ὄντως ἀληθῆ καὶ φυσικὴν ὕπαρξιν.
θεὸν ἄπειρον ὁμοῦ καὶ περιγραπτὸν ἄνθρω-
πον ὄντα τε καὶ νοούμενον, τὴν οὐσίαν ἑκατέρου
τελείως τελείαν ἔχοντα, μετὰ τῆς αὐτῆς ἐνερ-

γείας, ἤγουν φυσικῆς ἰδιότητος· ἐξ ὧν μένουσαν ἀεὶ κατὰ φύσιν δίχα τροπῆς τὴν αὐτῶν ἴσμεν διαφοράν· ἀλλ' οὐχ ὥς τινές φασι κατὰ σύγκρισιν. ἵνα μὴ τὸν αὐτὸν ἑαυτῷ κατὰ τὸ αὐτὸ, παρ' ὃ δεῖ, μείζονα καὶ μείονα λέγωμεν. ὁμοφυῶν γὰρ, οὐχ ἑτεροφυῶν, αἱ συγκρίσεις· θεῷ δὲ ποιητῇ τῶν ὅλων ποιητὸν, ἀπείρῳ περατὸν, καὶ ἀπειρίᾳ πέρας, κατ' οὐδένα συγκρίνεται λόγον, ἀεὶ κατὰ πάντα φυσικῶς, ἀλλ' οὐ συγκριτικῶς, ἀλλήλων διαφέροντα· κἂν ἄρρητός τις καὶ ἄρρηκτος εἰς μίαν ὑπόστασιν ἀμφοτέρων γέγονεν ἕνωσις, πᾶσαν παντὸς νοητοῦ παντελῶς διαφεύγουσα γνῶσιν. τὸ γὰρ θεῖον, ὡς ἦν πρὸ σαρκώσεώς ἐστι, καὶ μετὰ σάρκωσιν, κατὰ φύσιν ἄπειρον, ἄσχετον, ἀπαθὲς, ἀσύγκριτον, ἀναλλοίωτον, ἄτρεπτον, αὐτοσθενὲς, καὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν ὑφεστὼς οὐσιῶδες μόνον ἀπειροσθενὲς ἀγαθόν.

SANGTI HIPPOLYTI EPISCOPI PORTVS ROMANI & Martyris Veritatis,

EX SERMONE QVI EST per elementum de Theologia & Incarnatione contra Beronem & Heliconem Hæreticos,

CVIVS INITIVM EST,

ΑΓΙΟϹ, ΑΓΙΟϹ, ΑΓΙΟϹ, *Dominus Sabaoth inceſſanti voce clamantes Seraphim Deum glorificant.*

IMMENSÆ quippe virtutis voluntate Dei & facta ſunt omnia, & ſaluantur quæ facta ſunt, ſecundum ſuas ipſius oportunè ſingula conſeruata rationes, ei qui eſt ſecundum naturam immenſæ virtutis Deus & factor vniuerſorum, diuina voluntate, quæ omnia fecit, ac mouet, ſuis vnaquæque naturalibus producta legibus, immobili perma-

nente. Quod enim immenſum eſt, nulla ratione vel modo recipit motum, non habens quò & circa quod moueatur. Vertibilitas enim eius, qui eſt inexpers motionis, motus eſt. Propter quod ſecundum nos veraciter factum homo abſque peccato Dei Verbum, operatúmque ac patiens humanitus quæcumque naturæ ſunt ſine peccato, & naturalis carnis circumſcriptionem propter nos ſuſtinens, nullam omninò propter exinanitionem viciſſitudinem pertulit. Cui idipſum eſt patri factum, id ipſum carni. Sed ſicut erat ſine carne omni etiam excepta circumſcriptione permanſit, & per carnem deificè operans quæ Deitatis ſunt, vtráque oſtendens ſe per quæ dupliciter, diuinè ſcilicet & humanè, operatum eſt ſecundum eandem, quæ veraciter vera eſt, & naturalis ſubſtantia. Deum immenſum ſimul & circumſcriptum hominem exiſtentem, & intellectum vtriúſque perfectè perfectionem habentem, cum eadem operatione, id eſt naturali proprietate, ex quibus manentem ſemper ſecundum naturam ſine conuertibilitate earum differentiam ſcimus. Sed non ſicut quidam aiunt, ſecun-

dum comparationem, ne eundem ſibi ſecundum ipſum præter quod oportet maiorem ac minorem dicamus. Connaturalium quippe, & non eorum quæ alterius ſunt naturæ, comparationes exiſtunt. Deo enim factori omnium factorum, infinitóque finitiuum, & infinitati finis ſecundum nullam comparatur rationem, cùm ſemper & per omnia naturaliter abinuicem, ſed non comparatiuè differant. Quanquam ineffabilis quædam & indirumpibilis in vnam ſubſiſtentiam vtriuſque facta ſit vnitas, omnem penitus omnis facti ſcientiam fugiens. Diuinitas enim, vt erat ante incarnationem, eſt & poſt incarnationem, ſecundum naturam infinita, incomprehenſibilis, impaſſibilis, incomparabilis, inconuertibilis, per ſe potens, & vt totum dicamus, ſubſiſtens ſubſtantialis, ſola infinitæ virtutis bonum.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ αὐτοῦ λόγου. β'.

ΓΕΓΟΝΕΝ οὖν ἀληθῶς, κατὰ τὰς γραφὰς, μὴ τραπεὶς ὁ τῶν ὅλων θεὸς, ἄνθρωπος ἀναμάρτητος· ὡς οἶδεν αὐτὸς μόνος ὑπάρχων τεχνίτης φυσικὸς τὴν ὑπὲρ ἔννοιαν· κατ' αὐτὴν ἅμα τὴν σωτήριον σάρκωσιν, τῆς ἰδίας θεότητος ἐνποιήσας τῇ σαρκὶ τὴν ἐνέργειαν, οὐ περιγραφομένην αὐτῇ διὰ τὴν κένωσιν· οὐδ' ὥσπερ τῆς αὐτοῦ θεότητος, οὕτω καὶ αὐτῆς φυσικῶς ἐκφυομένην· ἀλλ' ἐν οἷς ἂν σαρκωθεὶς θεϊκῶς ἐνήργησε δι' αὐτῆς ἐκφαινομένην, οὐ γὰρ γέγονε φύσει θεότης, μεταβληθεῖσα τὴν φύσιν, ἡ σὰρξ γινομένη τῇ φύσει θεότητος σάρξ· ἀλλ' ὅπερ ἦν, καὶ θεότητι συμφυεῖσα μεμένηκε τὴν φύσιν καὶ τὴν ἐνέργειαν· καθὼς εἶπεν ὁ σωτήρ· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. καθ' ἣν ἐνεργήσας τε καὶ παθὼν ἅπερ ἦν ἀναμαρτήτου σαρ-

κὸς, τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἐπιστώσατο κενώσει θεότητος, θαύμασι καὶ σαρκὸς παθήμασι φυσικῶς βεβαιουμένην. διὰ γὰρ τοῦτο γέγονεν ἄνθρωπος ὁ τῶν ὅλων θεός, ἵνα σαρκὶ μὲν παθητῇ πάσχων, ἅπαν ἡμῶν τὸ τῷ θανάτῳ παραθὲν λυτρώσηται γένος· ἀπαθεῖ δὲ θεότητι διὰ σαρκὸς θαυματουργῶν, πρὸς τὴν ἀκήρατον αὐτοῦ καὶ μακαρίαν ἐπαναγάγῃ ζωήν. καὶ τὰ κατ' οὐρανοὺς ἅγια τάγματα τῶν νοερῶν οὐσιῶν στομώσῃ πρὸς ἀτρεψίαν τῷ μυστηρίῳ τῆς αὐτοῦ σωματώσεως, ἧς ἔργον ἡ τῶν ὅλων ἐστὶν εἰς αὐτὸν ἀνακεφαλαίωσις. μεμένηκεν οὖν καὶ σαρκωθεὶς κατὰ τὴν φύσιν θεὸς ὑπέρπειρος, τὴν ἑαυτῷ συγγενῆ καὶ κατάλληλον ἔχων ἐνέργειαν· τῆς μὲν θεότητος οὐσιωδῶς ἐκφυομένην· διὰ δὲ τῆς αὐτοῦ παναγίας σαρκὸς ἐν τοῖς θαύμασιν οἰκονομικῶς ἐκφαινομένην. ἵνα πιστευθῇ θεὸς εἶναι, δι' ἀσθενοῦς φύσει σαρκὸς αὐτουργῶν τὴν τοῦ παντὸς σωτηρίαν.

EIVSDEM EX EODEM SERMONE. II.

FACTVS ergo veraciter ſecundum ſcripturas, non conuerſus vniuerſorum Deus homo ſine peccato, vt nouit ipſe ſolus, cùm ſit artifex naturalis eorum quæ ſunt ſupra ſenſum, in ipſa ſimul ſalutari incarnatione deitatis ſuæ coaptans carni operationem, non circumſcriptam ea propter euacuationem, nec ſicut ex deitate ſua, ita & ex ipſa naturaliter cognitam, ſed in quibuſcúmque incarnatus deificè operatus eſt per ipſam declaratam. Non enim caro facta eſt per naturam deitas tranſlata natura, facta videlicet ſecundum naturam deitatis caro, ſed quod erat etiam deitati coaptata manſit, id eſt caro infirma, & paſſibilis natura & operatione, quemadmodum Saluator ait. *Spiritus quidem promptus, caro autem infirma:* Matt. 26. In qua operatus & paſſus quæ erant carnis abſque peccato exinanitionem pro nobis indicauit diuinitatis, miraculis, & carnis paſſionibus naturaliter robora-

tam. Propter hoc enim factus eſt homo vniuerſorum Deus, vt carne quidem paſſibili patiens, totum noſtrum morti venditum redimeret genus: impaſſibili verò deitate per carnem mirabiliter operans, ad immortalem illud & beatam reduceret vitam, de qua cciderat diabolo parens. Atque ſanctos intellectualium ſubſtantiarum cæli ordines ad inconuertibilitatem myſterio ſuæ ſtabiliret incorporationis. cuius opus omnium eſt in eum recapitulatio. Manſit ergo etiam incarnatus ſecundum naturam Deus ſuperimmenſus, ſibi cognatam & conuenientem habens operationem, ex Deitate quidem ſubſtantialiter natam, per ſanctiſſimam verò carnem in miraculis diſpenſatoriè declaratam. vt credatur Deus eſſe, per infirmam naturâ carnem per ſe operans vniuerſitatis ſalutem.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ αὐτοῦ λόγου. γ΄.

ΚΑΜΟΙ γὰρ, ἵνα τρανώσω παράδειγμά τι τὸ περὶ σωτῆρος λεχθὲν, ὁ φυσικός μου λόγος συγγενής ἐστι καὶ κατάλληλος ὄντι λογικῇ τε καὶ νοερᾷ τῇ ψυχῇ· ἧς κατὰ φύσιν ἐστὶν αὐτοκίνητος ἐνέργειά τε καὶ πρώτη δύναμις, ἀεικίνητος, ὁ λόγος φυσικῶς αὐτῆς πηγαζόμενος. ὃν ῥηματίσας τε καὶ γραμμαῖς δὲ χαράξας, γλώσσῃ μὲν ὀργανικῶς, ὅτε χρὴ προφέρω, καὶ γράμμασι τεχνικῶς διὰ τῶν ἀνομοίων μὴ τραπέντα δεικνὺς αὐτὸν ἐξακουόμενον· οὐ γὰρ γλώσσης καὶ γραμμάτων ὁ φυσικός μου λόγος ἐστί· κἂν δι' αὐτῶν αὐτοῦ ποιοῦμαι τὴν προφοράν. ἀλλ' ἐμοῦ τοῦ κατὰ φύσιν λαλοῦντος, καὶ δι' ἀμφοῖν αὐτὸν ὡς ἐμὸν ἐκφωνοῦντος· τῆς μὲν νοερᾶς μου ψυχῆς φυσικῶς ἀεὶ πηγαζόμενον· διὰ δὲ τῆς σωματικῆς μου γλώσσης ὀργανικῶς, ὡς ἔφην, ὅτε χρὴ

προφερόμενον. ὥσπερ οὖν ἐφ' ἡμῶν, ὅσον εἰκάσαι τὸ παντελῶς ἀνείκαστον, διὰ τῆς σωματικῆς ἡμῶν γλώσσης ἀτρέπτως ἡ κατὰ φύσιν τῆς ψυχῆς λογικὴ προσφέρεται δύναμις. οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ὑπερφυοῦς τοῦ θεοῦ σωματώσεως, διὰ τῆς αὐτοῦ παναγίας σαρκὸς, ἐν οἷς ἂν θεϊκῶς ἐνήργησε, δίχα τροπῆς ἡ παντοκρατορικὴ, καὶ τῶν ὅλων ποιητικὴ τῆς ὅλων θεότητος ἐνέργεια διαδείκνυται, πάσης ἐκτὸς κατὰ φύσιν περιγραφῆς διαμένουσα, κἂν διὰ σαρκὸς διέλαμψε φύσει πεπερασμένης. οὐ γὰρ πέφυκε περιγράφεσθαι γενητῇ φύσει τὸ κατὰ φύσιν ἀγένητον· κἂν συνέφυ αὐτῷ κατὰ σύλληψιν πάντα περιγράφουσαν νοοῦμεν· οὔτε μὴν εἰς ταυτὸν αὐτῷ φέρεσθαι φύσεώς ποτε καὶ φυσικῆς ἐνεργείας, ἕως ἂν ἑκάτερον τῆς ἰδίας ἐντὸς μένῃ φυσικῆς ἀτρεψίας. ὁμοφυῶν γὰρ μόνων ἡ ταυτουργός ἐστι κίνησις, σημαίνουσα τὴν οὐσίαν, ἧς φυσικὴ καθέστηκε δύναμις, ἑτεροφυοῦς ἰδιότητος οὐσίας εἶναι κατ' οὐδένα λόγον, ἢ γενέσθαι δίχα τροπῆς δυναμένην.

EIVSDEM EX EODEM SERMONE III.

ETENIM & mihi, vt paradigmate quod de Saluatore dictum eſt exprimam, naturalis ſermo meus cognatus eſt & competens, cùm ſim rationalis & intellectualis anima. Cuius ſecundum naturam eſt à ſe mobilis operatio ac prima virtus, ſemper mobilis ſermo naturaliter ex ea profluens. quem verbis prolatum, & lineis exaratum, linguâ quidem organicè cùm oportet produco, & litteris artificioſè per indiſſimilia non exiſtentem, & diſſimilibus non fugientem oſtendens eum ſubauditum. Non enim linguæ ac literarum naturalis ſermo meus eſt; licèt per eas ipſius faciamus pronunciationem: ſed meus, qui ſecundum naturam loquor, & per vtraſque illum vt meum pronuncio. Ab intellectuali quidem anima mea ſemper naturaliter diriuatum: per corporalem verò linguam meam organicè, vt dixi; cùm oportet productum. Sicut ergo in nobis, quantum æſtimare poſſumus, quod modis omnibus eſt inæſtimabile, per cor-

poralem linguam noſtram inconuertibiliter, quæ ſecundum naturam eſt animæ rationabilis producitur virtus. Ita & in glorioſa Dei incarnatione, per ſanctiſſimam carnem ſuam in quibuſcúmque diuinè operaretur, ſine conuertibilitate omnipotentiua & cunctorum factiua, totius deitatis operatio mõſtrabatur, abſque omni ſecundũm naturam circumſcriptione permanens, licèt per carnem fulgeret natura circumfinita. Non enim circumſcribitur factitia natura, quod ſecundum naturam factum non eſt, licèt cooriatur ei per conceptionem omnem ſenſum circumſcribentem: nec etiam in eodem ipſo ſibi natura differtur aliquando & naturalis operatio, donec vtrumque intra propriam manet naturalem inconuertibilitatem. Connaturalium enim tantùm per ſe operans eſt motus, manifeſtans ſubſtantiam, cuius naturalem conſtat eſſe virtutem: diuerſę naturæ proprietatis ſubſtantia nulla ratione eſſe vel fieri ſine conuertibilitate valente.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ αὐτοῦ λόγου. δ'.

ΤΟ γὰρ μυστήριον τῆς θείας σαρκώσεως, Ἀποστόλοις τε, καὶ Προφήταις, καὶ Διδασκάλοις, διπλῆν καὶ διαφορὰν ἔχον διέγνωσται τὴν ἐν πᾶσι φυσικὴν θεωρίαν· ἀνελλιποῦς ὑπάρχειν θεότητος, καὶ πλήρους ἐνδεικτικὸν ἀνθρωπότητος ὄν. ἕως ἂν οὐχ εἷς κατὰ τὴν οὐσίαν γνωρίζεται λόγος μιᾶς ἐνεργείας, οὐδέποτε καθ' ὁ ποιοῦ ἀμφοτέρων γνωσθήσεται κίνησις. ὁ γὰρ ἀεὶ κατὰ φύσιν ὑπάρχων θεὸς, ὑπεραπείρῳ δυνάμει γενόμενος ὡς ἠθέλησεν ἄνθρωπος ἀναμάρτητος, ὅπερ ἦν ἐστι, μεθ' ὅσων νοεῖται θεός· καὶ ὅπερ γέγονεν ἐστὶ μεθ' ὅσων νοεῖται, καὶ γνωρίζεσθαι πέφυκεν ἄνθρωπος· ἑαυτοῦ καθ' ἑκάτερον ἀεὶ μένων ἀνέκπτωτος, οἷς θεϊκῶς ὁμοῦ καὶ ἀνθρωπίνως ἐνήργησε, τέλειον κατὰ τὸν ἑκατέρου λόγον σώζων ἑαυτοῦ φυσικῶς ἀναλλοίωτον.

EIVSDEM EX EODEM SERMONE IV.

MYSTERIVM námque diuinæ incarnationis Apoſtolis & Prophetis atque Doctoribus duplam ac diuerſam in omnibus habere naturalem theoriam dinoſcitur, cùm ſit perfectæ deitatis & plenæ demonſtratiuum humanitatis. Quarum donec vnum ſecundum ſubſtantiam non cognitum fuerit verbum vnius operationis, cùm vtriúſque ſit, numquam aliquando cognoſcetur motus. Cùm enim ſemper ſecundum naturam exiſtat Deus, ſuperinfinita virtute factus, ſicut voluit, homo ſine peccato, quod erat eſt, cum quantis cognoſcitur Deus: & quod factus eſt, eſt cum quantis eſſe cognoſcitur homo. ſecundum vtrumque ſuum ſemper permanens ſine caſu, quibus diuinè pariter & humanè operatus eſt: perfectionem per omnem vtriúſque rationem ſibi naturaliter incommutabilem ſaluans.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ
αὐτοῦ λόγου. ε.

ΒΗΡΩΝ γάρ τις ἔναγχος, μεθ' ἑτέρων τινῶν, τὴν Βαλεντίνου φαντασίαν ἀφέντες, χείρονι κακῷ κατεπάρησαν, λέγοντες, τὴν μὲν προσληφθεῖσαν τῷ λόγῳ σάρκα γενέσθαι ταυτουργὸν τῇ θεότητι, διὰ τὴν πρόσληψιν· τὴν θεότητα δὲ γενέσθαι ταυτοπαθῆ τῇ σαρκὶ, διὰ τὴν κένωσιν· τροπὴν ὁμοῦ, καὶ φύρσιν, καὶ σύγχυσιν, καὶ τὴν εἰς ἀλλήλους ἀμφοτέρων μεταβολὴν δογματίζοντες. Εἰ γὰρ προσληφθεῖσα ἡ σὰρξ γέγονε ταυτουργὸς τῇ θεότητι, δηλονότι καὶ φύσει θεὸς μεθ' ὅσων φυσικῶς νοεῖται θεός. καὶ εἰ γέγονε κενωθεῖσα τῇ σαρκὶ ταυτοπαθὴς ἡ θεότης, δηλονότι καὶ φύσει σὰρξ, μεθ' ὅσων φυσικῶς γνωρίζεσθαι πέφυκε σάρξ. τὰ γὰρ ἀλλήλοις ὁμοεργῆ, καὶ ταυτουργὰ, καὶ ὁμόφυλα πάντως, καὶ ταυτοπαθῆ, διαφορὰν οὐκ ἐπιδέχεται φύσεως· καὶ φύσεων αὐτοῖς συγκεχυμένων ἔσται δυὰς ὁ Χρι-

ϛὸς, καὶ προσώπων μεμερισμένων τετρὰς, ὃ φευκτότατον. καὶ πῶς αὖθις εἷς καὶ ὁ αὐτὸς, θεὸς ὁμοῦ φύσει καὶ ἄνθρωπος, ὁ χριστός; ποίαν δὲ κατ᾽ αὐτὴν ἕξει τὴν ὕπαρξιν, μεταβολῇ θεότητος γενόμενος ἄνθρωπος, καὶ σαρκὸς μεταποιήσει θεός; ἡ γὰρ εἰς ἀλλήλας τούτων μετάπτωσις, παντελής ἐστιν ἀμφοτέρων ἀναίρεσις. σκοπείσθω δὴ πάλιν ἡμῖν ἑτέρως ὁ λόγος.

EIVSDEM EX EODEM SERMONE. V.

BERO enim quidam nuper, & alij quidam, Valentini phantaſia deſerta, deteriori irretiti ſunt prauitati, dicentes aſſumptam à Vèrbo carnem fuiſſe eadem quæ diuinitas operata eſt operatam. diuinitatem verò compaſſibilem carni propter exinanitionem: conuertibilitatem ſimul & commixtionem, ſeu confuſionem, atque vtriúſque in inuicem mutationem dogmatizantes. Si enim aſſumpta caro facta eſt cooperatrix diuinitati, liquet quòd & natura Deus cùm quotquot eſt intelligatur

Deus: & ſi facta eſt exinanita compaſſibilis carni diuinitas, liquet quòd & natura caro cum quotquot eſt naturaliter eſſe intelligatur caro. Ea quippe quæ mutuò ſunt cooperantia, & eadem operantia, & eiuſdem originis, profectò & compaſſibilia naturæ non ſuſcipientia differentiam, & naturis ſibi confuſis erit dualitas Chriſtus & perſonis ſeparatis fiet quaternitas, quod eſt nimium fugiendum. & quomodo illis vnus & idem ipſe erit Deus naturâ ſimul & homo Chriſtus? quam etiam ſecundum ipſos habebit eſſentiam mutatione diuinitatis factus homo, & carnis tranſlatione Deus? Caſus enim in alterutras, omnimoda eſt vtrarumque peremptio. Inſpiciatur itaque à nobis aliter ſermo.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ αὐτοῦ λόγου. ϛʹ.

ΕΥΣΕΒΕΣ κεκύρωται δόγμα χριστιανοῖς, καὶ αὐτήν τε φύσιν, καὶ τὴν ἐνέργειαν, καὶ τὴν ἕτερον αὐτοῦ προσφυές, ἴσον ἑαυτοῦ καὶ ζωντὸν εἶναι τὸν θεόν.

μηδὲν ἑαυτῷ τῶν ἑαυτοῦ παντελῶς ἀνίσοι ἔχοντα, καὶ ἀκατάλληλον. Εἰ τοίνυν κατὰ Βήρωνα τῆς αὐτῆς αὐτῷ προσληφθεῖσα φυσικῆς ἐνεργείας γέγονεν ἡ σάρξ, δηλονότι καὶ τῆς αὐτῆς αὐτῷ γέγονε φύσεως μεθ' ὅσων ἡ φύσις, ἀναρχίας, ἀγεννησίας, ἀπειρίας, ἀϊδιότητος, ἀκαταληψίας, καὶ τῶν ὅσα τούτων καθ' ὑπεροχὴν ὁ θεολογικὸς ὑπερφυῶς ἐνορᾷ τῇ θεότητι λόγος· καὶ ταὐτὴν ἀμφότερα πέπονθεν, μηδετέρου τὸν τῆς ἰδίας φύσεως οὐσιώδη λόγον ἔτι σωζόμενον ἔχοντος. ὁ γὰρ ἑτεροφυῶν εἰδὼς ταυτουργίαν, σύγχυσιν ὁμοῦ φυσικὴν, καὶ διαίρεσιν αὐτῶν εἰσηγεῖται προσωπικήν· ἀδιαγνώστου παντελῶς τῇ τῶν ἰδιωμάτων μεταβολῇ τῆς φυσικῆς αὐτῶν γινομένης ὑπάρξεως.

EIVSDEM EX EODEM SERMONE. VI.

PIVM Chriſtianis conſtitutum eſt dogma credentibus, ſecundum eandem naturam ac operationem, & omne aliud ſibi conueniens, æqualem ſibi &

eundem ipſum eſſe Deum, nihil omninò eorum quæ ſua ſunt inæquale habentem & inconueniens. Si igitur ſecundum Beronem aſſumpta ſibi caro eiuſdem operationis effecta eſt, haud dubium quin & eiuſdem facta eſt ſibi naturæ, cum quotquot eſt natura, id eſt inprincipalitate, infactione, infinitate, ſempiternitate, incomprehenſibilitate, & quæcumque horum ſecundum magnitudinem Theologica ampliſſimè in Deitate ratio contemplatur. & viciſſitudinem vtráque paſſa ſunt neutro naturæ ſuæ ſubſtantialem rationem vltra ſaluandam habente. Qui enim eorum quę alterius ſunt naturæ ſentit eandem operationem, confuſionem ſimul naturalem, & diuiſionem eorum perſonalem introducit. incognita prorſus idiomatum commutatione naturali eorum facta exiſtentia.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ αὐτοῦ λόγου. ζʹ.

Εἰ δὲ τῆς αὐτῆς αὐτῷ μὴ γέγονε φύσεως, οὐδὲ τῆς αὐτῆς αὐτῷ ποτὲ γενήσεται φυσικῆς ἐνεργείας. ἵνα μὲν δειχθῇ τῇ φύσει

τὴν ἐνέργειαν ἄνισον ἔχων, καὶ ἀκατάλληλον· καὶ τῆς αὐτοῦ δι' ὅλων τῶν ἑαυτοῦ φυσικῆς ἔξω γεγονὸς ἰσότητος, καὶ ταυτότητος· ὅπερ ἀσεβές.

EIVSDEM EX' EODEM SERMONE. VII.

SI verò eiuſdem ſibi non fuit naturæ, nec eiuſdem ſibi aliquando fiet naturalis operationis, ne appareat ſecundum naturam operationem inæqualem habere & inconuenientem, & ſuæ ipſius per omnia eorum quæ ſua ſunt naturalis extraneus factus æqualitatis & identitatis, quod eſt penitus impium.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚ ΤΟΥ αὐτοῦ λόγου. η'.

ΕΙΣ ταύτην δὲ τὴν πλάνην κατηνέχθησαν, κακῶς πεισθέντες ἰδίαν γίνεσθαι τῆς σαρκὸς τὴν δι' αὐτῆς ἐκφανθεῖσαν ἐν τοῖς θαύμασι θείαν ἐνέργειαν· ἣ τὸ πᾶν ὁ χριστὸς οὐσιώσας καθ' ὃ νοεῖται θεὸς συνέχει κρατοῦ-

μένον. οὐ γὰρ ἔγνωσαν, ἀδύνατον εἶναι θείας
ἐνεργείας φύσεως ἑτεροφανοῦς οὐσίας ἰδίωμα
γενέσθαι δίχα τροπῆς. οὐδὲ συνῆκαν, ὡς οὐ
παντός ἴδιόν ἐστι σαρκὸς, τὸ δι' αὐτῆς μὲν ἐκ-
φαινόμενον, οὐκ αὐτῆς δὲ φυσικῶς ἐκφυό-
μενον. καίτοι σαφοῦς αὖθις οὔσης, καὶ προ-
φανοῦς τῆς ἀποδείξεως· ἐγὼ γὰρ γλώσσῃ λα-
λῶν, καὶ χειρὶ γράφων, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν δι'
ἀμφοῖν τῆς νοερᾶς μου ψυχῆς ἐκφαίνω διά-
νοιαν, ἐνέργειαν αὐτῆς ὑπάρχουσαν φυ-
σικήν. μηδενὶ λόγῳ δείξας αὐτὴν γλώσσης
ἢ χειρὸς, φυσικῶς ἐκφυομένην· μήτε μὴν
γινομένην αὐτῶν, ἢ λεγομένην διάνοιαν,
διὰ τὴν δι' ἀμφοῖν αὐτῆς ἔκφανσιν. γλῶσ-
σαν γὰρ, ἢ χεῖρα, διανοητικὴν συνετὸς οἶ-
δεν οὐδείς· ὥσπερ οὐδὲ τὴν πανάγιαν τοῦ
θεοῦ σάρκα, διὰ τὸ προσληφθῆναι, καὶ τὸ
δι' αὐτῆς ἐκφανθῆναι τὴν θείαν ἐνέργειαν,
γινομένην κατ' αὐτὸν φύσει δημιουργόν. ἀλλ'
εὐσεβῶς ὁμολογεῖ πιστεύων, ὅτι διὰ τὴν ἡμῶν
σωτηρίαν, καὶ τὸ δῆσαι πρὸς ἀπειρίας τὸ
πᾶν, ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς ἐκ τῆς πανάγιας

ἀειπαρθένου Μαρίας, κατὰ σύλληψιν ἄχραντον,
δίχα τροπῆς, ἐνουσιώσας ἑαυτῷ ψυχὴν νοε-
ρὰν μετὰ αἰσθητικοῦ σώματος, γέγονεν ἄνθρω-
πος φύσει κακίας ἀλλότριος, ὁ λόγος θεὸς ὁ
αὐτός· θεότητι μὲν τὰ θεῖα διὰ τῆς αὐτοῦ παν-
αγίας σαρκὸς, οὐκ ὄντα φύσει τῆς σαρκὸς, ἐνερ-
γῶν· ἀνθρωπότητι δὲ τὰ ἀνθρώπινα, οὐκ
ὄντα φύσει θεότητος, ἀνοχῇ πάσχων θεότητος.
μηδὲν θεῖον γυμνὸν σώματος ἐνεργήσας· μη-
δὲ ἀνθρώπινον ὁ αὐτὸς ἄμοιρον δράσας θεότη-
τος. τηρῶν ἑαυτῷ καὶ καθ' ὃν ἐνήργησεν ἀμ-
φότερα κοινοπρεπῆ τρόπον, τὸ κατ' ἄμφω
φυσικῶς ἀναλλοίωτον· εἰς πίστωσιν τῆς ἑαυτοῦ
τελείας ἐνανθρωπήσεως, τῆς ὄντως ἀληθοῦς,
καὶ μηδὲν ἐχούσης φαυλότητος. ὁ μὲν οὖν
Βήρων, οὕτως ἔχων ὡς ἔφην, ἐνεργείας μονάδι
τὴν θεότητα τοῦ χριστοῦ καὶ τὴν ἀνθρωπό-
τητα συγχέας, ὁμοῦ φυσικῶς καταλύει τὸν
βίον· ἀγνοήσας μόνης τῆς τῶν ὁμοφυῶν προ-
σώπων ὁμοφυοῦς ταυτότητος τὴν ταυτουργίαν
εἶναι δηλωτικήν.

EIVSDEM EX EODEM SERMONE. VIII.

IN hunc autem errorem illati ſunt malè credentes propriam carnis effectam diuinam operationem, quæ per ipſam in miraculis manifeſtata eſt, qua totum Chriſtus ſubſtantians ſecundum quod intelligitur Deus, tenet retentum. Non enim cognouerunt, impoſſibile eſſe diuinæ operationem naturæ, alterius naturæ ſubſtantiæ idioma fieri abſque conuertibilitate. neque intellexerunt, quòd non vtique proprium ſit carnis, quod per eam quidem oſtenſum eſt, non ex ea naturaliter ortum. præſertim cùm claræ ſit eis & manifeſtæ probationis. Ego enim linguâ loquens & manu ſcribens, vnam & eandem per vtrámque intellectualis animæ meæ profero cogitationem. operationem eius exiſtentem naturalem nulla ratione oſtendens eam lingua vel manu naturaliter ortam, ſed nec effectam earum vel dictam cogitationem propter eius ex vtráque manifeſtationem. Linguam enim vel manum cogitatiuam ſapienter nouit nemo: ſicut

nec ſanctiſſimam Dei carnem, pro eo quòd aſſumpta ſit, & per eam diuina ſit operatio clara effecta, ſecundum naturam conditricem. Sed piè confitetur credens, quia propter ſalutem noſtram, & vt ad inconuerſibilitatem ligaret vniuerſitatem, vniuerſorum conditor ex ſanctiſſima ſemper Virgine Maria per conceptionem inuiolabilem ſine conuerſibilitate ſubſtantiave ſibimet animam intellectualem cum ſenſiuo corpore naturâ factus eſt homo malitiæ alienus: totus Deus ipſe, totus homo idem ipſe, totus Deus pariter naturâ & homo idem ipſe. deitate quidem diuina per ſuam ipſius ſanctiſſimã carnem non exiſtentia natura carnis operans, humanitate verò humana non exiſtentia natura deitatis. Nil diuinum nudum corpore operatur, nil humanum idem ipſe priuatum diuinitate gerens, ſeruans ſibimet modum ſecundum vtrumque immutabilem, per quem operatus eſt vtraque decenti more, ad approbationem perfectæ ac veræ, nihilque habentis prauitatis inhumanationis ſuæ. Itaque Bero quidem ſic ſe habens, vt dixi, operationis monade deitatem Chriſti & humanitatem

naturaliter ſimul confundens, & partiens perſonaliter, diſſoluit vitam. Ignorans ſolius contra naturalium perſonarum connaturalis identitatis eandem ipſam operationem eſſe ſignificatiuam.

SYLLOGISMI DE SVPPOSITIS DIVINITVS SAPIENTIBVS teſtimoniis, & aliis, eiuſdem S. Anaſtaſij.

ECCE nunc & ſacratiſſimus hic & magnus Doctor, veritatiſque teſtis fidelis, concorditer cum aliis omnibus ſanctis catholicæ Dei ac Apoſtolicæ inſtitutoribus Eccleſiæ, duas ſecundum vnitionem inconfuſam & impartibilem quemadmodum naturas, ita etiam duas voluntates & duas operationes congruentes & conuenientes naturis, diuinam vt dictum eſt & humanam, increatam & creatam, non inceptam & cæptam, tanquam Dei ſimul & hominis vnius & eiuſdem Domini noſtri IESV CHRISTI, magna voce confitetur ac prædicat, & confiteri nobis ſine prauâ

ricatione iubet. Difficillimum autem eſſe, ac modis omnibus impoſſibile diffinit, vt vnam voluntatem & operationem, aut naturam vnam deitatis & humanitatis eius confiteantur hi, qui piè viuere volunt. Propter quod & tale quid in eo dogmatizantes, tanquam impios & alienos immaculatæ noſtræ Chriſtianorum fidei abicit & condemnat, nóſque hoc facere proteſtatur. De duabus enim Saluatoris noſtri Chriſti naturis & operationibus, vt breuiter pauca ex ſacris illius eloquiis expediam, hæc euidenter affatur. Vtraque oſtendens ſuper quæ dupliciter, diuinè ſcilicet & humanè, operatum eſt ſecundum eandem quæ veraciter vera eſt & naturalis ſubſtantia. Deum immenſum ſimul & circumſcriptum hominem exiſtentem & intellectum, ſubſtantiam vtriúſque perfectè perfectam habentẽ cum operatione ſua, id eſt naturali proprietate. ET RVRSVS. Non enim facta eſt natura Deitas transmutata natura caro, facta natura diuinitatis caro: ſed quod erat etiam deitati coaptata manſit caro, infirma & paſſibilis
Matt. 26. natura & operatione, ſicut ait Saluator,
42. *Spiritus quidem promptus, caro autem infir-*

nia. ET ITERVM. Per quam operatus & patiens quæ erant carnis ſine peccato, pro nobis indicauit exinanitionem deitatis miraculis & carnis paſſionibus naturaliter roboratam. ET ITERVM. Myſterium diuinæ incarnationis Apoſtolis & Prophetis atque Doctoribus duplam & diuerſam habere dinoſcitur naturalem in omnibus theoriã, indiminutæ deitatis exiſtens, & plenæ demonſtratiuum humanitatis. ET ITERVM. Quibus diuinè pariter & humanè operatus eſt perfectionem per omnem vtriúſque rationem ſibi naturaliter incommutabilem ſaluans. ET ITERVM. Nil diuinum nudum corpore operatus, nil humanum idem ipſe priuatum diuinitate gerens: ſeruans ſibimet modum ſecundum vtrumque immotabilem, per quẽ operatus eſt vtraq; decenti more, ad approbationem perfectæ ac veræ nihilq; habentis prauitatis inhumanationis ſuæ. De his verò, qui vnam deitatis & humanitatis eius operationẽ, & naturã vnam dogmatizant, dicit: Non enim circumſcribitur factitia natura id quod per naturam factum non eſt, licèt cooriatur ei per conceptionem omnem circumſcri-

bentem ſenſum: nec etiam in eodem ipſo ſibi natura differtur aliquando & naturalis operatio, donec vtrúmque intra propriam manet naturalem inconuerſibilitatem. ET ITEM. Connaturalium quippe tantum eſt eadem ipſa operans motus, eſſentiam indicans, cuius naturalem conſtat eſſe virtutem, alterius naturæ proprietate ſubſtantiæ ſecundum nullam rationem eſſe vel fieri ſine conuerſibilitate valente. ITEM. Ea quippe, quæ mutuò ſunt cooperantia, & eadem operantia, & eiuſdem originis, profectò & compaſſibilia naturæ non ſuſcipientia differentiam, & naturis ſibi confuſis erit dualitas Chriſtus, & perſonis ſeparatis fiet quaternitas, quod eſt nimium fugiendum. ET ITERVM. Si igitur ſecundum Beronem aſſumpta ſibi caro eiuſdem operationis effecta eſt, haud dubium quin & eiuſdem facta eſt ſibi naturæ, cum quotquot eſt natura, id eſt inprincipalitate, infactione, infinitate, ſempiternitate, incomprehenſibilitate; & quæcumque horum ſecundum magnitudinem Theologica ampliſſimè in deitate ratio contemplatur. & viciſſitudinem vtraque paſſa ſunt, neutro na-

turæ ſuæ ſubſtantialem rationem vltra ſaluandam habente. ET RVRSVS. Qui enim eorum, quæ alterius ſunt naturæ eandem ipſam ſentit operationem, confuſionem pariter naturalem, & diuiſionem eorum inducit perſonalem, incognita prorſus idiomatum tranſlatione naturali eorum facta eſſentia. ITEM. Si verò eiuſdem ſibi non fuit naturæ, neque eiuſdem ſibi fiet naturalis operationis. ET ITERVM. In eundem autem errorem illati ſunt, malè credentes propriam factam carnis diuinam operationem, quæ in miraculis per ipſam apparuit, qua totum Chriſtus ſubſtantians ſecundum quod intelligitur Deus continet retentum. ET ITERVM. Non enim cognouerunt impoſſibile eſſe diuinæ operationem naturæ idioma fieri ſine conuertibilitate. ET ITERVM. Quarum donec vnum ſecundum ſubſtantiam cognoſcatur verbum, vnius operationis numquam aliquando eo quòd vtriúſque ſit cognoſcetur motus. ET ITERVM. Itaque Bero quidem ſic ſe habens vt dixi operationis vnalitate Deitatem Chriſti & humanitatem ſimul confundens naturaliter, & partiens per-

ſonaliter, diſſoluit vitam, ignorans ſolius connaturalium perſonarum connaturalis identitatis eandem ipſam operationem eſſe ſignificatiuam.

His igitur ita & ab hoc quoque ſacratiſſimo & magno Doctore ac martyre veritatis, (id ipſum autem eſt, ſi dicamus à ſanctiſſimo, qui in eo loquitur, Spiritu) manifeſtiùs dictis, diligenter intendant qui volunt, & maximè qui communicant his, qui nouitates nunc operati ſunt: & ſciant certiſſimè, quia qui duas Saluatoris noſtri Chriſti voluntates naturales, & operationes denegant & abiciunt, & impiam ac alienam Chriſtianici dogmatis tam ſacram & orthodoxam confeſſionem appellant, vnámque deitatis & humanitatis eius voluntatem & operationem dogmatizant, eos qui taliter ſibi conſonè non confitentur anathematizantes, liquido, & abſque vllo tegente velamine ſanctos Prophetas, & Apoſtolos, atque Doctores; vel etiam vt veriùs dicatur ſanctiſſimum Spiritum, qui in illis locutus eſt, quinimo & loquitur, anathematizant, & ab eo per illos traditam nobis ſacram & orthodoxam confeſſionem abnegant & abiiciunt,

atque

atque impiam & alienam à Chriſtianico dogmate eſſe aſſeuerant, & æquè vt prædictus hæreticus, quin potiùs vt omnes ſimul profani hæretici, qui in confuſione ac phantaſia & diuiſione decepti ſunt, ſolum ſuperſubſtantialis Theologiæ ac incarnatæ diſpenſationis non abnegant & ſubuertunt myſterium: quaternitatem quidem perſonarum ſanctam confitentes Trinitatem: at verò vnum huius, id eſt Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, inanimatum, & ſine intellectu ac ſine ratione, ſecundum quod propter nos factus eſt homo, introducentes, & conuertibilitatem ſimul & conſperſionem ac mutabilitatem, confuſionemque ac phantaſiam & diuiſionem vtriúſque naturæ ipſius pronunciantes, & puri per hoc hominis, vel prodigij cuiuſdam matrem ſanctam ſemper virginem ac Dei genitricem Mariam ſcribentes. Deinde verò hanc, quæ videlicet in eo ab illis dogmatizata eſt, vnam voluntatem & vnam operationem reſpuentes, & neque vnam, neque duas, id eſt diuinam & humanam voluntatem vel operationem in eo, vel quandam ex omnibus confiteri volentes, non ſolùm inſtabiles & tergi-

uerſatores, ſed & hęreticis, qui in confuſione ac phantaſia & diuiſione errauerunt, magis impios ipſi ſeipſos propriis verbis & dogmatibus monſtrant. Nam illi quidem vel vnam, iſti verò nec vnam voluntatem vel operationem eum habere volunt, ac per hoc inſubſtantialem illum & ineſſentialem, minus enim eſt dicere ſine voluntate, ac impotem, ſecundum vtráſque naturas pronuntiant. cùm iuxta ſacras diffinitiones & rationes corruptio, id eſt interemptio & inexiſtentia naturæ, naturalium habitudinum & operationum atque virtutum infirmitas & defectus exiſtat. & quod vniuerſaliter voluntate naturali ac ſubſtantiali operatione priuatur, neque eſt, neque aliquid eſt, neque eſt quæuis eius eſſentia. Et non ipſum tantum, ſed & Patrem, & Spiritum ſanctum, inſubſtantiuum aſtruunt & inexiſtentem. Eiuſdem enim vtriſque illis ſubſtantiæ, id eſt deitatis, & volũtatis, ac operationis Saluator exiſtit, ſecundum quod eſt & dicitur natura Deus: itavt ſubſequenter & Dominam noſtrã verè ſanctiſſimam ſuper omnes Sanctos venerandam ſcilicet & laudandam, vt propriè ac non fallaci-

ter, ſed veraciter Dei genitricem ſemperque virginem, non propriè ac veraciter matrem Dei deſcribant, ſed eius qui nullomodo ſecundum ipſos exiſtit. Et iſti quidem talibus ac tantis impietatibus capti, per ſua ipſius dogmata propalantur. Hi verò, qui ſimul cum duabus voluntatibus & operationibus, quæ à ſanctis catholicæ inſtitutoribus Eccleſiæ piè in Saluatore noſtro Chriſto dicuntur, aliam vnam neſcio vnde fingentes confiteri volunt, & anathematizant eos, qui non conſonè ſibi vnam &. duas, id eſt tres voluntates & operationes in eo confitentur. nihilominus & iſti ſanctos Prophetas & Apoſtolos ac Doctores, quin & ſuper hos, qui in ipſis locutus eſt, immò & nunc per eos affatur, ſanctiſſimum Spiritum anathematizant, & traditam per eos nobis ab illo ſanctam & immaculatam fidem nouis adulterantes adinuentionibus abnegant, & aliam in Saluatore Chriſto naturam præter diuinam & humanam, extraneam quandam & omnium alienam exiſtentium fingunt. cuius eſſe volunt à ſe fictam in illo vnam voluntatem & operationem. quoniam omnis voluntas naturalis & ſub-

ſtantialis operatio, naturæ profectò voluntatiuæ ac operatiuæ idiomata ſunt. Et omnis operatio naturalis ſubſtantiam indicat, ex qua procedit & ineſt. & indicatiuum vniuſcuiúſque naturæ operatio & eſt & cognoſcitur naturalis. & omnis natura propriæ operationis ſubſtantiali ratione cognoſcitur, & omnis natura conuenientem ſibi ſéque ſignificantem habet operationem hanc ab aliis diſcernentem, diffinitionéſque ſubſtantiarum naturales earum operationes vera ratio nouit. Et vt compendiosè dicatur, nec naturam ſine operatione, quæ illam ſubſtantialiter characterizet, nec rurſus voluntatem vel operationem conſtat eſſe ſine quadam ſubſtantia, id eſt poſſibile, quemadmodum diuina concionantur eloquia, & ipſa rerum natura clamat. Igitur voluntatem & operationem vnam præter duas circa Saluatorem Chriſtum fingentes, & neceſſitate etiam aliam naturam præter diuinam, vt dictum eſt, & humanam, extraneam quandam exiſtentium omnium alienam plaſmantes applicant ei, cuius eſſe iam dictam à ſe vnam voluntatem, quæ inane figmentum fictæ cogitationis eſt, & germen quod ab ido-

lolatria nil penitus differt. Deus enim ſimul & homo Saluator exiſtens, duas tantum congruentes ſibi naturas & voluntates & operationes, id eſt diuinam & humanam habet, quemadmodum inclyti præceptores noſtri ac doctores affirmant: non vnam & duas, id eſt tres, vt aduerſarij dogmatizant. quo illud euidentiſſimè gerant, quod olim à Deo per Eſaiam Prophetam in calumniam dicitur, id eſt, *Caupones tui vinum aquâ miſcent.* *Eſa. 1. 22.* Vt enim apparet, & iſti verbum veritatis cauponum more adulterando, naturalem dualitatem voluntatum & operationum Saluatoris noſtri Chriſti vna voluntate ac operatione, quæ in ipſo ab hęreticis, qui in confuſione ac diuiſione ſeu phantaſia decepti ſunt, impiè dogmatizata eſt, veluti vinum aquâ miſcentes, vtraſque ſectas confiteri compellunt, quod impium veraciter eſt & alienum immaculatæ fidei noſtræ Chriſtianorum. qui ex diametro ſimiliter vt præceſſores ſui etiam per hunc à veritate decidunt modum. Æquale quippe ex diametro & ſimile malum eſt cum hæretica opinione, paternam proicere ac reprobare orthodoxiam, & è diuerſo cum hac

pariter & illam confiteri & approbare.
2. Cor. 6. 14. *Quæ enim participatio iuſtitiæ & iniquitati? aut quæ ſocietas luci ad tenebras? aut quæ conuentio Chriſti ad Belial? aut quæ pars fideli cum infideli? qui autem conſenſus templo Dei cum idolis?* diuinus ait Apoſtolus. Inquam verò & ipſe: Quæ participatio, vel communicatio, aut conuentio, aut pars, aut conſenſus paternæ orthodoxiæ, ad nequam hæreticorum opinionem, vt cum altera altera prædicetur, vel etiã reſpuatur? Et hoc quoque diligẽter intendant, quia ſi quemadmodum magnus ab immortalitate cognominatus, immò verò cunctus Sanctorum chorus affirmat, quòd pene fides Saluatoris noſtri non admittat, cùm hoc inſtabile quiddam ſecundum ſuam ipſius rationem exiſtat. Quod ſi hoc fuerit paſſa, & quod huic eſt contrarium proculdubio ſuſtinebit, additamentum ſcilicet. & quomodo manebit vlteriùs fides defectibus ac profectibus immutata? Dicant, inquit, nobis, qui per ſingulos dies fides creant, immò Deos ſibi diuerſos fingunt, quoniam cum fidei verbo mutatur atque multiplicatur à talibus id quod creditur. Ergo & aduerſarij fides ſibi condentes diuer-

ſas, abſque omni contradictione ſecundum qualitatem & quantitatem atque immutationem dogmatum ſuorum, immutant ſimul & multiplicant id quod creditur, & quinque Chriſtos eatenus plaſmaſſe monſtrantur. Hunc quidem vnam operationẽ, illum verò nec vnam operationem, & alium vnam voluntatem, & alterum nec vnam voluntatem. porrò quintum vnam & duas, atque vnam & duas, id eſt tres operationes & tres voluntates, vt aiunt, habentem. Et dicant ſi volunt illi ipſi, qui talia exponunt dogmata, & qui communicant eis, in quem talium ac tot Chriſtorum à ſe fictorum credentes baptizati ſunt vel baptizantur: aut cuius eorum corpus & ſanguinem ſumunt atque diſtribuunt: vtrum eius qui vnam, an qui nec vnam operationem; eius qui vnam voluntatem, an eius qui vnam & duas, & vnam & duas, id eſt tres operationes & tres voluntates, & propterea iam ex neceſſitate tres etiam naturas habet. Sed *non erat vox, & non erat auditio*, quemadmodum ait Propheta magnus Helias ſceleſtos ſacerdotes & pſeudoprophetas confuſionis redarguens. Nam quicquid ho- 3. Reg. 18. 26.

rum dixerint,illinc cum impietate etiam redargutionem ſermo eorum circumferet, quoniam non in verum & veraciter exiſtentem Chriſtum credunt atque baptizant, nec illius corpus & ſanguinem accipiunt & diſtribuunt. Illum enim verum ſcilicet, & qui verè conſiſtit, Chriſtum Deum ſimul & hominem inclyti magiſtri noſtri ac præceptores ſcientes, duas & tantum quemadmodum naturas, ſic etiam & duas voluntates, & totidem operationes congruentes ſibi, diuinam ſcilicet, vt iam dictum eſt & comprobatum eſt,& humanam,increatam & creatam, ſine inceptione & cum inceptione, in ipſo confitentur & confiteri nobis pręcipiunt. Non autem,vt hi nunc nouitates fecerunt, vnam & nec vnam, nec duas, & rurſus vnam & duas, id eſt tres. voluntates & operationes habere illum fatentur. Super hæc autem omnia quæ dicta ſunt, & illud quoque certiſſimè nouerint, quoniam vnam nec vnam, neque duas, & iterum vnam & duas voluntates & operationes, & omnia cum anathematibus & depoſitionibus, ac excommunicatione dogmatizantes, apertè ſibi & alterutris repugnare probantur,

& ipſi per ſeipſos & inuicem ſubuertunt ac deſtruunt, alterna verba & dogmata, ſéque ipſos & alterutros, & eos qui ſibi communicant, anathematizant, & ab omni ſacra dignitate ac miniſterio pellunt atque deponunt. Necnon & à perceptione illibatæ communionis viuifici corporis & ſanguinis magni Dei & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti ſequeſtrant. Et hæc liquidò nos, & nullo intuentes & ſcientes obſtante velamine, non ſolùm propter multiformem errorem, verumetiam & propter inſtabilitatem & abſurditatem ac reciprocationem talium virorum & dogmatum, omni cuſtodia noſmetipſos ab illorum impietate & communione ſeruemus, quotquot in veritate eſſe ac dici Chriſtiani volumus. Alienum quippe à Chriſtianis eſt, cum orthodoxia etiam impietatem ſuſcipere, aut confiteri quidem orthodoxam fidem, communicare verò his, qui hanc per nouas inuentiones abnegant & adulterant. Propter quod diuina nobis lex ſimul & Apoſtolica iubet, eos qui aliud præter quod à Chriſtiferis viris accepimus, docere ac introducere conati fuerint, auertere & anathematizare, non tantùm ſi

homines fuerint, ſed & licet Angeli fortaſſis è cœlo deſcendentes extiterint. Et ſi hoc fecerimus, & diuinam ſine præuaricatione adimpleuerimus præceptionem, ſacrámque ac orthodoxam fidem abſque adulteratione ſimul & innouatione poſſederimus & confeſſi fuerimus, ad vitam ſalui efficiemur æternam in Chriſto Ieſu Domino noſtro. cum quo Deo & Patri, vnà cum ſanctiſſimo & bono ac viuifico Spiritu, gloria, honor, imperium, & adoratio nunc & ſemper, & in omnia numquámque finienda ſæcula ſæculorum, amen.

SCHOLION, SIVE HYPOMNESticum, his qui deſiderio ac zelo diuino legere voluerint, breuiter declarans, quæ paucis ſunt agnita. id eſt vnà cùm athleticis certaminibus, quot exilia, & in quibus locis ac tempore pertulerint martyrium, diemq́; fide ad Deum profectionis, & exhibitionis, ſanctorum & Deiferorum patrum noſtrorum ac magiſtrorum, nouorum reuera Confeſſorum, & magnorum Martyrum; præcipuè illius, qui poſitam hic Epiſtolam digito Dei ſcripſit. eo quòd ipſe quidem eorum, qui ante ſe defuncti ſunt, Maximi ſcilicet & Anaſtaſii diſcipuli eius, ſignificauerit diem, vt prælatum eſt: de ſe autem, & germanis fratribus eius, Theodoro ſcilicet, ac Euprepio, nemo. Inſuper & Martini ſanctiſſimi & ſummi Apoſtolici Papæ ac Martyris, qui omni, quæ ſub ſole eſt, præcellit hieraticæ dignitati, atque quorundam aliorum, quorum præſens Epiſtola mentionem non facit, nec quæcumque, vt reor, alia charta, vel homo.

OPORTET eos, qui hæc legerint exemplaria præſentis ſacræ illius ſacri Epiſtolæ, Deo paren-

tibus, qui ſcrutatur renes & corda firmiſſimè credere, quia in ea, Deo teſte veritatis, ex ipſa Epiſtola, quæ propria manu eius, immò vt veriùs propter miraculi dicamus inſigne, digito Dei ſcripta eſt, ſancti videlicet Patris & magiſtri noſtri domni Abbatis Anaſtaſij, Preſbyteri & Apocriſiarij ſenioris & opinatiſſimæ vobis Romæ, multúmque certantis magni & noui reuera Martyris veritatis tranſcripta ſunt, ſcripta ab eo (poſtquàm paſſus eſt, quemadmodum dictum eſt, in Byzantio, vna cum concertatore ſuo & verè philoſopho, immò Deoſopho magnóque commartyre Chriſti veri Dei & Saluatoris noſtri Maximo, id eſt cùm abintus abſciſſæ fuerint pretioſæ ipſorum ac ſacræ, diuinitúſque veraciter mobiles linguæ ac manus, cum verberibus & tormentis amariſſimis, ex quibus ſanguinis fluorem & pompam per totam vrbem perpeſſi ſunt. quod nec malæ vnquam vitæ reuera quiſquam ſuſtinuit. Et niſi ſolus Deus, qui ex nihilo vt eſſent cuncta produxit, & mortuos ſuſcitat, ex huiuſcemodi crudelitate ipſorum, & tanto ſanguinis fluxu, cauterio nullomodo illis indulto, vel conſtipatorio aliquo ab-

ſciſionibus manuum atque linguarum ad ceſſationem ſanguinis iuxta morem appoſito, hos conſeruaſſet ad verecundiam aduerſariorum, tradidiſſent ex tunc deſiderato à ſe Deo ſuas ipſius ſanctas reuera & beatas proculdubio animas. Hæc autem omnia ob nihil aliud in eos geſſerunt verè profaniſſimi & miſerrimi apoſtatæ veritatis, niſi propter peſſimam veraciter & ſolam inuidiam, quam antiquus hoſtis dæmon in eis ſeminauit, quemadmodum & in ſimilibus ſuis Iudæis, cùm non potuiſſent ſaltem ad modicum quid reſiſtere ſapientiæ, quę illis meritò fuerat à Deo donata, pro vera ſcilicet veritate, & ſolùm pro eo quòd noluiſſent illi communicare cum his in tam publica & ſine Deo impietate ipſorum,) cum ipſa ſancta dextera manu ſua, quæ abſciſa fuerat, cuiuſque truncus tantùm remanſerat, id eſt ſine planta & digitis inopinato argumento, cùm videlicet duo ſibimet paruiſſima ligna & tenuia colligauerit, immò, vt veriùs dicatur, virtute ac gratia diuina, quemadmodum & lingua reuera diuina & inuiſibili expeditè penitus & ſine prohibitione loquebatur, quanquam ab intus ex ipſo

fuerit fundo reſciſa, ſicut Lebarnicius Patricius Lazicæ cum iuramentis terribilibus enarrauit nobis, diſpenſatione Dei in hoc ipſo per ſemet inſpector effectus, diffidens ſuper hoc glorioſo & ingenti miraculo. Quin & Theodorus protoſecretarius prætorij Præfecti Conſtantinopolitani ante hunc enarrauit mihi, & ipſe cum horribilibus iuramentis, cùm conſcius fuiſſet ſanctarum paſſionum ipſorum, tanquam dominus & magiſter huiuſcemodi rerum, glorificans & laudans ac gratias agens Deo ſuper tali miraculo & tam fiduciali virtute ipſorum. Quoniam ſicut canis vel ceruus excurſu multo & ſiti vel caumate, ita laxauerunt & tradiderunt linguas ſuas vt etiam manus, quanquam breui valde ſtatura ſanctus & infirmus eſſet corpore Maximus, ſicuti cunctis eſt manifeſtum. Quocirca & abundantiùs aduerſarij ſauciantes ſenſus ſuos ſuper tanta & tali alacritate Sanctorum, intrinſecus nequiſſimi & veraciter inhumani, vt reuera feræ agreſtes has abſcidebant. non ſolùm iſta ſic ab eo Epiſtola ſcripta, ſed & aliis multis libris ac tomis ſtudiorum ipſius. Quorum ipſi non ſolùm inſpectores diuina

prouidentiâ facti ſumus, ſed & partim in ſortem gratia Dei ex eis accipere illius præceptione meruimus, & ipſis quoque ſimili argumento & manu, immò, vt veriùs dictum eſt, digito ſcriptis Dei, ſicut magni Moyſi tempore legitur factum. prouidentia videlicet & cooperatione ſolius omnipotentis Dei. qui cùm ſit amator bonitatis & hominum, facit mirabilia magna in Sanctis ſuis, & glorificat verè glorificantes ſe, tam indeclinabili opere, quàm verbo & veritate: cùm adhuc degeret in vltimo, id eſt tertio exilio ſuo Lazicæ, in caſtro Thuſumes nuncupato, ſito ſupra villam Mochoes, climatis Apſiliæ termini, ad Orientem Pontici maris, apud ipſum pedem Caucaſiorum montium, iuxta Chriſti amicorum regionem Abaſgorum, & gentem Alanorum, quaſi ſignis quinque à prædio Zichachorio, id eſt prima domo Gregorij veri amici Chriſti Patricij & Magiſtratus eiuſdem regionis Alanorum. Cuius & optimam memoriam meritò facit in huiuſmodi Epiſtola, tranſlati videlicet vi & præceptione miſerorum Principum, qui illic ante ſe vſque ad ſe præfuerunt, in eodem tertio exilio ſepties, in difficilio-

ribus locis & tribulatione multa, in prædicto caſtro Thuſumes dormiuit in Domino. cùm & ipſe certamine bono certaſſet, orthodoxam reuera fidem ſeruaſſet, & curſum martyrij conſummaſſet, menſis Octimbrij die vndecima, feria prima, hora tertia, cùm diceretur inter ſancta officia, Sancta ſanctis, indictione decima, cùm prædixiſſet & ipſe diem ſanctæ depoſitionis ſuæ quibuſdam qui ſibi aderant ante menſes tres. Et aliis quoque pluribus miraculis ſanctiſſimi & omnia efficientis Spiritus cooperatione, tam ibidem, quàm in duobus exiliis ſuis, Trapezunti videlicet, & Mezembria patratis, plurimíſque conuerſis ad veritatem & illuminatis. Qui cùm conuerſati fuiſſent & perduraſſent in hoc ſancto & beatiſſimo & multorum ſudorum certamine, id eſt coronam ferente confeſſione ac teſtimonio, prædictus quidem ſanctus ANASTASIVS Preſbyter & Apocriſiarius Romanus, à ſexta indictione præteriti cycli vſque ad decimam indictionem, in omnibus prædictis tribus exiliis ſuis, traductionibus diuerſis affectus, tribulationibúſque ac neceſſitatibus, & anguſtiis non mediocribus nec modicis, permanſit

annis

annis viginti. Diſcipulis verò eius Theodoro & Euprepio germanis & ſanctis fratribus, filiis Plutini beatiſſimi Imperatorij piſtoris, id eſt qui ſuper omnes piſtores publicos eſt, eorum videlicet, qui annonas ſcholarum omnium ſoluunt, quod appellatur Tetranſiton, diuitiis pretioſis & dignitatibus diuerſis, diuiníſque virtutibus, & virginitate, quæ his omnibus maior eſt, adornatis. per quam ſcilicet, vt opinor, etiam ſanctis pro Chriſto agonibus & coronis honorari meruerunt, vt caſti & mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. poſt primum magiſtri ſui & noſtri apud Trapezuntem exilium multis eleemoſynis & oblationibus factis, volentibus Romam confugere, protinus & ipſis in eadem perſecutione prope Abydum comprehenſis, propter eandem & ſolam cauſam, & pro eo quòd noluiſſent cum eis contaminari tam euidente impietate in profano & penitus ſine Deo Imperatorio typo, qui ex ſummiſſione factus eſt eorum, qui erant Eccleſiæ Conſtantinopoleos, & publicatis, id eſt denudatis omni ſubſtantia quæ inerat ſibi, & dignitatibus quas habebant. flagelláque mortalia à Præfecto

ſuſcipientibus, & Cherſonem in exilium miſſis, & illic vi ſæpiùs ab inuicem ſeparatis, & in caſtris gentium ibidem adiacentium deputatis: iunior quidem frater, qui vt verè in cunctis pheronymus, Euprepes nominatus eſt, completo in huiuſcemodi Dei amico agone anno nono, ad Dominum abiit menſe Octobrio, die viceſimaſexta indictione quartadecima. Alter verò, qui & prior frater, quique Dei donum merito à Domino eſt vocatus, perdurans ab eadem ſexta indictione vſque ad iamdictam decimam indictionem inſtantis cycli, id eſt vſque ad ſanctiſſimi patris & magiſtri eorum ac noſtri Anaſtaſij Preſbyteri, qui reuera miſerrimus, & orphani propter tam raritatem & inopiam verbi veritatis, & omnis ſpiritualis eſcæ, ita vt nunc etiam adimpletum ſit quod à Domino de malis nouiſſimorum temporum dicitur, non famem panis mittendam, neque ſitim aquæ, ſed famem audiendi verbum Domini, ſicuti dictum eſt. ſanctam in Domino requietionem, annum viceſimum agit adhuc perſeuerans in athleticis ſudoribus & agonibus, in eodem Cherſonis exilio, iam memoratus videlicet frater

Theodorus, qui & propria manu multa Sanctorum opuſcula dignatus eſt exhibere nobis,qui pergebamus illuc ad viſitationem & adorationem eius,& pretioſæ memoriæ MARTINI ſummi & verè vniuerſalis Papæ & magni martyris veritatis. Cuius & miracula nobis copioſa, quæ ibidem facta ſunt, cum illatis quoque illis importabilibus tribulationibus, retulit. donata etiàm particula ſancti orarij,id eſt facialis,quæ ſibi fuerat ab eo dimiſſa,& vno ex campagiis eius,id eſt caligis. quos nullus alius inter homines portat, niſi ſanctus Papa Romanus. eo quòd & ipſe illic fuerit exilio relegatus, poſtquàm omnia dira paſſus eſt, cùm abduceretur ab vrbe Roma, qui ſeipſum tradiderat, geſtiens atque deſiderans admodum pro Chriſto ſubire martyrium, vt imitator & ſucceſſor ſancti & Apoſtolorum principis Petri, tam in nauigio, quàm in ipſo Byzantio, itavt palam alapis cæderetur ab inimicis Dei. Dignum autem patre ſuo diabolo perpetrantes opus in eum, tam veſte illum ſua exuerunt,quàm ferreorum grauamina vinculorum & catenarum ſancto eius collo & pretioſis reliquis membris impoſuerunt,

Deinde cum eiſdem ferreis compedibus pompantes, per totam plateam traxerunt à Palatio vſque ad prætorium Præfecti, cum vigiliæ magiſtro, id eſt primo carnificum, colligatum. & cum gladio præcedebat eum quidam, vt membratim concideret, deliberante ac præcipiente Bucoleonte deteſtabili Sacellario, & dignè ſanguinem deuorantis beſtiæ cognominato, tanquam qui & opera beſtiali furore referta poſſideret, ſcientiâ & conſilio Conſtantini Imperatoris, qui & prædictum obſcenum & peſſimum typum condidit, Gregorio eunucho & Præfecto miſerę illius vrbis. Quod vtique iam & factum fuiſſet: quantũ ad temerariam eius alacritatẽ & propoſitum pertineret, niſi miſericordiſſimi & benigniſſimi Dei præſidium hos imbuiſſet, & non huius robuſtiſſimam fortitudinem hoſtes erubuiſſent. Nouerunt enim hoc pati frequenter etiam tyranni truces & inhumani, licèt nimis immiſericordes ſint & crudeles, ſecundum eum qui operatur in illis ſatan: martyrio eius forſitan inuidentes ſecũdum ſimilem ſibi apoſtatam & idolorum veſaniæ deditum Iulianum illum famoſum & verè ſapientem

in malis. Aut certè Deo meliori quadam & ſibi ſoli nota, qui omnia nimirum ad vtilitatem diſpenſat, immenſa hunc & ineffabili prouident â conſeruante. cùm feciſſet in duobus carceribus, in excubitu ſcilicet & cuſtodia Pręfecti, in tribulatione multa & infirmitate grauiſſima dies centum octoginta. Omnem verò tribulationis ſuæ agonem in annis tribus & vltra, ſicuti ex his quæ de ipſo conſcripta ſunt, & à Romanis militibus, & propriis eius hominibus, qui cum eo multis tormentis affecti per diuerſa loca exilium pertulêre, ſcire potuimus. Porrò dormiuit & ipſe in Domino, cùm vnam ſemper & ſolam ſanctam Catholicam & Apoſtolicam glorioſam Dei noſtri Eccleſiam ſacratiſſimis & veracibus dogmatibus ſynodicè illuſtraſſet, & tam ſanctarum ac vniuerſalium quinque Synodorum, Nicænæ videlicet, Conſtantinópolitanæ, Epheſinæ prioris, Chalcedonenſis, & rurſus Conſtantinopolitanę ſub Iuſtiniano Imperatore, quàm omnium ſanctorum diuinitùs ſapientium & probabilium patrum noſtrorum, ac veracium magiſtrorum ſacra & piiſſima dogmata roboraſſet. quemadmodum hi,

qui amore pio legere voluerint, in ſacris geſtis ſanctæ ac Apoſtolicæ piiſſimæque Synodi, quæ ab eo Romæ celebrata eſt, inuenient, cùm in omnem locum & omnem regionem tranſmiſſa ſint, & arduè veritatem manifeſtaſſet ac prædicaſſet, & flagitia hoſtium reuelaſſet, atque liquidiùs publicaſſet. bono multúmque ſibi amabili agone agonizans, & ad deſideratum Dominum, pro quo & proprium ſanguinem quantum ipſe fuit effudit, in lætitia copioſa profectus menſe Septembrio, die ſextadecima, indictione quartadecima, qua & cuſtodientis pietatem, copioſæque certatricis, & caſtæ virginis ac martyris Euphemiæ honoranda memoria per annos ſingulos celebratur, reconditus inter tumulos Sanctorum in domo percolenda ſanctiſſimæ intemeratæ ac ſemper laudandæ gratioſæ veréque ſemper glorioſæ dominæ naſtræ, vtpote quæ propriè natura & abſque mendacio ac veraciter eſt Dei genitrix & ſemper virgo Maria, quæ appellatur Blachernes, extra muros à ſtadio vno ipſius de cetero benedictæ vrbis Cherſonis. In qua ſancta domo etiam iam memoratus ſanctus Euprepius requieſcit, iuxta eundem

perornatum ac verè magiſtrum, qui Euangelicam vocem opere adimpleuit, qua dicitur: *Paſtor bonus animam ſuam ponit pro ouibus ſuis*. Porrò, ſanctus & memorabilis ac optimus & per omnia ſapiens, immò diuinitus ſapiens, magnuſque veritatis propugnator & commartyr eorum Megiſtus, qui & Maximus, (hoc enim, vt antea indicauimus, dictione Latina Maximi nomen inſinuat) cuius & ſanctum monumentum per ſingulas noctes lampades exhibet à die qua dormiſſe dinoſcitur, vſque in præſens, & in perpetuum omnibus illuceſcens, & patefaciens confidentiam ſuam, quam obtinet apud Deum, ſicuti præpoſita commendat Epiſtola: & nos ipſi per noſmet auditores à multis illius loci principibus & habitatoribus, qui cum iuramẽtis huiuſmodi mirabile verè miraculum fiducialiter prædicabant, effecti ſumus. Eorum verò, qui obtutu proprio viderant has, vnus etiam ipſe Comes eiuſdem Chemareos caſtri nomine Miſtrianus exiſtit, qui & vigilans cum militibus has non ſemel nec bis, ſed & multotiens contemplatus eſt, & primus patenter de his omnibus prædicauit, nobis illuc pergere non valenti-

Ioã 11.14.

bus propter montis illius aſcenſum, id eſt verticis Caucaſiorum, quo excelſior mons ſuper terram non eſt, difficultatem, & tempus hiemis, inſuper & confuſionem gentium quæ fit in partibus illis. Pariter & Anaſtaſius diſcipulus eius ab vndecima indictione præteriti cycli per tria exilia, Bizyes ſcilicet, & Perberei Thracenſium regionis, atque prædictum Lazicum, in multis contritionibus & intolerabilibus neceſſitatibus, atque huiuſcemodi athleticis certaminibus, annis decem peractis, ad regnum migrauêre ſupernum. Sanctus quidem Maximus, ſicut dictum eſt, menſe Auguſto, die tertiadecima, indictione quinta, cùm prædixiſſet ex diuina reuelatione ſuam in Domino ante dies quindecim dormitionem futuram, ſicuti iam præmiſſum eſt. ſanctum verò ſuum pro veritate in Chriſto Deo noſtro martyrium ante non paucos annos. Diſcipulus verò eius Anaſtaſius mēſe Iulio, die viceſimaquarta, indictionis eiuſdem. Igitur miſſa nobis eſt huiuſmodi ſacratiſſima & prępoſita propriæ manus, immò diuinitus exarata Epiſtola, vna cum ſuppoſitis ſibi deiloquis teſtimoniis & ſyllogiſmis, ab eodem ip-

ſorum exilio, id eſt Lazico. quam & habemus, & conſeruamus, cum eodem quo ſcribebat tradito ſibi diuinitus argumento, id eſt prædictis duobus exilibus fuſticulis, & aliis benedictionibus, ac muneribus eius ſanctiſque ac venerabilibus, nec non & omnibus poſt Deum bonis, librorum videlicet eius ſtudiis, & propriæ manus compoſitionibus, tanquam reuera ſacroſanctis laudibus & reliquiis. Data verò eſt nobis verè minimis, Theodoſio ſcilicet & Theodoro, germanis & ſine dolo fratribus humilibus & peccatoribus Monachis, per Gregorium Monachum & Abbatem Monaſterij ſancti Ioannis Baptiſtæ regionis Albanorum, quod appellatur Batararu, menſis Auguſti die viceſima, indictionis vndecimæ, quæ præteriit nos, qui reuertebamur à regione ſæpe dicta Lazorum. Illuc enim profecti fueramus, licèt valde infirmi & pauperes & indigni eſſemus, ſecundum conſuetudinem ad viſitationem eorum, non ſolùm propter iamdictum creditum nobis pondus conſcriptum, id eſt præceptionem ſæpe memorati ſancti ac ſummi Apoſtolici Papæ Romani Martini perſonaliter ad eum in eadem magni nominis vrbe aduenien-

tibus, & certitudinem propriæ manus de his quæ ab eo ſynodicè confirmata ſunt, ex ipſo ſumentibus & audientibus Papa & alio ex his qui ſimul aderant. Sed & quoniam ore proprio mandauerat nobis de hoc, poſtquam paſſi ſunt, cùm adhuc eſſent Byzantij in cuſtodia prætorij Præfecti, quæ appellatur Diomedis, ex qua & præmiſimus eos in iam ſæpè dictum tertium eorum exilium Lazicæ. merentes illis, & in reliquis eorum exiliis & cuſtodiis, laboribus & ſollicitudinibus, anguſtiiſque non mediocribus, ſecundum quod nobis poſſibile fuit per Deo acceptas eorum preces, nobis cooperante ipſo, qui eripuit nos ſæpiùs de iniquis manibus impiorum, maríſque periculis ac diuerſis tempeſtatibus, miniſtrare de paupercula, quæ inerat nobis ex parentum benedictione ſicut in Domino; vt autem veriùs dicamus, Dei munere, & non ex alienis. ſed & reliquis nil minus eorum concertatoribus & commartyribus. & vt fieremus inſpectores ſtigmatum ipſorum & paſſionum, quæ propter Chriſtum verum Deum noſtrum pertulerunt. Quin immo & auditores per nos effecti, diuinitus quoque ſapientis atque ſaluantis exper-

tes eorum conſtitueremur doctrinæ, & Deo perſuadibilibus & benè acceptis ipſorum orationibus frueremur, & quædam veſtimentorum, quæ in paſſione ſibi ſciſſa ſunt, propriis manibus ab eis accepta deferremus, vnà cum ſanctificatis pannis, pretioſóque ſanguine rubricatis; qui circumpoſiti fuerant ſanctis eorum quæ abſciſæ fuerant manibus, cauſa ſanguinē medicinaliter reſtringendi. Vtroſque autem complecti ac memorari, non ſine conſideratione, vt reor, perpendimus, pro eo quod vnum & idem ipſum in certamine ſanctæ reuera & orthodoxæ fidei, & in vinculo pacis & caritatis dinoſcantur effecti. De ceterò infinita multitudo eorum, qui in prædicta non ferenda & intolerabili perſecutione diuerſis verberibus & tribulationibus palā & occultè martyrium inferebant, aſtuto ac verſuto molimine, has illius aliter atque aliter, quaſi non pro fide, ſed ſub prætextu aliarum ingerebant occaſionum atque damnorum. adeo vt hæc ſimplicioribus quibuſque, qui facilè decipiuntur, ignorantibus, ſoli Deo, qui occultorum eſt cognitor, & his qui ſtudioſiores erant hos & quamobrem paſſi ſint

proculdubio deſerentes. Pro quibus omnibus vniuerſos qui in veritate quę reuera ſunt veritatis relegitis, ac ſi præſentes & procidentes, tam cordis genu cum corporalibus genibus, quàm cordis ſenſu cum lacrymis inclinati, & ante veſtigia omnium veſtrûm prouoluti, deprecamur & exoramus, quo primùm quidem veniam in omnibus tribuatis exiguitati ac indiſciplinationi noſtræ, qui ad certitudinem & ſatisfactionem tanquam verè fideles fideliter talia prorſus recipimus. & ne obliuio velet tantos & tales ſacros agones, eo quòd valdè à paucis & raris hæc cum diligentia cognoſcantur. Nos autem, vt dictum eſt, cùm voluntate Dei horum ipſis viſibus conſcij ex parte maxima facti fuiſſemus, & diſcrimen quod ex deſidia generatur metuiſſemus, & non ob aliud, vt coram Deo dico, niſi propter hoc, quoquomodo hæc ſcribere præſumpſiſſemus, & vitã vel laudes depromere minimè valuiſſemus, talium & tot pro pietate certaminum ac ſudorum verè mirabilium, & magnorum illorum in Domino ſacratiſſimorum virorum, propter collactaneam ſcilicet & rudem ruſticitatem noſtram, & omnimodam

indiſciplinationem, per quas nobis & ſermonis ineſt inopia ſuper omnes. Quibus ſufficere arbitramur pro magnæ vitæ actibus & præconiis, ſi qui veritatis & ſtudij amore legere voluerint diuina illorum, & veraciter ſine faſtidio contra impietatem & pro pietate labores plurimos, & conſcripta quæ & cum omni ſolertia & diligentia vnà cum his etiam quæ ſunt ex aduerſariorum execrabilibus ſcriptis, licèt humiles & veraciter viles ſuper omnes in omnibus ſimus, iuxta virtutem tamen quæ ineſt nobis, in diuerſis libris ac tomis conſcripſimus, & amatoribus veritatis tradidimus, in gloriam & indeſinentem laudem & gratiarum actionem omnipotens Dei & verè mirabilis in ſanctis ſuis, ac zelum & alacritatem eorum, qui pro pietate certare voluerint, confuſionémque ac ineuitabile opprobrium inimicorum veritatis & ipſius Dei vniuerſorum, inſtantiáſque ac oppoſitiones illatarum ſibi falſarum calumniarū, & decretorum inanium ac inſtabilium, & abſolutè omnes eorum ſacratiſſimos ac pios agones atque ſudores, qui ab eis qui ex aduerſo erant diuerſo modo ſunt acti, id eſt à ſubintroducta

noua & hæretica omnia recipiente adin-uentione Heracliano, Cyro, Sergio, Pyrrho, Paulo, petritarum, & inuoluntatiuo inoperatiſtarum, vel vt veriùs dicamus nouorum Epicureorum, id eſt penitus carentium Deo, vt ipſa rerum & ipſa contrariorum conſcripta demonſtrant his qui huiuſcemodi diſcernere norunt. Quatinus hi, qui poſt nos ſtudioſi & in verbo potentes fuerint, & his inuentis ex his occaſionem acceperint, Deo ac ſanctis eius gratiarum actiones debitas reddant. *Da enim ſapienti occaſionem, & ſapientior*, inquit, *erit*. Secundò verò indeſinentibus orationibus & ſupplicationibus cum operibus bonis ac lacrymis benigniſſimum natura & miſericordiſſimum placetis Deum, vt compatiatur infirmitatibus noſtris. Sedétque de cetero inſtantem adhuc doloſam & verſutam, & penitus argumentoſam, atque grauiſſimam ſuper omnes præcedentes paganas & hæreticas perſecutiones. quippe cùm ſciat pulueris noſtri fragilitatem, & facilem lapſum propter nimiam fraudem eorum atque nequitiam, & finis ſeditionis fiat, & terminus huiuſcemodi atrociſſimi mali, pretioſum ſcilicet illorum

ſanguinem effundentium. veluti ſub impiis & Dei exſortibus Arrianis, pro roſeo ſanguine ſancti Petri Alexandrini Patriarchæ ac Martyris geſtum eſt. Propter quod & prædicti ſancti Patres noſtri, & veraciter pietatis doctores, præcipuéque Apoſtolicus & verticalis Papa noſter Martinus ſimiliter ſemetipſum in ſacrificium pro fideli populo tradidit, in omnibus agonothetam Chriſtum Deum noſtrum, & verticem Apoſtolorum Petrum imitatus, & in cunctis ſequutus. cuius & ſucceſſor vt reuera dignus effectus eſt. pacémque firmam & indiſſolubilem vnitatem vbique ſanctis ſuis donet Eccleſiis: nec permittat de reliquo vſque in finem hæreſim quamlibet ſuſcitari, tam propter multitudinem miſerationum ſuarum, quàm ob infirmitatem & mobilitatem naturæ noſtræ, quæ ſuper omnes præteritas generationes excreuit. Tertiò autem, vt immobiles vſque in finem conſeruemur, non ſolùm nos, ſed & omnes pij, in ſancta reuera & orthodoxa atque immaculata noſtra Chriſtianorum ſola Catholica & vera fide, remiſſionémque peccatorum & ſalutem percipiamus, qui veraciter peccatores ſumus &

ſerui omnium, qui verè orthodoxi & proprij adoratores ſunt Chriſti veri Dei & Saluatoris noſtri, qui reuera glorificantes ſe magnificè in veritate & glorificat. Cuique decora eſt omnis gloria, honor, imperium, magnificentia, in cœlo & in terra, adoratio & gratiarum actio in ſenſu cordis & ipſa veritate, timoréque ac tremore pariter & exultatione, ſecundum propheticum eloquium, vnà cum immortali & miſerationum amatore, compatientiſſimóque ac miſericordiſſimo ſuper naturam Patre, atque ſanctiſſimo & conſubſtantiali, viuificóque ac omnipotente diuino Spiritu, nunc & ſemper, & in vniuerſa & infinita ſæcula ſæculorum, amen.

FINIS.

A01 1469874

B
XI